

Autopurkamoiden luvittamista ja valvontaa koskeva ohje

YMPÄRISTÖN-
SUOJELU

Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2017

Autopurkamoiden luvittamista ja valvontaa koskeva ohje

Ympäristöministeriö

ISBN: 978-952-11-4702-9 (PDF)

ISBN: 978-952-11-4701-2 (painettu)

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto / Erja Kankala

Kansikuva: Kari Heikkilä

Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Ympäristöministeriö	2017
Tekijät		
Julkaisun nimi	Autopurkamoiden luvittamista ja valvontaa koskeva ohje	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2017	
Diaari/hankenumero		Teema ympäristönsuojelu
ISBN painettu	978-952-11-4701-2	ISSN painettu 1796-1645
ISBN PDF	978-952-11-4702-9	ISSN PDF 1796-1653
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4702-9	
Sivumäärä	85	Kieli suomi
Asiasanat	autopurkamo, romuajoneuvot, esikäsittely, kuljetus, ympäristölupa, valvonta	
Tiivistelmä	<p>Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toteuttivat vuosina 2014-2015 romuajoneuvojen kuljetus-, varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelun kehittämistä koskevan hankkeen, jonka rahoitti ympäristöministeriö. Hankkeen keskeisenä tarkoituksena oli luoda suositukset yhtenäisiksi toimintamalleiksi ja menettelytavoiksi romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelytoiminnalle, jotta turvattaisiin ympäristönsuojelun hyvä taso ja toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu sekä tehostettaisiin viranomaisten työtä. Hankkeen loppuraportti "Romuajoneuvojen kuljetus-, varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelutoiminnan kehittäminen" valmistui tammikuussa 2016 (YMra 4/2016).</p> <p>Tämä ohje autopurkamoiden luvittamisesta ja valvonnasta pohjautuu edellä mainitussa hankkeessa tuotettuun aineistoon ja loppuraportin suosituksiin ympäristönsuojelun vähimmäistasosta, jota voidaan pitää parhaana käyttökelpoisena tekniikkana romuajoneuvojen varastoinnille ja esikäsittelytoiminnalle. Lisäksi ohjeessa on käsitelty romuajoneuvojen keräys- ja kuljetustoiminnan ilmoitusmenettelyä sekä kuljetustoiminnan valvontaan liittyviä kysymyksiä.</p> <p>Ohje on tarkoitettu kuntien ja valtion viranomaisille, jotka myöntävät romuajoneuvojen esikäsittelyä harjoittavien laitosten ympäristölupia sekä valvovat romuajoneuvojen käsittelyyn ja kuljetukseen liittyvää toimintaa.</p>	
Kustantaja	Ympäristöministeriö	
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Miljöministeriet	2017	
Författare			
Publikationens titel	Anvisning om beviljande av tillstånd för och tillsyn över bilskrotningsanläggningar		
Publikationsseriens namn och nummer	Miljöförvaltningens anvisningar 3/2017		
Diarie-/ projektnummer		Tema	
ISBN truckt	978-952-11-4701-2	ISSN tryckt	1796-1645
ISBN PDF	978-952-11-4702-9	ISSN PDF	1796-1653
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4702-9		
Sidantal	85	Språk	finska
Nyckelord	bilskrotningsanläggning, skrotfordon, förbehandling, transport, miljötillstånd, tillsyn		
Referat	<p>Närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Savolax, Norra Savolax, Norra Karelen, Mellersta Finland och Birkaland genomförde åren 2014–2015 ett projekt för att utveckla miljöskyddet vid transport, lagring och förbehandling av skrotfordon. Projektet finansierades av miljöministeriet. Ett centralt syfte med projektet var att ta fram rekommendationer om enhetliga verksamhetsmodeller och förfaranden för lagring och förbehandling av skrotfordon för att trygga en god nivå på miljöskyddet och en jämlik behandling av verksamhetsutövare och för att effektivisera myndigheternas arbete. Slutrapporten från projektet, "Utveckling av miljöskyddet vid transport, lagring och förbehandling av skrotfordon", färdigställdes i januari 2016 (YMra 4/2016).</p> <p>Denna anvisning om beviljande av tillstånd för och tillsyn över bilskrotningsanläggningar baserar sig på det material och de rekommendationer i slutrapporten som togs fram inom ovan nämnda projekt och som gäller miniminivån på miljöskyddet. Denna miniminivå kan anses vara bästa tillgängliga teknik för lagring och förbehandling av skrotfordon. I anvisningen behandlas också anmälningsförfarandet vid insamling och transport av skrotfordon samt frågor som gäller tillsynen över transportverksamheten.</p> <p>Anvisningen är avsedd för kommunala och statliga myndigheter som dels beviljar miljötillstånd till anläggningar som förbehandlar skrotfordon, dels utövar tillsyn över verksamhet som inbegriper behandling och transport av skrotfordon.</p>		
Förläggare	Miljöministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of the Environment	2017
Authors		
Title of publication	Guidance concerning the permits and control of vehicle dismantlers	
Series and publication number	Environmental Administration Guidelines 3/2017	
Register number		Subject -
ISBN (printed)	978-952-11-4701-2	ISSN (printed) 1796-1645
ISBN PDF	978-952-11-4702-9	ISSN (PDF) 1796-1653
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4702-9	
Pages	85	Language Finnish
Keywords	vehicle dismantling, end-of-life vehicles, pretreatment, transport, environmental permit, control	
<p>Abstract</p> <p>The Centres for Economic Development, Transport and the Environment for South Savo, North Savo, North Karelia, Central Finland and Pirkanmaa implemented in 2014-2015 a project concerning better environmental protection in the transport, storage and pretreatment operations of end-of-life vehicles, funded by the Ministry of the Environment. The main purpose of the project was to prepare recommendations for harmonised models and practices for the storage and pretreatment operations of end-of-life vehicles to ensure a good standard of environmental protection and equal treatment of operators and to improve the efficiency of the work done by the authorities. The final report of the project "Development of the environmental protection of transport, storage, and pretreatment operations of end-of-life vehicles" was completed in January 2016 (Reports of the Ministry of the Environment 4/2016).</p> <p>This guidance on the permits and control of vehicle dismantlers is based on the material produced in the project and recommendations concerning the minimum standard of environment protection in the final report, which is to be considered the best available technique for the transport and storage operations of end-of-life vehicles. In addition, the guidance deals with the notification procedures of the collection and transport operations of end-of-life vehicles and questions related to the control of transport operations.</p> <p>The guidance is intended for the municipal and state authorities who grant environmental permits to establishments engaged in the pretreatment of end-of-life vehicles and control operations related to the treatment and transport of end-of-life vehicles.</p>		
Publisher	Ministry of the Environment	
Publication sales/ Distributed by	Distribution by: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Sisältö

Esipuhe	9
Määritelmät ja lyhenteet	10
Lainsäädäntöviittaukset	11
1 Johdanto	12
2 Toiminnan luvan- tai ilmoituksenvaraisuus	14
2.1 Ympäristölupaa vaativa toiminta ja lupaviranomaisten välinen toimivaltajako	14
2.2 Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluva toiminta.....	19
3 Autopurkamion ympäristöluvan vähimmäisvaatimukset	23
3.1 Toiminnan yleinen järjestäminen.....	23
3.2 Vastaanotto ja varastointi.....	25
3.3 Esikäsittely.....	29
3.4 Jätehuolto	33
3.5 Varautuminen poikkeuksellisiin tilanteisiin	38
3.6 Melu	39
3.7 Toiminnalta vaadittava vakuus	40
3.8 Toiminnan tarkkailu.....	41
3.9 Kirjanpito ja raportointi	43
3.10 Mallilupamääräykset.....	45
4 Toiminnan valvonta	46
4.1 Romuajoneuvoihin liittyvien toimintojen sisällyttäminen kuntien ja ELY-keskusten valvontasuunnitelmiin	46
4.2 Romuajoneuvojen esikäsittelytoiminnan valvonta	47
4.3 Kuljettajien valvonta.....	53
4.4 Laittoman toiminnan ja roskaantumistapausten valvonta	54
4.5 Romuajoneuvojen ja niiden osien viennin ja tuonnin valvonta	57

5 Lainsäädännön tulkinnasta annettuja viranomaisohjeita.....	60
Viitteet	64
Liitteet	66
Liite 1. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja aluehallintoviraston toimivallan rajaus romuajoneuvoja käsittelevien laitosten ympäristölupa-asioissa.....	66
Liite 2. Mallilupamääräykset autopurkamon ympäristöluvalle	68
Liite 3. Mallilupamääräykset romuajoneuvojen varastoinnin ympäristöluvalle	78
Liite 4: Toiseen maahan vietävien ajoneuvojen tai niiden osien luokittelu jätteeksi	84

Esipuhe

Romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelun kehittämistä selvitettiin aiemmin ympäristöministeriön rahoittamassa Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen koordinoimassa viiden ELY-keskuksen yhteishankkeessa. Hankkeen tuloksena esitettiin suosituksia eri toimijoiden toiminnan sekä ympäristöviranomaisten lupa- ja valvontatyön kehittämiseksi (Ympäristöministeriön raportteja 4/2016). Hankkeen asiantuntijaryhmä koostui keskeisistä romuajoneuvoalan toimijoista.

Hankkeen keskeiset autopurkamoiden luvittamista ja valvontaa koskevat tulokset on koottu tähän ohjeeseen. Ohjeen on toimittanut ylitarkastaja Eevaleena Häkkinen Suomen ympäristökeskuksesta.

Ohje on tarkoitettu erityisesti autopurkamoiden luvittamisesta ja valvonnasta vastaaville viranomaisille. Ohjetta voivat hyödyntää myös toiminnanharjoittajat autopurkamon luvanhakuvaiheessa tai autopurkamon toiminnan kehittämisessä.

Ympäristöministeriö

Huhtikuu 2017

Määritelmät ja lyhenteet

AB	Asfalttibetoni
ABK	Kantavan kerroksen asfalttibetoni
ABT	Tiivis asfalttibetoni
AVI	Aluehallintovirasto
ATEX	Tila, jossa voi syntyä räjähdysvaarallinen ilmaseos (Atmosphères explosibles)
BAT	Paras käyttökelpoinen tekniikka (Best Available Technique)
BEP	Ympäristön kannalta paras käytäntö (Best Environmental Practice)
BREF	Parhaan käyttökelpoisen tekniikan vertailuasiakirja
CEN	Eurooppalainen standardoimisjärjestö (Comité Européen de Normalisation, European Committee for Standardization)
CFC	Kloorifluorihiilivedyt
Direktiivilaitos	Teollisuuspäätösdirektiivin (2010/75/EU) soveltamisalaan kuuluva laitos
ELY-keskus	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
ETA	Euroopan talousalue
F-kaasu	Fluorattu kasvihuonekaasu
ISO	Kansainvälinen standardisoimisjärjestö (The International Organization for Standardization)
KHO	Korkein hallinto-oikeus
LAeq	Melun A-painotettu ekvivalenttitaso
M1-luokan ajoneuvo	Henkilöauto; henkilöiden kuljetukseen valmistettu ajoneuvo, jossa on kuljettajan lisäksi tilaa enintään kahdeksalle henkilölle
M2-luokan ajoneuvo	Pakettiauto; tavarankuljetukseen valmistettu ajoneuvo, jonka kokonaismassa on enintään 3,5 tonnia ja tavarakantavuus on suurempi kuin henkilökantavuus
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (Organisation for Economic Cooperation and Development)
Operaattori	Esikäsiteltyjen romuajoneuvojen murskaustoimintaa harjoittava yritys, joka osallistuu ajoneuvojen tuottajayhteisön valtakunnallisen vastaanottopisteiden verkoston ylläpitoon
PCB	Polyklooratut bifenyylit
PCT	Polyklooratut terfenyylit
POP-yhdiste	Pysyvä orgaaninen yhdiste (Persistent Organic Pollutant)
SE-laite	Sähkö- ja elektroniikkalaite
SFS	Suomen standardisoimisliitto SFS ry
SMA	Kivimastiksiasfaltti
Tukes	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
VAHTI	Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä
XRF	Röntgenfluoresenssianalyysi

Lainsäädäntöviittaukset

F-kaasuasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 517/2014 fluoratuista kasvi-huonekaasuista ja asetuksen (EY) N:o 842/2006 kumoamisesta
Huoltoasetus	Valtioneuvoston asetus fluorattuja kasvihuonekaasuja tai otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien laitteiden käsittelijän pätevyysvaatimuksista 766/2016
Jäteasetus (JäteA)	Valtioneuvoston asetus jätteistä 179/2012
Jätelaki (JäteL)	Jätelaki 646/2011
Jätteenpoltoasetus	Valtioneuvoston asetus jätteiden polttamisesta 151/2013
Jätteen siirtoasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 jätteiden siirroista
Melutason ohjearvopäätös	Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 993/1992
Otsoniasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2009 otsonikerrosta heikentävistä aineista
POP-asetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/EY muuttamisesta
Rakentamismääräyskokoelma, Kiinteistöjen vesi- ja viemäri-laitteistot	D1 Rakentamismääräyskokoelma, Kiinteistöjen vesi- ja viemäri-laitteistot, Määräykset ja ohjeet 2007, Ympäristöministeriön asetus kiinteistöjen vesi- ja viemäri-laitteistoista, annettu 24.1.2007
Romuajoneuvoasetus	Valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa 123/2015
Romuajoneuvodirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/53/EY romuajoneuvoista
SER-asetus	Valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta 519/2014
Teollisuus päästödirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU teollisuuden päästöistä
VNA 576/2003	Valtioneuvoston asetus räjähdyskelpoisten ilmaseosten työntekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta 576/2003
VNA 1022/2006	Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista 1022/2006
Ympäristönsuojelulaki (YSL)	Ympäristönsuojelulaki 527/2014
Ympäristönsuojeluasetus (YSA)	Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta 713/2014

1 Johdanto

Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toteuttivat vuosina 2014-2015 romuajoneuvojen kuljetus-, varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelun kehittämistä koskevan hankkeen, jonka rahoitti ympäristöministeriö.

Hankkeen keskeisenä tarkoituksena oli luoda suositukset yhtenäisiksi toimintamalleiksi ja menettelytavoiksi romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelytoiminnalle, jotta turvataisiin ympäristönsuojelun hyvä taso ja toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu sekä tehostettaisiin viranomaisten työtä. Hankkeessa tunnistettiin lisäksi useita eri toiminnanharjoittajien ja viranomaisten toimintaan liittyviä kehittämiskohteita.

Valmistelussa kuultiin asiantuntijaryhmää, johon kuului kuntien ympäristötoimen edustajia, valtion ympäristöhallinnon edustajia ELY-keskuksista, Itä-Suomen aluehallintovirastosta, Suomen ympäristökeskuksesta ja ympäristöministeriöstä, ajoneuvoalan tuottajayhteisö Suomen Autokierrätys Oy, Suomen Autopurkamoliitto ry ja sen jäsenyrityksiä sekä romuajoneuvojen käsittelyä harjoittavia operaattoreita. Käytännön valmistelutyön teki konsultiksi valittu Sito Oy.

Hankkeen loppuraportti ”Romuajoneuvojen kuljetus-, varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelutoiminnan kehittäminen” valmistui tammikuussa 2016 (YMrä 4/2016). Raportissa kuvataan romuajoneuvoalan ympäristönsuojelun nykytilaa, annetaan tietoa hyviksi havaituista käytänteistä ja toimintatavoista sekä alalla havaituista epäkohdista ja ongelmista, ja siihen on koottu asiantuntijaryhmässä esille tulleita kehittämisehdotuksia. Raportissa on myös esitetty asiantuntijatyönä määritelty ympäristönsuojelun vähimmäistaso, jota voidaan pitää parhaana käyttökelpoisena tekniikkana romuajoneuvojen varastoinnille ja esikäsittelytoiminnalle. Määrittelyssä on huomioitu lainsäädännön vaatimukset, toiminnan luonne, riskien vakavuus ja suuruus, toteuttamiskelpoisuus sekä myös taloudellinen näkökulma. Kohdekohtaisesti voi olla tarpeen edellyttää myös tehokkaampia ratkaisuja.

Raportti sisältää suositukset yhteisiksi periaatteiksi ja menettelytavoiksi lupaprosessia, valvontaa ja raportointia varten.

Romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelytoiminta on ympäristönluvanvaraista ympäristönsuojelulain mukaan silloin, kun se katsotaan ammattimaiseksi tai laitospäiväiseksi jätteen käsittelytoiminnaksi. Syyskuussa 2014 voimaan tullessa ympäristönsuojeluasetuksessa säädettiin kuntien ympäristönsuojeluviranomainen autopurkamoiden lupa- ja valvontaviranomaiseksi valtion ympäristölupaviranomaisen sijaan, mikä lisää entisestään tarvetta yhtenäisten toimintaohjeiden laatimiselle.

Tämä ohje autopurkamoiden luvittamisesta ja valvonnasta pohjautuu edellä mainitussa hankkeessa tuotettuun aineistoon ja loppuraportin suosituksiin, ja se on valmisteltu Suomen ympäristökeskuksessa. Ohjeen kirjoittamisesta vastasi ylitarkastaja Eevaleena Häkkinen ympäristöministeriön ohjauksessa. Ohje on tarkoitettu kuntien ja valtion viranomaisille, jotka myöntävät romuajoneuvojen esikäsittelyä harjoittavien laitosten ympäristölupia sekä valvovat romuajoneuvojen käsittelyyn ja kuljetukseen liittyvää toimintaa.

2 Toiminnan luvan- tai ilmoituksenvaraisuus

2.1 Ympäristölupaa vaativa toiminta ja lupaviranomaisten välinen toimivaltajako

Ympäristölupavelvolliset toiminnot on määritelty ympäristönsuojelulain (527/2014) liitteessä 1. Jätteiden laitos- tai ammattimainen käsittely vaatii pääsääntöisesti ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan. Myös jätteen varastointi (lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla) edellyttää ympäristölupaa. Luvanvaraiset jätteiden käsittelytoiminnot on lueteltu ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukoissa 1 ja 2, kohdassa 13.

Romuajoneuvoasetuksen soveltamisalaan kuuluvien ajoneuvojen jätehuollon järjestäminen kuuluu jätelain (646/2011) 6 luvun tuottajavastuun piiriin, eli ajoneuvojen valmistajien ja maahantuojien velvollisuus on järjestää käytöstä poistettujen ajoneuvojen jätehuolto kustannuksellaan. Tuottajayhteisön yhteistyöverkostoon kuuluvien vastaanottajien ja käsittelijöiden toiminta olisi aina katsottava ammattimaiseksi. Osa ajoneuvoista on romuajoneuvoasetuksessa jätetty tuottajavastuun ulkopuolelle. Lupavelvollisuus koskee kuitenkin kaikkea romuajoneuvojen laitos- tai ammattimaista käsittelyä riippumatta siitä, kuuluuko kyseinen ajoneuvotyyppi tuottajavastuun piiriin vai ei.

Kaikki romuajoneuvoasetuksen mukaista esikäsittelyä harjoittavat toimipaikat vaativat ympäristöluvan ympäristönsuojelulain liitteen 1, taulukon 2 kohdan 13 f perusteella¹. Luvan vaativaa toimintaa on esimerkiksi ajoneuvojen kuivaus, vaarallisten osien poisto sekä

¹ YSL liite 1, kohta 13 f: Muu kuin taulukon 2 kohdissa 13 a, b ja e tarkoitettu jätelain soveltamisalaan kuuluvan jätteen käsittely, joka on ammattimaista tai laitosmaista.

osien irrottaminen kierrätystä tai uusiokäyttöä varten, tai muu romuajoneuvojen esikäsittelytoiminta kuten lajittelu, polttoleikkaus tai puristaminen. Romuajoneuvodirektiivin (2000/53/EY) 6 artiklan mukaan esikäsittelyä, jossa romuajoneuvosta poistetaan vaaralliset nesteet ja osat, ei voida vapauttaa lupavelvollisuudesta.

Ympäristönsuojelulainsäädännössä autopurkamolla tarkoitetaan romuajoneuvoasetuksessa (123/2015) tarkoitettua romuajoneuvojen esikäsittelytoimintaa, jossa niistä poistetaan kaikki vaaralliset aineet (Ympäristönsuojelulain toimeenpanoprojekti 5, 2014). Autopurkamoksi voidaan katsoa kaikki sellaiset laitokset, jotka harjoittavat ainoastaan tai päätoimenaan romuajoneuvojen esikäsittelyä. Autopurkamossa voidaan käsitellä muitakin romuajoneuvoja kuin romuajoneuvoasetuksen soveltamisalaan kuuluvia M1- ja N1-luokan ajoneuvoja sekä kolmipyöräisiä ajoneuvoja. Siten esimerkiksi raskasta kalustoa, kuten linja-autoja tai kuorma-autoja käsittelevät laitokset katsotaan autopurkamoksi, vaikka kyseiset ajoneuvot eivät kuulu romuajoneuvoasetuksen soveltamisalaan.

Autopurkamon ympäristölupaviranomaisen määräytymiseen vaikuttaa se, tekeekö laitos myös muuta jätteenkäsittelyä kuin romuajoneuvojen esikäsittelyä, ja missä laajuudessa. Ympäristöluvut myöntää joko aluehallintovirasto tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jätteenkäsittelytavasta ja toiminnan koosta riippuen. Ympäristölupaviranomaisten toimivallasta on säädetty ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 1-2 §:ssä. Ympäristönsuojelulain 34 §:n mukaan tapauksissa, joissa samalla alueella sijaitsevien toimintojen lupa-asian ratkaisu kuuluu osaksi aluehallintoviraston ja osaksi kunnan toimivaltaan, lupa-asian ratkaisee aina aluehallintovirasto.

Viranomaisten välistä toimivaltarajausta on käsitelty tarkemmin seuraavissa luvuissa 2.1.1 ja 2.1.2, sekä tämän ohjeen liitteessä 1.

2.1.1 Ainoastaan romuajoneuvoja esikäsittelevät autopurkamot

Pelkästään romuajoneuvojen esikäsittelyä harjoittavien autopurkamoiden ympäristöluvut kuuluvat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan (YSA 2 § 12 kohta d-alkohta). Autopurkamon yhteydessä on yleensä myös varastointialue, jolla varastoidaan väliaikaisesti vaaralliseksi jätteeksi luokiteltuja, vielä esikäsitlemättömiä ajoneuvoja. Autopurkamo ja esikäsitlemättömien ajoneuvojen varastointialue ovat yksi ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laitoksen ja siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvän toiminnan kokonaisuus, josta voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Siten autopurkamo ja sen välittömässä yhteydessä sijaitsevat romuajoneuvojen varastointialueet kuuluvat kokonaisuudessaan kunnan luvitettavaksi toiminnan kokoluokasta riippumatta. Varastointialueet eivät siten muodosta erillistä luvanvaraisuusperustetta.

Myöskään asianmukaisesti esikäsiteltyjen ajoneuvojen varastointi autopurkamon yhteydessä ei vaikuta siihen, mikä lupaviranomainen ratkaisee laitoksen ympäristöluvan. Esikäsiteltyjen romuajoneuvojen ja autopurkamon toiminnassa syntyneen muun jätteen (kuten esimerkiksi esikäsitellyssä eroteltujen öljyjen ja muiden nesteiden tai akkujen) varastointi ennen niiden toimittamista eteenpäin hyödyntämis- tai käsittelylaitokseen katsotaan jätteen väliaikaiseksi varastoinniksi sen syntypaikalla. Väliaikainen varastointi syntypaikalla ei ole jäteasetuksen (179/2012) liitteen 1 mukaan jätteen hyödyntämistä², joka vaatisi ympäristönsuojelulain mukaisen luvan.

Laitoksen luvassa on kuitenkin syytä määritellä esikäsittelemättömien ja esikäsiteltyjen romuajoneuvojen sekä toiminnassa syntyvän muun jätteen varastoinnin laajuus ja ehdot, joilla estetään varastoinnista mahdollisesti aiheutuvat ympäristöhaitat. Samoin varastointimäärä tulee huomioida määriteltäessä toiminnalta vaadittavan taloudellisen vakuuden suuruus (YSL 59 §).

2.1.2 Romuajoneuvojen lisäksi muutakin jätettä vastaanottavat ja käsittelevät laitokset

Autopurkamotoimintaa pää- tai sivutoimenaan harjoittava laitos, jossa otetaan vastaan ja käsitellään myös muuta jätettä (esimerkiksi metalliromua, sähkö- ja elektroniikkalaitteita) voi kuulua joko kunnan tai aluehallintoviraston luvitettavaksi, riippuen siitä millaisesta jätteestä on kyse ja kuinka laajaa muu toiminta kuin romuajoneuvojen esikäsitely on.

Ajoneuvojen romuajoneuvoasetuksen mukainen esikäsitely on luvanvaraista ympäristönsuojeluasetuksen 2 § 12 kohdan d-alakohdan nojalla (autopurkamo). Siltä osin kuin autopurkamotoimintaa harjoittava laitos vastaanottaa ja käsittelee myös muuta jätettä kuin ajoneuvoja, on toiminta luvanvaraista YSA 2 §:n 12 f alakohdan tai 1 §:n 13 g-h alakohdan perusteella (muu jätteen käsittelytoiminto).

Jos laitoksessa romuajoneuvojen varastoinnin ja esikäsitelyyn lisäksi varastoidaan kotitalouksissa ja siihen rinnastettavassa toiminnassa syntynyttä vaarallista jätettä tai sähkö- ja elektroniikkalaitteijätettä, se katsottaisiin kunnan luvitettavaksi YSA 2 § 12 c-d -kohtien nojalla, jos em. vaarallisten jätteiden varastointikapasiteetti on enintään 50 tn. Varastointikapasiteetilla tarkoitetaan sitä enimmäismäärää, joka varastoon kerralla mahtuu (Ympäristönsuojelulain toimeenpanoprojekti 5, 2014). Jos kotitalouksissa ja siihen rinnastettavassa

² Jäteasetuksen liitteessä 1 on lueteltu toimet, jotka ovat jätelain 6 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettua hyödyntämistä. Jätteen väliaikainen varastointi sen syntypaikalla on rajattu ulos jäteasetuksen liitteen 1 hyödyntämistoimesta R13 (*Jätteen varastointi ennen sen toimittamista johonkin toimista R 1–R 12, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla ennen poiskuljetusta*). Sen sijaan väliaikainen varastointi muualla kuin syntypaikalla kuuluu jäteasetuksen liitteen 1 hyödyntämistoimeen R13 ja on siten laitos- tai ammattimaisena luvanvaraista.

toiminnassa syntyneen vaarallisen jätteen ja/tai sähkö- ja elektroniikkalajajätteen varastointikapasiteetti on yhteensä yli 50 tn, koko laitospöytäkuusi kuuluu puolestaan aluehallintoviraston luvitettavaksi (YSA 1 § 13 g –kohta).³

Jos alueella otetaan vastaan ja varastoidaan myös muuta vaarallista jätettä kuin YSA 2 §:n 12 c-kohdassa tarkoitettuja jätteitä (esimerkiksi jäteluokan 17 04 09* vaarallisten aineiden saastuttamia metallijätteitä, jäteluokan 17 04 10* öljyä, kivihiilitervaa tai muita vaarallisia aineita sisältäviä kaapeleita, tai jäteluokan 17 02 04* kyllästettyä puuta), laitoksen lupaviranomainen on aina aluehallintovirasto, varastointimäärästä riippumatta.

Mikäli laitoksessa tehdään romuajoneuvojen esikäsitteilyn lisäksi myös muuta jätteenkäsittelyä, lupaviranomaisten toimivalta riippuu kyseisen muun käsittelytoiminnan laajuudesta ja käsiteltävän jätteen luokitukselta. Jos laitoksessa käsitellään muualla syntynyttä vaarallista jätettä, tai käsiteltävän tavanomaisen jätteen määrä on vähintään 20 000 tn/v, koko laitospöytäkuusi luvitus kuuluu aluehallintovirastolle. Jos laitoksessa käsitellään, esikäsitellään ja/tai varastoidaan tavanomaiseksi jätteenksi luokiteltuja jätteitä, kuten metallijätettä, alle 20 000 tn/v, on laitoksen lupaviranomainen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Poikkeuksena tästä pilaantumattoman maa-ainesjätteen, betoni-, tiili- tai asfalttijätteen tai pysyvän jätteen osalta kunnan luvitettavaksi kuuluu toiminta, jossa käsiteltävä määrä on alle 50 000 tn/v.

Ympäristönsuojeluasetuksessa ei ole säädetty yhteenlaskusäännöksiä tilanteeseen, jossa samassa laitoksessa harjoitetaan useita eri toimintoja, joille jokaiselle on säädetty erillinen kokoraja asetuksen 2 §:ssä. Siten esimerkiksi romuajoneuvojen varastointia ja esikäsitteilyä harjoittava laitos, jonka yhteydessä varastoidaan enintään 50 tn sähkö- ja elektroniikkalaiteromua sekä hyödynnetään alle 50 000 tn/v tavanomaiseksi luokiteltua betonijätettä ja alle 20 000 tn/v muuta tavanomaisista jätettä, kuuluu edelleen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan.

2.1.3 Direktiivilaitokset

Osa ympäristölupavelvollisista laitoksista on ympäristönsuojelulain liitteen 1 mukaan ns. direktiivilaitoksia, eli EU:n teollisuuspäästödirektiivin (2010/75/EU) soveltamisalaan kuuluvia laitoksia. Direktiivilaitoksen lupaehdot on tietyn määräajan kuluessa tarkistettava vastaamaan kyseiselle toimialalle EU-tasolla asettuja parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT)

³ Se, katsotaanko muualta kuin autopurkamion omasta toiminnasta peräisin olevat romuajoneuvojen akut osaksi kotitalouksiin rinnastettavassa toiminnassa syntyvää vaarallista jätettä, vaikuttaa viranomaisten väliseen toimivalta-rajaukseen. Ympäristöministeriön 22.1.2009 päivätyn muistion mukaan viranomaisten toimivalta on ratkaistava tapauskohtaisesti, koska ajoneuvoakut voivat olla peräisin sekä kotitalouksista tai siihen rinnastettavasta toiminnasta että elinkeino- tai palvelutoiminnasta (Ympäristöministeriö, 2009).

vaatimuksia. Kaikkien direktiivilaitosten ympäristölupaviranomaisena toimii aina aluehallintovirasto.

Jätteenkäsittelyn direktiivilaitokset on määritelty ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 1 kohdassa 13. Romuajoneuvojen käsittelylaitoksista direktiivilaitoksia voivat olla laitokset, joissa käsitellään tavanomaisiksi luokiteltuja metallijätteitä leikkurilla. ”Käsittely leikkurilla” tarkoittaisi tässä jätteen paloitusta tai murskausta (teollisuuspäästödirektiivin englanninkielinen termi ”treatment in shredders”), ei esimerkiksi pelkkää metallin polttoleikkausta. Käsiteltäviin tavanomaisiin metallijätteisiin kuuluvat myös romuajoneuvot, joista on poistettu romuajoneuvoasetuksen liitteessä 2 määritellyt vaaralliset nesteet ja osat, sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromu, josta on poistettu SER-asetuksen liitteessä 2 luetellut vaaralliset osat⁴. Direktiivilaitoksen kokoraja on 75 tn/vrk, mikäli kyseessä on jätteen hyödyntäminen (tai hyödyntämisen ja loppukäsittelyn yhdistelmä), ja 50 tn/vrk, jos kyseessä on jätteen loppukäsittely. Käytännössä metallipitoinen jäte menee Suomessa aina hyödynnettäväksi, joten ajoneuvojen murskausta tai paloitusta harjoittava laitos on direktiivilaitos, jos sen luvan mukainen kapasiteetti ylittää 75 tn/vrk.

Kohdan 13 alakohdan d) mukaan direktiivilaitosten ulkopuolelle on jätetty sellaiset vaaralliseksi luokiteltuja jätteitä käsittelevät laitokset, joissa kierrätetään tai otetaan talteen metalleja tai metalliyhdisteitä. Myöskään sellaiset vaarallisten jätteiden väliaikaiset varastot, joista jäte toimitetaan edelleen metallien kierrätykseen tai talteenottoon, eivät ole direktiivilaitoksia. Siten esikäsittelemättömien romuajoneuvojen varastointi tai romuajoneuvodirektiivin mukainen esikäsitteily eivät ole direktiivilaitoksia.

Jos laitoksessa varastoidaan tai käsitellään muitakin kuin ainoastaan metallien kierrätykseen menossa olevia jätteitä, voi laitos olla direktiivilaitos tämän muun jätteen vuoksi. Esimerkiksi kyllästetyn puun vastaanotto ja varastointi tekee laitoksesta direktiivilaitoksen, jos puujätteen varastoinnin kokonaiskapasiteetti ylittää 50 tonnia. Jos laitoksessa käsitellään tai varastoidaan romuajoneuvojen lisäksi myös muita jätelajeja, on laitoksen ympäristöluvassa syytä määritellä sallitut vastaanotto-, käsittely- ja varastointimäärät jätelajeittain, jotta voidaan määritellä milloin direktiivilaitoksen kokoraja ylittyy.

⁴ Jätteen käsittelyn parhaan käyttökelpoisen tekniikan vertailuasiakirjan (BREF) ensimmäisen luonnoksen (JRC, 2015) mukaan murskaus- ja paloituslaitoksessa saa käsitellä ainoastaan materiaaleja, jotka eivät ole vaarallisten aineiden saastuttamia, tai sellaisia romuajoneuvoja ja sähkö- ja elektroniikkalaitteita, joista on poistettu vaaralliset aineet ja osat romuajoneuvodirektiivin (2000/53/EY) ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiivin (2012/19/EU) edellyttämällä tavalla. Siten murskaus- ja paloituslaitokset voivat käsitellä vain tavanomaisiksi luokiteltuja jätteitä.

2.2 Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluva toiminta

2.2.1 Jätteen kuljetusta koskeva hakemus jätehuoltorekisteriin

Jätelain 94 § edellyttää, että jätteen ammattimaisen kuljettajan on tehtävä hakemus sen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin, jonka alueella suurinta osaa toiminnasta harjoitetaan. Yrityssuomi.fi –lomakepalvelussa on saatavissa hakemuksen tekoa varten määrämuotoiset lomakkeet⁵.

EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön (tuomiot asioissa C-270/03 ja C-311/99) mukaisesti ammattimaisen kuljetuksen käsite kattaa:

- Kuljettajan ammatissa muiden tuottamia jätteitä kuljettavat toimijat
- Laitokset ja yritykset, jotka kuljettajan ammattia harjoittamatta kuitenkin liiketoiminnassaan kuljettavat jätteitä tavanomaisesti tai säännöllisesti, riippumatta siitä, ovatko jätteet muiden vai niiden itsensä tuottamia

Tämän perusteella jätehuoltorekisteriin hyväksyntää tulee hakea myös sellaisten ammattimaisten toimijoiden, jotka kuljettavat omatoimisesti toiminnassaan syntyvät jätteet tavanomaisesti tai säännöllisesti, ts. vastaavat itse toimintansa jätehuollosta myös kuljetusten osalta.

Romuajoneuvojen kuljetustoimintana, joka edellyttää kuljettajalta hakemusta jätehuoltorekisteriin, pidettäisiin esimerkiksi:

- Esikäsittelemättömien, vaaralliseksi jätteeksi luokiteltujen romuajoneuvojen kuljetusta suoraan niiden viimeisiltä omistajilta vastaanottoaikkoihin tai vastaanottoaikoista esikäsittelypaikoille tai suoraan operaattoreille esikäsiteltäviksi
- Esikäsittelyjen romuajoneuvojen kuljetusta esikäsittelypaikoista jatkokäsittelyyn
- Liikkuvaa keräystä keräysautolla

Velvoite tehdä hakemus jätehuoltorekisteriin ei riipu siitä, kuuluuko kuljetettavien ajoneuvojen ajoneuvotyyppi romuajoneuvoasetuksen tuottajavastuun piiriin vai ei.

ELY-keskuksen on tehtävä päätös hakemuksesta jätehuoltorekisteriin ennen kuin kuljetustoimintaa saa aloittaa. Hyväksyntä voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Päätöksessä voidaan antaa toiminnan kannalta tarpeelliset ehdot mm. sen varmistamiseksi, että toimintaa harjoitetaan jätelainsäädännön mukaisesti ja aiheuttamatta vaaraa

⁵ Yrityssuomi.fi, suora linkki lomakkeisiin: <https://yrityssuomi.fi/web/guest/lomake?docid=16849>

tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Päätöksessä tulisi edellyttää, että kuljettajat käsittelevät romuajoneuvoja niin ettei romuajoneuvoasetuksen mukainen esikäsitteily ja osien uudelleenkäyttö vaikeudu tai esty. Romuajoneuvoja ei saa myöskään vahingoittaa kuormaustilanteessa siten, että esimerkiksi nesteitä pääsee valumaan maahan kuljetuksen aikana. Toimintaa, joka voi estää asianmukaista jatkokäsittelyä tai vaurioittaa romuajoneuvoja, on esimerkiksi esikäsittelemättömien romuajoneuvojen kattojen painaminen kasaan kuormaan lastattavan romun määrän maksimoimiseksi.

Romuajoneuvojen kuljettajien 94 §:n mukainen hyväksymispäätös jätehuoltorekisteriin ei oikeuta varastoimaan romuajoneuvoja tai irrottamaan niistä osia. ELY-keskuksen päätöksessä kuljettajan hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin tulisi kieltää varastointi ja osien irrotus. Lyhytaikainenkin varastointi edellyttää romuajoneuvoasetuksen mukaisia ympäristönsuojelurakenteita, sekä ympäristölupaa, joka oikeuttaa varastoimaan romuajoneuvoja, tai jätelain 100 §:n mukaista keräystoiminnan jätehuoltorekisteriin merkitsemistä (ks. luku 2.2.2). Romuajoneuvojen purkamisen on puolestaan romuajoneuvoasetuksen mukaista esikäsitteilytoimintaa (2 § 1 mom. 6-alakohta), joka edellyttää aina ympäristölupaa.

Romuajoneuvojen ammattimainen kuljetustoiminta edellyttää vakuuden asettamista (JäteL 95 §). Hakijan tulee esittää vakuuden suuruus hakemuksessa. Vakuus on annettava ELY-keskukselle jätehuoltorekisteriin hyväksymisen yhteydessä. Toiminnan laadun ja luonteen perusteella vakuus voidaan poikkeuksellisesti jättää myös vaatimatta jätteen kuljettajalta. Jätevakuusoppaassa (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2012) on esitetty, että kuljetustoiminnan vakuus voitaisiin jättää vaatimatta, jos vakuussumma olisi alle 5 000 euroa ja kuljetettava jäte on luokiteltu tavanomaiseksi jätteeksi.

Jätelain 98 §:n mukaan ELY-keskuksen on lähetettävä toiminnanharjoittajalle ote jätehuoltorekisteristä tarkistamista varten sen kalenterivuoden aikana, jolloin on kulunut kolme vuotta toiminnan hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin tai, jos toimintaa on muutettu, viimeisen muutoksen hyväksymisestä rekisteriin. Mikäli toiminnanharjoittaja ei vastaa tarkistamispyyntöön, tulee ELY-keskuksen tehdä päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymisen raukeamisesta (JäteL 99 § 2 mom). Toiminnanharjoittajalle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi ennen jätehuoltorekisteristä poistamista.

ELY-keskus voi peruuttaa jätehuoltorekisteriin hyväksymisen, jos hyväksymisen edellytyksiä ei saada täytettyä muuttamalla päätöstä, toiminnanharjoittaja on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet hyväksymisen edellytyksiin, tai säännöksiä tai päätöksessä annettuja määräyksiä on viranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu merkittävää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle (JäteL 99 § 1 mom).

Lisäohjeita jätteen kuljettajien hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin löytyy ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosaston jätelain tulkintaa koskevasta 19.12.2014 päivätystä muistiosta⁶. Muistiossa on käsitelty myös ilmoitusmenettelyn soveltamista ulkomaisiin jätteenkuljettajiin.

2.2.2 Keräystoimintaa koskeva ilmoitus jätehuoltorekisteriin

Jätteen keräystoimintaa koskevasta ilmoitusmenettelystä säädetään jätelain 100 §:ssä. Ilmoitus jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta tehdään sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella keräystä harjoitetaan. Ilmoituksen sisältövaatimuksesta on säädetty jäteasetuksen 30 §:ssä. Yrityssuomi.fi –lomakepalvelussa on saatavissa määrämuotoiset lomakkeet ilmoituksen tekoa varten⁷.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kiinteässä vastaanottopaikassa tapahtuvaa keräystä. Romuajoneuvojen liikkuva keräys keräysautolla ei ole jätelain 100 §:ssä tarkoitettua keräystoimintaa, vaan kuljetustoimintaa (ks. luku 2.2.1). Ammattimaiseksi keräystoiminnaksi katsotaan esimerkiksi tuottajayhteisöjen ja jätealan yritysten järjestämät lajitellun jätteen vastaanottopaikat. Keräykseen voi jätelain 6 §:n mukaan kuulua myös alustavaa lajittelua tai tilapäistä varastointia.

Jätelain 100 §:n ilmoitusmenettelyn piiriin voivat kuulua esimerkiksi sellaiset romuajoneuvojen hyvin pienet vastaanottopaikat, joissa romuajoneuvoja ei polttoleikata, pureta, tyhjennetä nesteistä tai muutoin esikäsitellä ja jossa romuja säilytetään vain lyhyen aikaa. Romuajoneuvojen keräystoiminnan yhteydessä ei saa tehdä romuajoneuvoasetuksen mukaisia esikäsitteilytoimia kuten vaarallisten osien ja nesteiden poistamista tai muuta romuajoneuvojen purkamista, vaan ne edellyttävät aina ympäristöluvan.

Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvien romuajoneuvojen keräys- ja väliaikaisten varastointipaikkojen on täytettävä romuajoneuvoasetuksen liitteen 2 kohdassa 1 esitetyt vähimmäisvaatimukset pohjarakenteille ja vesien käsittelylle (ks. luku 3.2). Kerääjän on toimitettava romuajoneuvot tuottajan järjestämään jätehuoltoon. Yhteistyö tuottajan tai tuottajayhteisön kanssa on syytä tarkastaa keräystoiminnan rekisteriin merkitsemisen yhteydessä.

Jätteen keräyksestä, joka toteutetaan samassa toimintakokonaisuudessa ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelyn tai muun ympäristöluvanvaraisen toiminnan kanssa, ei tarvitse tehdä erillistä Jätel. 100 §:n mukaista ilmoitusta, jos toimintakokonaisuuden ympäristölupaan on sisällytetty myös keräystoiminta. Ilmoitus tulee kuitenkin tehdä jätteen vastaanot-

6 www.ym.fi > Ympäristö > Lainsäädäntö ja ohjeet > Jätelainsäädäntö > Ohjeet ja oppaat > Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia. Muistio 19.12.2014.

7 Yrityssuomi.fi, suora linkki lomakkeisiin: <http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/lomake?docid=17651>

topaikasta, joka sijoitetaan ympäristöluvanvaraisen toiminnan yhteyteen mutta jota ei ole otettu huomioon toimintaa koskevassa ympäristöluvassa.

Yksittäistapauksissa ympäristölupa voi olla tarpeen keräyspaikalle YSL 27 §:n 2 momentin 1–3 kohdan nojalla mahdollisen naapurussuhdehaitan tai vesistön pilaantumisen vuoksi. On kuitenkin huomattava, että esimerkiksi vastaanottoaikan sijainti pohjavesialueella ei yksinään riitä perusteeksi vaatia ympäristönsuojelulain nojalla toiminnalta ympäristölupaa. Jos pohjavesialueelle sijoitettavan romuajoneuvojen keräystoiminnan arvioidaan aiheuttavan pohjaveden pilaantumisvaaraa, on valvontaviranomaisen ryhdyttävä ympäristönsuojelulain mukaisiin valvontatoimiin pohjaveden pilaamiskiellon vastaisen toiminnan ehkäisemiseksi.

Keräystoiminnan jätehuoltorekisteriin merkitsemisen yhteydessä ei voida antaa lupamääräyksiä. Rekisteriin merkitsemisen yhteydessä ei myöskään tehdä tarkastuksia, joten keräystoiminnan valvonta on aina jälkikäteen tapahtuvaa valvontaa. Jäteasetuksen 30 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos ilmoituksessa annetut tiedot muuttuvat olennaisesti tai jos toiminta lopetetaan.

Lisäohjeita jätteen keräystoiminnan merkitsemistä jätehuoltorekisteriin löytyy ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosaston 5.4.2013 päivätystä muistiosta⁸.

8 www.ym.fi > Ympäristö > Lainsäädäntö ja ohjeet > Jätelainsäädäntö > Ohjeet ja oppaat > Jätteen keräystoiminnan merkitseminen jätehuoltorekisteriin. Muistio 5.4.2013.

3 Autopurkamon ympäristöluvan vähimmäisvaatimukset

Tässä luvussa käsitellään ainoastaan romuajoneuvoasetuksen mukaiseen romuajoneuvojen esikäsittelyyn liittyviä vähimmäisvaatimuksia. Mikäli toimipaikalla harjoitetaan myös muuta toimintaa (esimerkiksi romuttamo- tai autokorjaamotoimintaa tai muiden jätteiden vastaanottoa tai käsittelyä), on kyseisen toiminnan ympäristönsuojelukysymykset otettava erikseen huomioon luvituksessa.

Ohjeessa ei käsitellä muun lainsäädännön kuin ympäristönsuojelulainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia asioita, kuten esimerkiksi rakennuslainsäädännön asettamia velvoitteita ja työsuojelukysymyksiä.

3.1 Toiminnan yleinen järjestäminen

Yleiset edellytykset autopurkamotoiminnan hyväksyttävyydelle on asetettu ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa. Ympäristönsuojelulain mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Toiminnanharjoittajan tulisi järjestää toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta (YSL 6-7 §). Toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon mm. vaikutusten merkittävyys, pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski, sekä vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle (YSL 11 §). Ympäristölupaa edellyttävässä toiminnassa on käytettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja ympäristön kannalta parhaita käytäntöjä (YSL 8 §, 20 §).

Autopurkamotoiminnassa on syytä kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden pilaantumisvaaraan. Ympäristönsuojelulain 17 § kieltää pohjaveden pilaamisen. Mikäli toiminta suunnitellaan sijoitettavaksi vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella, tulisi sitä koskevassa ympäristölupahakemuksessa olla ympäristönsuojeluasetuksen 7 §:ssä edelly-

tetyt tiedot pohjavesialueesta, sen käytöstä vedenhankintaan, sekä suunnitelluista pohjaveden ja maaperän suojaustoimenpiteistä.

Jos olemassa olevasta toiminnasta aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 mom. 2-kohdassa tarkoitettua haittaa esimerkiksi terveydelle, ympäristölle tai viihtyisyydelle, toiminnanharjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi, tai jo aiheutuneen pilaantumisen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi (YSL 14 §).

Romuajoneuvot ja niiden osat kuuluvat tuottajavastuun piiriin. Valtakunnallinen tuottajavastuuviranomainen Pirkanmaan ELY-keskus on antanut ohjeen tuottajavastuun ottamiseksi huomioon ympäristölupapäätöksissä⁹. Jätelain 47 §:n mukaan tuottajalla on ensisijainen oikeus järjestää vastuulleen kuuluvien käytöstä poistettujen tuotteiden jätehuolto. Jätelain 142 §:n mukaiseen tuottajarekisteriin on tällä hetkellä hyväksytty yksi ajoneuvojen tuottajavastuusta huolehtiva tuottajayhteisö Suomen Autokierrätys Oy (Pirkanmaan ELY-keskus, 2016). Romuajoneuvojen vastaanotto ja käsittely on tehtävä yhteistoiminnassa Suomen Autokierrätys Oy:n kanssa. Toiminnanharjoittajalla on oltava kirjallinen sopimus tai vastaava asiakirja, josta selviää yhteistyökumppanin nimi ja yhteistoiminnan alkamispäivä, sekä mitä jätettä sopimus koskee.

Alueet, joilla toimintaa harjoitetaan, tulee pitää siisteinä. Kaikille vastaanotettaville ja käsitellyille jätteille tulee olla selkeästi osoitetut omat varastointipaikat. Myös käsittelyhallin tulee olla siisti ja osien järjestyksessä. Tilojen turvallisuudesta, riittävästä ilmanvaihdesta sekä valaistuksesta tulee huolehtia.

Toiminnanharjoittajien tulee perehdyttää uudet työntekijät hyvin työhön. Perehdytyksessä tulee huomioida myös ympäristöasiat ja oikea jätteiden käsittely. Jätelain 141 §:n mukaan jätteenkäsittelypaikan toiminnanharjoittajan on nimettävä vastuuhenkilö, joka vastaa toiminnan asianmukaisesta hoidosta. Tämä velvoite koskee myös romuajoneuvojen esikäsittelylaitoksia. Vastuuhenkilön on oltava toiminnanharjoittajan palveluksessa ja hänellä on oltava tehtävien hoitamiseksi riittävä ammattitaito. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava vastuuhenkilön riittävästä koulutuksesta.

Jätelain 67 §:n 1 mom. 3 kohdan ja romuajoneuvoasetuksen 8 §:n 3 mom. perusteella tuottajan on asetettava etusijalle sellaiset romuajoneuvojen esikäsittelijät, muut käsittelijät ja keräystoiminnan harjoittajat, jotka ovat ottaneet käyttöön sertifioituja ympäristöasioiden

⁹ Ohje tuottajavastuun ottamiseksi huomioon ympäristölupapäätöksissä ja niiden valvonnassa. PIRELY/26/07.00/2015, päivätty 12.5.2015 (toimitettu postitse kuntien ja valtion ympäristölupa- ja valvontaviranomaisille).

hallintajärjestelmiä. Toiminnanharjoittajan tulisi mahdollisuuksien mukaan ottaa käyttöön tällaisia järjestelmiä.

3.2 Vastaanotto ja varastointi

3.2.1 Yleiset vaatimukset vastaanotolle ja varastoinnille

Romuajoneuvoasetuksen 7 §:n mukaan varastoinnissa on huolehdittava siitä, että estetään toiminnasta aiheutuva vaara tai haitta terveydelle tai ympäristölle.

Asianmukaisessa esikäsittelyssä vastaanotettavat ajoneuvot tulee tarkastaa heti, kun ne tulevat vastaanottoon. Mahdolliset vuodot pitää heti kerätä talteen tai tukkia ja mahdolliset maahan päässeet vuodot pitää imeyttää imeytysaineeseen. Nesteitä ei saa tahallisesti valuttaa maahan, vaikka alueella olisi nestetiivis pinnoite.

Toiminnassa tulee huolehtia romuajoneuvojen mahdollisimman nopeasta kierrosta varastoinnista esikäsittelyyn, jotta romuajoneuvojen varastointi esikäsittelemättöminä olisi mahdollisimman lyhytaikaista. Romuajoneuvojen varastoinnissa on vältettävä nesteitä sisältävien osien, hyödynnettävien osien ja varaosien vaurioituminen.

Sekä esikäsittelemättömien että esikäsiteltyjen romuajoneuvojen varastointipaikan tulee olla aidattu siistillä aidalla ja alueella tulee olla lukittava portti. Portti on pidettävä lukossa toiminta-aikojen ulkopuolella. Aita ja portti tulee pitää kunnossa.

3.2.2 Esikäsittelemättömien romuajoneuvojen varastointialue

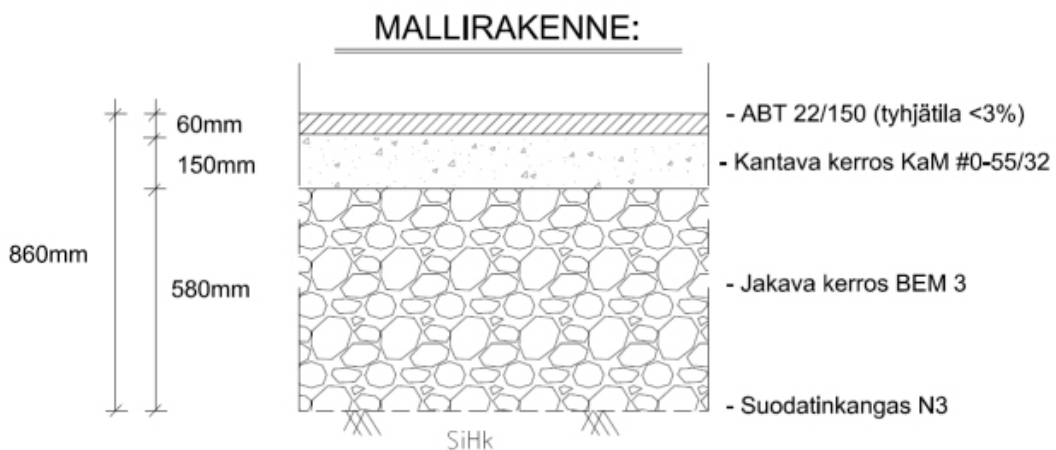
Päällysrakenne ja sen mitoitus

Romuajoneuvoasetuksen liitteen 2 mukaan esikäsittelemättömien romuajoneuvojen varastointialueen tulee olla asianmukainen nestetiiviiksi pinnoitettu alue, joka on varustettu nestevuotojen keräysjärjestelmällä sekä öljyjen ja rasvojen erottimilla. Nestetiiviyttä ei ole asetuksessa tai sen perustelumuiستiossa määritelty.

Tässä ohjeessa nestetiiviinä rakenteena on tarkasteltu erilaisia asfalttirakenteita, sillä ne ovat yleisesti käytettyjä ja hyväksi havaittuja rakenteita romuajoneuvotoimijoilla. Tiiviit kalvorakenteet, bentoniittieristykset, nestetiiviit betonilaatat ja metallilevyt voivat myös olla toimivia ratkaisuja. Mikäli niiden käyttö suojausrakenteena on perusteltua ja kohteeseen sopivaa, voidaan niidenkin käyttö hyväksyä.

Romuajoneuvojen varastointialueille parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) vaatimukset täyttävänä rakenteena voidaan pitää hyvin vettä ohjaavaa nestetiivistä yksikerrosasfalttia. Nestetiivis pinnoite voidaan rakentaa normaalista asfalttibetonista (esim. ABT 22/150) bitumin määrää lisäämällä, jolloin <3 % (nestetiivis) tyhjätilavaatimus täyttyy. Yksikerrosrakenteen saumat tulee bitumoida huolellisesti, jotta myös saumakohtien <3 % tyhjätilavaatimus täyttyy. Asfalttoinnissa yleisesti käytetty saumojen liimaus ei täytä parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksia.

Kuvassa 1 on esitetty perusratkaisun mallirakenne, jonka kulutuskerroksena toimii nestetiivis yksikerrosasfaltti. Pohjaveden muodostumisalueilla tulisi tapauskohtaisesti harkita, onko yksikerrosasfaltti riittävä. Asiaan vaikuttavia tekijöitä ovat mm. toiminnan laatu ja laajuus.

Kuva 1. Nestetiiviin pinnoitteen mallirakenne

Kulutuskerroksen alapuoliset rakennekerrokset mitoitetaan aina tapauskohtaisesti pohjaolosuhteet huomioiden halutun laatuluokan ja kantavuuden mukaisesti. Varastokenttä tulee perustaa niin kantavaksi, ettei rasitus aiheuta rakenteessa painumia eikä vaurioita nestetiivistä pinnoitusta. Eristeasfaltin (ABT) pehmeys tulee huomioida romuajoneuvojen varastoalueiden suunnittelussa, mikäli alueilla liikennöidään paljon raskaalla kalustolla ja siihen kohdistuu paljon muuta mekaanista rasitusta. Kantavuuden lisäämiseksi eristeasfaltin alapuolelle saatetaan mallikuvasta poiketen tarvita sidottu kantava kerros (esim. ABK, kantavan kerroksen asfaltti). Eristeasfaltin kulutuskestävyys on sen pehmeiden vuoksi heikkoa, minkä vuoksi eristeasfaltin päälle saatetaan romuajoneuvojen varastoalueilla tarvita myös erillinen kulutuskerros normaalista asfaltista (AB) tai esim. kivimastiksiasfaltista (SMA). Routivilla pohjamailla rakenteet mitoitetaan halutun laatuluokan mukaiseksi. Rakenteen riittävästä kuivatuksesta tulee huolehtia kaikissa mitoitustapauksissa.

Toiminnanharjoittaja on veloitettava tarkastamaan päällysteen kunto säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Tarkastuksessa on kiinnitettävä huomiota erityisesti tiiviyyteen (halkeamat) sekä näkyviin painaumiin. Toiminnanharjoittaja on veloitettava korjaamaan havaitut vauriot ja puutteet viipymättä.

Esikäsittelemättömien ajoneuvojen varastoalueen tulee olla riittävän suuri kapasiteettiin nähden. Muutaman kymmenen neliömetrin varastoalueita ei tulisi hyväksyä, vaikka toiminnanharjoittajan mukaan tämä riittäisi ja autot otettaisiin suoraan kuivaukseen. Liian pieni varastokenttä johtaa todennäköisesti siihen, että ajoneuvoja varastoidaan ajoittain nestetiiviin varastokentän ulkopuolella. Pinnoitetulta varastoalueelta poisauratut lumet on varastoitava pinnoitetuilla alueilla siten, että niiden sulamisvedet eivät valu ympäristöön. Lumien varastointialue on huomioitava varastokentän mitoituksessa.

Esikäsittelemättömien ajoneuvojen varastoalue voi sijaita myös hallin sisällä, mikäli varastotilat ovat tarpeeksi suuret kapasiteettiin nähden ja asiakkaat voivat ajaa esikäsiteltäväksi ja purettavaksi tulevat romuajoneuvot suoraan halliin.

Vesienhallinta

Esikäsittelemättömien romuajoneuvojen nestetiiviin varastokentän vedet tulee johtaa viettokaltevuuuden avulla hulevesikaivoihin ja edelleen vesienhallintajärjestelmään. Pinnan viettokaltevuuuden tulee olla riittävä ja kallistettu (varastokentän koosta riippuen) yhtä tai useampaa hulevesien keräyskaivoa kohti. Varastokentän viettokaltevuuuden tulee olla vähintään 1 cm / 1 m (1 %). Varastokentälle ei saa jäädä tai muodostua vettä kerääviä painanteita. Vesienhallintajärjestelmä tulee mitoittaa kohteeseen sopivaksi.

Alueen ulkopuolisten vesien sekoittuminen esikäsittelemättömien romuajoneuvojen varastoalueen vesien kanssa tulisi estää. Tämä voidaan toteuttaa viettokaltevuuksilla, reuna-korokkeella tai niskaojilla, kohteesta ja sen ympäristöstä riippuen. Mikäli samaan järjestelmään johdetaan myös muita vesiä (esimerkiksi esikäsiteltyjen romuajoneuvojen varastoalueelta), tulee nämä huomioida mm. erotinlaitteiden mitoituksessa.

Hulevesikaivojen tulisi olla sakkapesällisiä muovi- tai betonikaivoja, joissa on riittävä liettilavuus. Mikäli varastointialueelta huuhtoutuu erityisen paljon kiintoainesta, normaalit hulevesikaivot voi korvata esimerkiksi paikalla valetuilla teräsbetonikaivoilla, joiden liettilavuus voidaan mitoittaa riittävän suureksi. Hulevesikaivoista vedet johdetaan hulevesiviemärin kautta erotinjärjestelmään. Suunnittelussa on huomioitava, että hulevesiviemäreiden tulee olla kiintotiivisteellisiä teräs-, betoni- tai massiivisia muoviputkia ja että hulevesijärjestelmän tiivisteet ja muut komponentit mitoitetaan kestävästi kemialliset rasitukset käyttötarkoituksen mukaisesti. Öljynerotin on varustettava öljytilan täyttymisestä ilmoittavalla hälytysjärjestelmällä, jota voidaan seurata jatkuvasti.

Jos öljynerottimesta poistuvat vedet johdetaan jätevesiviemäriin tai umpisäiliöön, ne on käsiteltävä standardin SFS-EN-858-1 (SFS, 2011) mukaisessa II luokan öljynerottimessa, josta poistuvan veden hiilivetyypitoisuus on alle 100 mg/l. Viemäriin johdettaessa tulee tehdä sopimus paikallisen viemärlaitoksen kanssa. On syytä huomata, että vesihuoltolaitoksilla voi olla toisistaan poikkeavia raja-arvoja viemäriin johdettavien haitallisten aineiden pitoisuudelle. Viemäriin johdettavan jäteveden öljyhiilivetyjen kokonaispitoisuuden raja-arvona on käytetty eri jätevesilaitoksilla 50 – 200 mg/l (Vesilaitosyhdistys, 2016).

Jos öljynerottimesta poistuvia vesiä ei johdeta jätevesiviemäriin tai umpisäiliöön, ne on käsiteltävä standardin SFS-EN-858-1 mukaisessa I luokan öljynerottimessa, josta poistuvan veden hiilivetyypitoisuus on alle 5 mg/l. Tämän jälkeen ne voidaan johtaa sadevesiviemäriin tai vesistöön. Ainakin uusissa ja suurissa kohteissa öljyn- ja hiekanerotin rankkasateet huomioiva by-pass -järjestelmä on BAT-periaatteen mukainen. Normaalisti sateella kaikki vedet ohjataan öljynerottimeen, mutta rankkasateella virtauksensäädin ohjaa öljynerottimeen ainoastaan sateen alkuosan hulevedet. Öljynerotimen kapasiteetin ylittävä osa virtaamasta johdetaan by-pass -putkea pitkin suoraan haluttuun purkupaikkaan.

Viemärissä on oltava välittömästi öljynerotimen jälkeen näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivo, josta voidaan sulkea jätevesien pääsy vesihuoltolaitoksen viemäriin tai muuhun jätevesien purkupaikkaan. Näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivo on sijoitettava, merkittävä ja suojattava siten, että kaivoon on esteetön pääsy. Sulkuventtiili on voitava sulkea viivytyksettä kaikissa olosuhteissa.

Öljynerotinjärjestelmään tulee kuulua erillinen tai erotintilaan liittyvä hiekanerotin, joka erottaa hiekan, lietteen ja kiintoaineet. Lisätietoja öljyn- ja hiekanerotinien valinta- ja mitoitusperusteista löytyy rakentamismääräyskokoelman (D1) osan Kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistot, Määräykset ja ohjeet 2007 (annettu ympäristöministeriön asetuksella kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistoista, 24.1.2007), liitteestä 6.

3.2.3 Esikäsiteltyjen ajoneuvojen ja purkuosien varastointi

Romuajoneuvoasetuksen liitteen 2 mukaan esikäsiteltyjen ajoneuvojen ja purkuosien varastoalueilta ei edellytetä nestetiiveyttä, ellei se ole erityisestä syystä tarpeen, esimerkiksi pohjaveden pilaantumisriskin vuoksi ¹⁰. Esikäsitellyt ajoneuvot tulee kuitenkin varastoida rakennetulla (esim. murskepohja), varastointiin osoitetulla rajatulla alueella. Esikäsiteltyjen

¹⁰ KHO:n päätös 10.1.2008/19: Nestetiiveyttä ei vaadittu teollisuusalueella sijaitsevalta esikäsiteltyjen ajoneuvojen varastointialueelta, joka ei ollut pohjavesialuetta.

ajoneuvojen tai purkuosien varastointi ei saa laajentua alueille, jotka eivät ole siihen selvästi tarkoitettuja ja osoitettuja.

Esikäsiteltyjen romuajoneuvojen varastoalueiden vesienhallinnalle ei ole olemassa erityisiä vaatimuksia. Varastoalueelle ei kuitenkaan saa muodostua vettä kerääviä painanteita. Vesiä keräävien painanteiden muodostumista tulee ehkäistä perustamalla varastoalue kantavaksi ja routimattomaksi sekä johtamalla pintavedet hallitusti ympäröivään maastoon tai hulevesiviemäriin viettokaltevuuksien avulla. Mikäli alueelta kerätään vesiä hulevesiviemäriin, ei niitä tarvitse johtaa öljynerotusjärjestelmän kautta. Pohjavesialueilla öljynerotuksen tarve tulee arvioida tapauskohtaisesti.

Esikäsiteltyjä romuajoneuvoja ei saa kasata niin korkeiksi kasoiksi, että niistä aiheutuu romahdusvaara tai maisemahaittoja naapurustoon. Ympäristöluvassa tulisi määritellä myös alueella yhtä aikaa varastoitavien esikäsiteltyjen romuajoneuvojen sallittu enimmäismäärä.

Hyödynnettävät ja uudelleenkäytettävät materiaalit ja osat on varastoitava siten, ettei niiden laatu huonone varastoinnin aikana. Purkuosat tulee varastoida siististi ja järjestyksessä. Varaston kierrosta tulee huolehtia, ja sellaiset osat, joille ei enää ole tarvetta tai markkinoita, tulee poistaa varastosta.

3.3 Esikäsitely

Romuajoneuvoasetuksen 7 §:ssä on säädetty esikäsitelyä koskevista yleisistä velvoitteista. Esikäsitelyssä on huolehdittava siitä, että estetään toiminnasta aiheutuva vaara tai haitta terveydelle tai ympäristölle. Uudelleenkäyttöön soveltuvat osat on poistettava ja varastoitava siten, että ne voidaan valmistella uudelleenkäyttöön. Uudelleenkäyttöön soveltumattomat osat ja materiaalit on toimitettava mahdollisuuksien mukaan kierrätettäviksi tai muutoin hyödynnettäviksi. Vaaralliset osat ja materiaalit on poistettava ja lajiteltava siten, etteivät ne pilaa romuajoneuvojen murskauksessa syntyvää jätettä.

Esikäsitelytilat

Romuajoneuvoasetuksen mukaan esikäsitelypaikassa tulee olla nestetiiviiksi pinnoitettu alue, joka on varustettu nestevuotojen keräysjärjestelmällä sekä öljyjen erottimilla. Kaikki romuajoneuvojen käsittely on tehtävä hallin sisätiloissa tai vähintään riittävän suuressa katoksessa, jossa imeytysainetta tulee olla saatavilla välittömästi mahdollisten nestevuotojen hallitsemiseksi.

Sisätiloissa olevan esikäsittelypaikan parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimukset täytäväksi lattiamateriaaliksi soveltuu betonilattia, mikäli sen tyhjätila on alle 3 % tai lattia on pinnoitettu nestetiiviillä pinnoitteella (esimerkiksi epoksinnoite). Myös metallilevyistä hitsaamalla toteutettua lattiarakennetta voidaan käyttää, jos hitsausseamat ovat tiiviit. Katoissa sijaitsevan esikäsittelypaikan lattia voi olla vaihtoehtoisesti myös asfalttia (ks. luku 3.2.2).

Hallin lattia voi olla viemäröity tai viemäröimätön. Jos hallia ei ole viemäröity ja toiminnanharjoittaja pystyy toimimaan ilman viemäröintiä, tämä voidaan katsoa BAT:n mukaiseksi ratkaisuksi. Toiminta on kyettävä järjestämään siten, että nesteitä ei pääse lammikoitumaan viemäröimättömän hallin lattialle esimerkiksi lumisten autojen esikäsittelyssä. Mikäli käsittelytila on viemäröity, on viemäröinti varustettava öljynerotuskaivolla:

- Jos öljynerotuksesta poistuvat vedet johdetaan jätevesiviemäriin tai umpisäiliöön, ne voidaan käsitellä standardin SFS-EN-858-1 mukaisessa II luokan öljynerotuksessa, josta poistuvan veden hiilivetyypitoisuus on alle 100 mg/l. Viemäriin johtamisesta tulee tehdä sopimus paikallisen viemärlaitoksen kanssa.
- Jos öljynerotuksesta poistuvat vedet johdetaan muuhun purkupaikkaan kuin jätevesiviemäriin tai umpisäiliöön, ne on käsiteltävä standardin SFS-EN-858-1 mukaisessa I luokan öljynerotuksessa, josta poistuvan veden hiilivetyypitoisuus on alle 5 mg/l.

Öljynerotinjärjestelmään tulee kuulua erillinen tai erotintilaan liittyvä hiekanerotin, joka erottaa hiekan, lietteen ja kiintoaineet.

Öljynerotuskaivojen ominaisuuksista on kerrottu tarkemmin luvussa 3.2.2. Lisätietoja öljyn- ja hiekanerotimien valinnasta ja mitoituksesta on saatavissa rakentamismääräyskokoelman kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistoja koskevan osan¹¹ liitteestä 6.

Esikäsittelyvaatimukset

Romuajoneuvot tulee esikäsitellä romuajoneuvoasetuksen 7 §:n ja liitteen 2 mukaisesti.

¹¹ D1 Rakentamismääräyskokoelma. Kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistot, Määräykset ja ohjeet 2007. Ympäristöministeriön asetus kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistoista, annettu 24.1.2007.

Liitteen 2 kohdassa 3 on määritelty ne toimet, jotka on aina tehtävä romuajoneuvojen puhdistamiseksi:

- poistettava akku ja nestekaasusäiliöt;
- poistettava tai tehtävä muutoin vaarattomiksi räjähdysvaaralliset osat, kuten ilmatyynyt;
- poistettava polttoaine, moottoriöljy, vaihteistoöljy, voimansiirtolaitteiden öljy, hydraulikkaöljy, jäähdytysnesteet, jäätyminenestoaine, jarrunesteet, ilmastointijärjestelmän nesteet tai mikä tahansa muu romuajoneuvoon sisältyvä neste sekä kerättävä ja varastoitava ne erikseen, jos niitä ei tarvita asianomaisten osien uudelleenkäyttöön;
- poistettava siinä määrin kuin on mahdollista kaikki ne osat, joiden tiedetään sisältävän elohopeaa;
- poistettava siinä määrin kuin on mahdollista ne osat, joiden tiedetään sisältävän EU:n POP-asetuksessa (EY) N:o 850/2004 tarkoitettuja pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP-yhdisteet).

Lisäksi romuajoneuvoasetuksen 7 §:n mukaisesti romuajoneuvoista on poistettava kaikki osat ja materiaalit, joissa on asetuksen 4 §:n mukainen merkintä, että ne sisältävät lyijyä, elohopeaa, kadmiumia tai kuudenarvoista kromia.

POP-yhdisteiksi luokiteltuja palonsuoja-aineita sisältäviä muoveja ja muita osia ei ole mahdollista kovin helposti tunnistaa ajoneuvoista, ellei esikäsittelijällä ole käytössään esimerkiksi ajoneuvon valmistajan tai maahantuojaan antamaa yksityiskohtaista tietoa osien koostumuksesta. Muussa tapauksessa tunnistaminen voidaan tehdä ainoastaan mittamalla yksittäisten osien bromipitoisuutta esimerkiksi käsikäyttöisellä XRF-analysaattorilla¹². POP-yhdisteitä sisältävien osien ja materiaalien poistaminen esikäsittelyssä ei POP-jätteen käsittelyvaatimuksia koskevan ympäristöministeriön oppaan mukaan ole välttämätöntä, jos murskauslaitos, johon esikäsitelty romuajoneuvo toimitetaan jatkokäsittelyyn, huolehtii POP-yhdisteitä sisältävien jakeiden asianmukaisesta käsittelystä (Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2016).

Romuajoneuvojen esikäsittelyssä on poistettava myös ajoneuvojen ilmastointilaitteissa ja kylmäkuljetusajoneuvojen jäähdytysyksiköissä olevat kylmäaineet. EU:n F-kaasusetus (EU N:o 517/2014) kieltää fluorattujen kasvihuonekaasujen tahallisen päästämisen ilmakehään. Ajoneuvojen haltijoiden on teetettävä kaasujen talteenotto asianmukaisesti pätevyityneellä henkilöllä. Romuajoneuvojen esikäsittelijällä tulee olla Tukesin pätevoittämä vastuuh-

¹² XRF-analysaattorilla ei ole mahdollista erotella bromattuja palonestoaineita yhdistekohtaisesti. Siten eroteluksi tulee myös muita bromattuja palonestoaineita kuin POP-yhdisteiksi luokiteltuja aineita sisältäviä osia. Myös nämä osat on käsiteltävä kuten POP-jäte, ellei tarkempi tunnistaminen ole mahdollista (Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2016).

kilö ja työntekijät sekä kylmäaineiden talteenotossa tarvittavat työvälineet (YSL 159 §, 161 §). Jäähdytyslaitteiden ja ajoneuvojen ilmastointilaitteiden huoltajan ja jätehuoltoa harjoittavan toiminnanharjoittajan pätevyysvaatimuksista sekä huollossa ja jätehuollossa tarvittavista laitteista ja välineistä säädetään ns. huoltoasetuksessa (VNA 766/2016).

Romuajoneuvoasetuksen liitteen 2 kohdan 4 mukaisesti myös seuraavat osat on poistettava esikäsittelyssä ja toimitettava kierrätykseen:

- katalysaattorit
- kuparia, alumiinia ja magnesiumia sisältävät metalliosat, jos näitä metalleja ei erotella murskaamossa
- renkaat ja isot muoviosat (esimerkiksi puskurit, kojelauta ja nestesäiliöt), jos näitä materiaaleja ei eroteta murskaamisessa siten, että ne voidaan tehokkaasti kierrättää materiaaleina
- lasi

Erityisesti lasin erottelua kierrätystä varten tulisi tehostaa nykyisestä. Ajoneuvoista peräisin oleva tasolasi soveltuu esimerkiksi vaahtolasin ja lasivillan valmistukseen.

Romuajoneuvoista eroteltavat muovit voivat sisältää POP-yhdisteiksi luokiteltuja bromattuja palonsuoja-aineita. Jos muovien bromipitoisuutta ei ole selvitetty irrotuksen yhteydessä XRF-analysaattorilla, saa kierrätystä varten eroteltavat muovit toimittaa edelleen vain sellaiselle vastaanottajalle, joka erottelee bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit erilleen kierrätykseen menevistä muoveista. Vastaanottajan on toimitettava bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit käsiteltäväksi POP-jätteenä.

Jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti ja osien uudelleenkäytön tehostamiseksi sellaiset osat, joilla on markkina-arvoa ja kysyntää, tulisi irrottaa ja toimittaa myytäväksi. Mikäli toiminnassa harjoitetaan moottorien tai muiden eroteltujen osien pesua, tulee moottoreiden pesussa käytetyt tavallista autonpesutoimintaa voimakkaammat liuottimet sekä osien pesukoneiden pesunesteet ja sakat kerätä talteen ja toimittaa käsiteltäväksi vaarallisena jätteenä, vaikka halli olisikin viemäröity ja varustettu rakennusmääräyskokoelman vaatimukset täyttävillä lietteen- ja öljynerottimilla (Ölly- biopolttoaineala ry, 2015).

Alan toimijoiden tulee seurata alan parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehitystä ja siirtyä mahdollisuuksien mukaan käyttämään moderneja laitteita, joissa vuotovaara on pieni ja jotka ovat työn teon kannalta suositeltavia (mm. työturvallisuus ja ergonomia). Esimerkkinä moderneista laitteistoista ovat alipainelaitteet, joilla romuajoneuvon nesteet voidaan imeä suoraan omiin jäteastioihinsa.

Esikäsittelyssä tulee huomioida ajoneuvojen kehitys ja esikäsittelyn muutostarpeet. Esimerkiksi sähkö- ja hybridautojen määrä esikäsittelyssä tulee todennäköisesti lähivuosina

lisääntymään ja näiden osalta tulee kiinnittää huomiota erityisesti litiumajovoima-akkujen ja nikkeli-metallihydridiakkujen purkamisen ja säilytyksen turvallisuusnäkökohtiin. Toimijoiden tulee seurata alan yleisiä ohjeita eri autotyyppeiden oikeasta esikäsittelystä ja työntekijöiden koulutuksesta.

3.4 Jätehuolto

Romuajoneuvojen esikäsittelytoiminnassa syntyviä yleisimpiä jätteitä on lueteltu taulukossa 1.

Kaikki esikäsittelytoiminnassa syntyvät jätteet tulee lajitella mahdollisimman hyvin omiin jakeisiinsa ja toimittaa asianmukaiset luvat omaavaan käsittelyyn vähintään kerran vuodessa. Esikäsitteltyjen romuajoneuvojen sisällä tai mukana ei saa toimittaa operaattorille muita jätteitä. Jätteistä ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Ympäristöluvassa tulisi määritellä yhtä aikaa varastoitavien jätteiden sallitut enimmäismäärät jätelajeittain.

Kaikille toiminnassa syntyville jätteille tulee olla omat keräysastiansa, joihin on merkitty selvästi astian sisältö ja mahdolliset varoitusmerkit. Asianmukaisia keräysastioita ja tarroja niiden merkitsemiseksi on saatavissa jätehuoltoalan yrityksiltä.

Vaaralliset jätteet tulee säilyttää katetussa ja lukitussa tilassa, jossa on viemäröimättömät tiivispohjaiset lattiat (ks. luku 3.3, alaotsikko "esikäsittelytilat"). Vaarallisten jätteiden varastointi voi tapahtua erillisessä rakennuksessa, erityisesti tähän tarkoitukseen rakennetussa kontissa. Jäteastiat voivat sijaita myös esimerkiksi esikäsittelyhallissa, mikäli vaarallisten jätteiden varastoalueelle on rakennettu oma, reunakorokkeellinen viemäröimätön alue tai mikäli vaarallisilla nesteillä on astiakohtaiset valuma-altaat ja halli on viemäröimätön. Astioita ei tulisi sijoittaa ympäri hallia, vaan niille tulee olla varattuna riittävä yhtenäinen selkeä tila.

Varastolle on järjestettävä esteetön kulku, jotta jätteet voidaan noutaa vaivatta ja varastolle pääsee esteettä myös hätätilanteissa.

Taulukko 1. Romuajoneuvoalalla syntyvien yleisimpien jätteiden jätenimikkeet (jäteasetuksen liite 4, Jäteluettelo: Yleisimmät jätteet sekä vaaralliset jätteet)

Tunnusnumero	Jätenimike
Tavanomaisten jätteiden nimikkeet	
16 01 06	Romuajoneuvot, jotka eivät sisällä nesteitä eivätkä muita vaarallisia osia <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan esikäsitellyt ajoneuvokorit</i>
16 01 03	Loppuun käytetyt renkaat
16 01 12	Muut kuin nimikkeessä 16 01 11 mainitut jarrupalat
16 01 15	Muut kuin nimikkeessä 16 01 14 mainitut jäätyminenestoaineet
16 01 16	Nesteytetyn kaasun säiliöt
16 01 17	Rautametalli
16 01 18	Ei-rautametalli
16 01 19	Muovi
16 01 20	Lasi
16 01 22	Osat, joita ei ole mainittu muualla
16 01 99	Jätteet, joita ei ole mainittu muualla
16 06 05	Muut paristot ja akut <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan litiumakut ja nikkelimetallihydridiakut</i>
20 01 01	Paperi ja kartonki
20 03 01	Sekalaiset yhdyskuntajätteet
Vaarallisten jätteiden nimikkeet	
13 01 10*	Mineraalipohjaiset klooraamattomat hydraulioöljyt
13 01 11*	Synteettiset hydraulioöljyt
13 01 13*	Muut hydraulioöljyt
13 02 05*	Mineraalipohjaiset klooraamattomat moottori-, vaihteisto- ja voiteluöljyt
13 02 06*	Synteettiset moottori-, vaihteisto- ja voiteluöljyt
13 02 08*	Muut moottori-, vaihteisto- ja voiteluöljyt
13 05 01*	Hieknerottimien ja öljynerottimien kiinteät jätteet
13 05 06*	Öljynerottimien öljy
13 05 07*	Öljynerottimien öljyinen vesi
13 05 08*	Hieknerottimien ja öljynerottimien jäteseokset
13 07 01*	Polttoöljy ja dieselöljy
13 07 02*	Bensiini
13 07 03*	Muut polttoaineet (seokset mukaan luettuina)
14 06 01*	Kloorifluorihilivedyt, HCFC-yhdisteet, HFC-yhdisteet <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan ilmastointijärjestelmän kaasut</i>
15 02 02*	Absorboimisaineet, suodatinmateriaalit (mukaan luettuina öljysuodattimet, joita ei ole mainittu muualla), puhdistusliinat ja suojavaatteet, jotka ovat vaarallisten aineiden saastuttamia <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan mm. öljyiset pyyhkeet ja trasselit sekä öljynimeytysmassat ja -matot</i>
16 01 04*	Romuajoneuvot <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan esikäsittelemättömät tai vain osittain esikäsitellyt romuajoneuvot</i>
16 01 07*	Öljysuodattimet

16 01 08*	Elohopeaa sisältävät osat
16 01 09*	PCB:tä sisältävät osat
16 01 10*	Räjähdyksivaaralliset osat (kuten turvatyynyt)
16 01 11*	Asbestia sisältävät jarrupalat
16 01 13*	Jarrunesteet
16 01 14*	Jäätymisenestoaineet, jotka sisältävät vaarallisia aineita <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan mm. jäähdytysneste</i>
16 01 21*	Muut kuin nimikkeissä 16 01 07-16 01 11, 16 01 13 ja 16 01 14 mainitut vaaralliset osat
16 06 01*	Lyijyakut
16 06 02*	Nikkelikadmiumakut
16 08 02*	Käytetyt katalyytit, jotka sisältävät vaarallisia siirtymämetalleja tai vaarallisia siirtymämetalliyhdisteitä <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan romuajoneuvojen katalysaattorit</i>
16 10 01*	Vesipitoiset nestemäiset jätteet, jotka sisältävät vaarallisia aineita <i>Tähän nimikkeeseen luokitellaan mm. tuulilasinpesuneste sekä osien pesukoneiden pesuneste</i>

Polttoaine- ja öljyjätteet

Romuajoneuvojen esikäsitellyssä poistetut polttoaineet (benssiini, diesel) tulee varastoida soveltuissa säilytysastioissa ja toimittaa vastaanottoaikaan, jolla on lupa ottaa vastaan kyseisiä jätteitä. Eri laatuista polttoainetta ei saa sekoittaa keskenään.

Ajoneuvoista poistetut öljyt (kuten moottoriöljy, vaihteistoöljy, voimansiirtolaitteiden öljy ja hydraulikkaöljy) tulee säilyttää soveltuissa säilytysastioissa ja toimittaa luvanvaraiseen vastaanottoaikaan. Mustat ja kirkkaat jäteöljyt tulee kerätä erillään toisistaan.

Jäteöljyn polttaminen alle viiden megawatin laitoksissa (kuten pienpolttimoissa) on kiellettyä (jätteenpoltoasetus, 3 §). Toiminnanharjoittaja ei saa itse polttaa jäteöljyä esimerkiksi polttoöljyn korvikkeena, vaan jäteöljyt tulee toimittaa asianmukaiseen kierrätykseen tai käsittelyyn.

Polttoaineiden ja öljyjen säilytykseen soveltuvia astioita ovat esimerkiksi 200 l metallitynnyrit tai muut tähän tarkoitukseen valmistetut astiat.

Syttyvät nesteet voivat höyrystyessään muodostaa ilman kanssa räjähtävän seoksen. Niiden varastoinnin on sen vuoksi yleensä tapahduttava ATEX-hyväksytyssä tilassa, tapauskohtaisen riskinarvioinnin perusteella (VNA 576/2003). ATEX-hyväksytyjen tilojen vaatimuksia on kuvattu tarkemmin Tukesin julkaisussa räjähdysvaarallisten tilojen turvallisuudesta¹³ ja ohjeita tilaluokituksen laadintaan on käsikirjassa SFS 59¹⁴. ATEX-tilaksi soveltuu

13 Opas. ATEX Räjähdysvaarallisten tilojen turvallisuus. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes 2015
http://tukes.fi/Tiedostot/vaaralliset_aineet/esitteet_oppaat/ATEX_opas.pdf

14 SFS-käsikirja 59: Räjähdysvaarallisten tilojen luokittelu. Palavat nesteet ja kaasut. Julkaisupäivä 31.08.2012.

esimerkiksi vaarallisten jätteiden varastointiin tarkoitettu ATEX-hyväksytty kontti. Syttyvien nesteiden ja kaasujen vähäistä käsittelyä harjoittavien laitosten, kuten autopurkamoiden, valvonta kuuluu pelastusviranomaisille. Räjähdysvaarallisia kohteita valvovat myös työsuojeluviranomaiset.

Kylmäainejätteet

Esikäsittelypaikassa tulee olla fluorattujen kasvihuonekaasujen (kylmäaineiden) talteenotossa tarvittavat työvälineet. Ajoneuvoista talteen otetut kylmäaineet on säilytettävä siihen soveltuviissa kaasupulloissa.

Kaasupullot tulee säilyttää suojatussa tilassa, jossa on riittävä ilmanvaihto. Erityyppiset kaasut (palavat kaasut, inertit kaasut, hapettavat kaasut jne.) on varastoitava erillään (AGA, 2016). Palavien kaasujen säilytyksen on pääsääntöisesti tapahduttava ATEX-hyväksytyssä tilassa (ks. edellä alaotsikko ”polttoaine- ja öljyjätteet”).

Muut nestemäiset jätteet

Muita ajoneuvon esikäsittelyssä syntyviä nesteitä ovat jarrunesteet, jäähdytysnesteet, tuulilasinpesunesteet ja ilmastointijärjestelmän nesteet (kuten kompressorioöljy). Nestemäisiin jätteisiin, jotka on kerättävä erillään, kuuluvat myös osien ja moottoreiden pesussa käytetyt tavallista autonpesutoimintaa voimakkaammat liuottimet sekä osien pesukoneiden pesunesteet (Öljy- ja biopolttoaineala ry, 2015).

Nestemäiset jätteet tulee säilyttää erillisissä, kyseisille nesteille soveltuviissa astioissa ja toimittaa vastaanottoon, jolla on lupa ottaa vastaan kyseisiä jätteitä. Eriläisiä nesteitä ei saa sekoittaa keskenään.

Soveltuvia astioita nesteille ovat esimerkiksi 200 litran metallitynnyrit tai muut tällaisten nesteiden säilytykseen erityisesti tarkoitettut astiat. Syttyvien nesteiden osalta on tehtävä arvio, tuleeko varastoinnin tapahtua ATEX-hyväksytyssä tilassa (ks. edellä alaotsikko ”polttoaine- ja öljyjätteet”). Esimerkiksi eräät tuulilasinpesunesteet ovat (herkästi) syttyviä.

Kiinteät jätteet

Käytöstä poistetut lyijyakut kuuluvat tuottajavastuun piiriin. Jätelain 47 §:n mukaan tuottajalla on ensisijainen oikeus järjestää vastuulleen kuuluvien käytöstä poistettujen tuotteiden jätehuolto. Jätelain 142 §:n mukaiseen tuottajarekisteriin on hyväksytty yksi lyijyakujen tuottajavastuusta huolehtiva tuottajayhteisö Akkukierrätys Pb Oy (Pirkanmaan ELY-keskus, 2016). Esikäsittelytoimijan tulee tehdä sopimus lyijyakujen toimittamisesta tuottajayhteisön lukuun toimivalle operaattorille. Mikäli toiminnanharjoittaja ottaa vas-

taan lyijyakkuja myös ulkopuolisilta (muut kuin omasta romuajoneuvojen esikäsittelytoiminnasta peräisin olevat akut), on vastaanotosta tehtävä erillinen sopimus tuottajayhteisön kanssa (JäteL 47 §).

Lyijyakut tulee varastoida viileässä katetussa tilassa, joka on suojassa avotulelta tai kipinäiltä. Lyijyakuista mahdollisesti purkautuva vetykaasu on herkästi räjähtävää. Varastotaessa tulee ehkäistä oikosulkujen muodostumista sekä syövyttävän rikkihapon vuotoja. Akut tulee säilyttää pystyasennossa rikkihapon kestävässä astiassa, jossa on vuotojen varalta reunat. Säilytysastioihin ei saa varastoinnin aikana päästä muita aineita, kuten vettä. Akut voidaan kerätä esimerkiksi operaattorin tätä tarkoitusta varten toimittamaan keräyslaatikkoon. Akkujen navat tulee eristää, tai vaihtoehtoisesti päällekkäin lastattavat akkukerrokset tulee eristää toisistaan sähköä johtamattomalla materiaalilla (esim. muovi) (Asiakasohje, Stena Recycling Oy, 2016).

Myös sähkö- ja hybridiautojen akut (litium- ja nikkeli-metallihydridiakut) kuuluvat tuottajavastuun piiriin. Suomen Autokierrätys Oy:n hakemus sähkö- ja hybridiautojen akkujen tuottajayhteisöksi hyväksymisestä on parhaillaan Pirkanmaan ELY-keskuksen käsittelyssä (Pirkanmaan ELY-keskus, 2017). Hybridi- ja sähköautoja esikäsittävän toimijan tulee tehdä sopimus tuottajavastuussa olevan maahantuojan tai tulevan tuottajayhteisön kanssa akkujen toimittamisesta maahantuojan tai tuottajayhteisön osoittamaan järjestelmään.

Nikkeli-metallihydridiakut tulee aina kerätä erillään lyijyakuista. Ne tulee varastoida viileässä katetussa tilassa, joka on suojassa avotulelta tai kipinäiltä. Ajoneuvojen NiMH-akkujen keräyksestä ja varastoinnista ei toistaiseksi ole annettu yksityiskohtaisempia ohjeita. NiMH-akut on kerättävä ja varastoitava purkamolla ajoneuvon maahantuojan tai tuottajayhteisön antamien ohjeiden mukaisesti.

Litiumajovoima-akkujen kennot saattavat kuumentua itsestään esimerkiksi akussa olevan vian, oikosulun, akkuun kohdistuvan puristuksen, kennon puhkaisun tai korkea lämpötilan vuoksi (ns. reaktion karkaaminen). Litiumakut voivat ylikuumentuessaan aiheuttaa tulipalo- ja räjähdysvaaran. Lisäksi kolareissa vahingoittuneissa litiumajovoima-akuissa voi olla myös sähköiskun vaara (Lautkaski R., 2016). Litiumakut tulee aina kerätä erillään lyijyakuista. Ne tulee varastoida viileässä katetussa tilassa suojassa avotulelta ja erillään palavista materiaaleista. Litiumajovoima-akkujen keräyksestä ja varastoinnista ei toistaiseksi ole annettu yksityiskohtaisempia ohjeita. Litiumajovoima-akut on kerättävä ja varastoitava purkamolla ajoneuvon maahantuojan tai tuottajayhteisön antamien ohjeiden mukaisesti.

Ajoneuvoista irrotetut renkaat tulee säilyttää palovaaran vuoksi esimerkiksi erillisessä varastokontissa riittävän kaukana rakennuksista ja erityisesti kaukana vaarallisista jätteistä. Ajoneuvojen renkaat kuuluvat tuottajavastuun piiriin. Jätelain 147 §:n tuottajarekisteriin on hyväksytty yksi renkaiden tuottajavastuusta huolehtiva tuottajayhteisö Suomen Ren-

gaskierrätys Oy (Pirkanmaan ELY-keskus, 2016). Esikäsittelijä voi tehdä sopimuksen tuottajayhteisön kanssa renkaiden noudosta (Suomen Rengaskierrätys Oy, 2016). Mikäli toiminnanharjoittaja ottaa vastaan renkaita myös ulkopuolisilta (muut kuin omasta ajoneuvojen esikäsittelytoiminnasta peräisin olevat renkaat), on vastaanotosta tehtävä jätelain 47 §:n mukaisesti sopimus tuottajayhteisö Suomen Rengaskierrätys Oy:n kanssa.

Romuajoneuvojen muoviosat, penkit, piirikortit ja muut elektroniset osat sekä tekstiili- ja nahkaverhoukset voivat sisältää pysyviksi orgaanisiksi yhdisteiksi (POP) luokiteltuja bromattuja palonsuoja-aineita, jotka voivat aiheuttaa merkittäviä terveys- ja ympäristöhaittoja. Mikäli POP-yhdisteitä sisältäviä osia irrotetaan ja erotellaan esikäsittelypaikassa käsin purkamalla, tulee tällaisten osien käsittelyn tapahtua EU:n POP-asetuksen (EU N:o 850/2004) edellyttämällä tavalla. Osat on säilytettävä siististi omissa säilytysastioissaan erillään muista jätteistä kuivassa sateelta suojatussa tilassa, esimerkiksi erillisessä kontissa. Säilytyspaikkaan ja mahdollisiin säilytysastioihin on tehtävä selkeät merkinnät, joista käy ilmi, että jäte sisältää pysyviä orgaanisia yhdisteitä. Erotellut muovi- ja tekstiiliolosat, jotka sisältävät bromattuja palonsuoja-aineita, on toimitettava poltettavaksi sellaisessa jätteenpoltoasetuksen vaatimukset täyttävässä polttolaitoksessa, jolla on lupa ottaa tällaista jätettä vastaan. POP-yhdisteitä sisältävien muovi- ja tekstiilijätteiden kierrätys on kielletty. Lisätietoja POP-yhdisteitä sisältävien romuajoneuvojen käsittelyyn liittyvistä kysymyksistä on POP-jätteiden käsittelyvaatimuksia koskevassa ympäristöministeriön oppaassa (Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2016).

Muut esikäsittelytoiminnassa syntyvät kiinteät jätteet tulee varastoida niille soveltuvisissa astioissa ja toimittaa vastaanottoonpaikkaan, jolla on lupa ottaa vastaan kyseisiä jätteitä. Toiminnassa syntyviä kiinteitä vaarallisia jätteitä ovat esimerkiksi öljyiset pyyhkeet ja trasselit, öljynimeytymassat ja -matot, öljynsuodattimet sekä osien pesukoneiden sakka. Romuajoneuvoasetus edellyttää erityisesti, että romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelypaikassa on varattava asianmukaiset säilytysastiat PCB- ja PCT-kondensaattoreille sekä öljynsuodattimille.

3.5 Varautuminen poikkeuksellisiin tilanteisiin

Ympäristönsuojelulain 53 §:n mukaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan sisältöä arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan riskien ja onnettomuusvaarojen ennalta ehkäiseminen sekä onnettomuuksien seurausten ehkäiseminen. Romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelytoiminnassa on varauduttava poikkeuksellisiin tilanteisiin siten, että sellaisten sattua henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingot jäisivät mahdollisimman pieniksi.

Onnettomuustilanteiden varalta alueen hätätiet tulee aina pitää avoinna. Hätäteille ei saa edes väliaikaisesti varastoida purkuosia tai muuta tavaraa. Lisäksi hätäteiden tulee olla niin leveitä, että niistä pääsee tarvittaessa esteettä kulkemaan pelastusajoneuvoilla.

Myös sisätilojen tulee olla sellaisia, että rakennuksesta poistuminen nopeasti on mahdollista. Tavaroita tai purkuosia ei saa varastoida lattioilla tai kulkuväylillä vaan siististi hyllyissä.

Onnettomuustilanteiden varalta alueista tulee laatia kartta, josta selviävät eri toiminnot alueella. Kartasta tulee selvittää vaarallisten aineiden ja kaasupullojen säilytyspaikat, vaarallisten jätteiden varastot, sammuttimet, ensiapuvälineet, hätäteiden sijainnit ja öljynerotuskaivojen sulkuventtiilit. Henkilöstö tulee perehdyttää hyvin onnettomuustilanteiden varalle, mm. käymällä läpi öljynerotuskaivojen hälytysjärjestelmä ja sulkuventtiilien sijainti ja toiminta. Mahdollisen tulipalon sammutusvesien pääsy ympäristöön tulee estää sulkemalla vesienhallintajärjestelmän sulkuventtiili ja padottamalla vedet alueen sisälle. Alueella tulee olla hyvin esillä pelastusviranomaisen yhteystiedot.

Tulipalovaaran vuoksi renkaita ei saa säilyttää rakennusten seinämällä, vaan esimerkiksi erillisessä varastokontissa riittävän kaukana rakennuksista ja erityisesti kaukana vaarallisista jätteistä. Vaikka rengaspalosta ei aiheutuisi merkittävää palon leviämisen vaaraa, tulee niitä silti pyrkiä tehokkaasti estämään, sillä niistä aiheutuu paljon savua ja haitallisia savukaasuja ympäristöön. Paras tapa ehkäistä merkittäviä rengaspaloja on pitää renkaiden kertavarastointimäärä mahdollisimman pienenä sekä tehdä mahdolliset syttymisvaaraa aiheuttavat työt (kuten polttoleikkaus ja hitsaus) kaukana rengasvarastosta.

Vuotojen varalta alueella tulee aina olla imeytysainetta nopeasti saatavilla. Vuodot tulee imeyttää imeytysaineeseen heti, vaikka vuotoalue olisikin varustettu tiiviillä pinnoituksilla ja öljynerottimilla. Käytetty imeytysaine tulee toimittaa asianmukaiseen käsittelyyn vaarallisena jätteenä.

3.6 Melu

Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset toiminnasta aiheutuvan meluhaitan torjumiseksi niin, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa tai muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 mom. 2 kohdassa tarkoitettua vaaraa tai haittaa esimerkiksi luonnolle tai ympäristön viihtyisyydelle. Melua koskevia määräyksiä annettaessa tulee huomioida autopurkamon sijaintipaikka ja sen läheisyydessä olevat melusta mahdollisesti häiriintyvät toiminnot. Melutason ohjearvoista erityyppisillä alueilla on säädetty valtioneuvoston päätöksessä 993/1992.

Melutason ohjearvopäätöksen mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB. Uusilla alueilla melutason yöohjearvo on 45 dB. Yöohjearvoja ei sovelleta oppilaitoksia palvelevilla alueilla.

Loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Mikäli loma-asumiseen käytettävä alue sijaitsee taajamassa, voidaan kuitenkin soveltaa yllä olevia asumiseen käytettävien alueiden ohjearvoja. Yöohjearvoja ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

Mikäli toiminnasta aiheutuva melu on impulssimaista, tulee melutason alittaa ohjearvo 5 desibelillä.

Valtioneuvoston päätöksen ohjearvoja ei sovelleta teollisuus-, katu- ja liikennealueilla eikä melusuoja-alueiksi tarkoitetuilla alueilla.

Lisätietoja aiheesta löytyy julkaisuista:

- Ympäristöministeriön ohje 1/1995: Ympäristömelun mittaaminen. Mätning av omgivningsbuller.
- Ympäristöopas 18/1997: Meluntorjunnan perusteet
- Ympäristöopas 101/2003: Ympäristömelun arviointi ja torjunta

3.7 Toiminnalta vaadittava vakuus

Romuajoneuvojen esikäsittelytoimintaa harjoittavan toiminnanharjoittajan on asetettava ympäristönsuojelulain 59 §:n mukainen vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuudella ei ole tarkoitus kattaa toiminnasta mahdollisesti aiheutuvan ympäristövahingon tai jonkun muun yllättävän tilanteen aiheuttamaa kuluriskiä.

Vakuudesta on annettava ympäristöluvassa tarpeelliset määräykset. Vakuuden on pääsääntöisesti oltava voimassa viimeistään silloin, kun toiminta aloitetaan. Vakuus voidaan jättää vaatimatta, jos vakuudella katettavat kustannukset toimintaa lopetettaessa ovat jätteen määrä, laatu ja muut seikat huomioon ottaen vähäiset. Jätevakuusoppaassa (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2012) on esitetty, että jätteen määrän tai laadun perusteella vakuus voitaisiin pääsääntöisesti jättää vaatimatta, jos se olisi alle 5 000 euron suuruinen.

Vakuuden suuruutta määriteltäessä on arvioitava koko luvan mukaisen toiminnan laajuus. Vakuuden on oltava riittävä kattamaan ne kustannukset, joita toiminnanharjoittajan hallussa olevan jätteen käsittely aiheuttaa, jos toiminta yllättäen päättyy. YSL 60 §:n mukaan pienimuotoisten toimintojen vakuus voidaan säätää kiinteäksi summaksi, joka voi olla enintään 10 000 euroa. Ajoneuvojen esikäsittelytoiminnassa vakuuden olisi katettava sekä esikäsittelymättömien ja esikäsittelyjen ajoneuvojen että toiminnasta syntyneiden muiden jätejakeiden kuljetus- ja käsittelykustannukset. Kuljetus- ja käsittelykustannukset voidaan jättää huomioimatta sellaisten jätejakeiden osalta, joilla on raaka-aineena selkeä jälleenmyyntiarvo ja nopean realisoinnin edellyttämät markkinat, joilla em. kustannukset voidaan kattaa.

Vakuudeksi voidaan hyväksyä takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Vakuus voi olla toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen. Jos käytetään määräaikaisia vakuuksia, vakuudet olisi ketjutettava niin, että uusi vakuus annetaan aina viimeistään kolme kuukautta ennen edellisen vakuuskauden päättymistä.

Lisätietoja vakuuksista löytyy julkaisusta Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2012: Jätevakuusopas, Opas jätehuollon toimijoilta vaadittavista vakuuksista.

3.8 Toiminnan tarkkailu

Ympäristönsuojelulain 62 §:n mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on määrättävä myös mittausmenetelmistä ja mittausten tiheydestä, sekä miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta. Jätelain 120 § edellyttää, että toiminnanharjoittajan on seurattava ja tarkkailtava järjestämänsä jätehuoltoa säännöllisesti ja suunnitelmallisesti sen varmistamiseksi, että toiminta täyttää jätelain vaatimukset. Toiminnanharjoittajan on myös huolehdittava, että jätehuollosta vastaavat henkilöt perehdytetään toiminnan seurantaan ja tarkkailuun ja että heille annetaan siitä riittävät tiedot. Ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan on esitettävä lupaviranomaiselle suunnitelma jätteen kä-

sittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämisestä. Suunnitelman on täytettävä jäteasetuksen 25 §:ssä asetetut sisältövaatimukset.

Ympäristöluvassa annettuihin tarkkailumääräyksiin tulisi sisällyttää velvoite tarkkailla autopurkamion ympäristönsuojelurakenteiden kuntoa, kuten pinnoitteiden halkeilua ja painumia. Havaitut viat tulee edellyttää korjattavaksi viipymättä. Määräyksissä tulisi edellyttää myös hiekan- ja öljynerottimien, sulkukaivon sekä tarkkailukaivon toiminnan tarkistamista säännöllisesti, esimerkiksi kerran kuukaudessa. Tehdyistä tarkistuksista, huolloista ja erottimien tyhjennyksistä tulee pitää kirjaa.

Lupamääräyksiin tulisi sisällyttää öljynerottimesta lähtevien vesien tarkkailumääräykset. Öljynerottimesta lähtevien vesien tarkkailun lisäksi voi olla tarpeen tarkkailla alueen pinta- ja pohjavesiä. Vesientarkkailutarve ja tarkkailutiheys tulee ratkaista tapauskohtaisesti toiminnan, sen laajuuden ja toimipaikan ympäristöolosuhteiden perusteella. Tarkkailumääräyksiä annettaessa tulisi huomioida myös toiminnassa syntyvissä jätevesissä mahdollisesti olevat vesiliukoiset haitta-aineet, jotka eivät pidäty öljynerottimeen. Vesien johtamisessa ja tarkkailumääräysten asettamisessa on lisäksi otettava huomioon valtioneuvoston asetuksessa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) annetut tarkkailua koskevat säännökset sekä säädetyt haitallisia aineita koskevat päästökiellot, -raja-arvot ja ympäristölaatumormit. Lisätietoja jätevesien haitta-aineista ja vesien johtamisesta viemäriin on saatavissa esimerkiksi Vesilaitosyhdistyksen julkaisusta ”Teollisuusjätevesiöpas, Asumajätevesistä poikkeavien jätevesien johtaminen viemäriin”¹⁵.

Toiminnan ja toimipaikan ympäristöolosuhteiden perusteella lupaan voidaan sisällyttää tarpeen mukaan myös muita tarkkailumääräyksiä, kuten esimerkiksi toiminnasta aiheutuvan melun mittausvelvoitteita.

Näytteenotto ja analysointi tulisi tehdä CEN-, ISO-, SFS- tai niitä vastaavien kansallisten tai kansainvälisesti yleisesti käytössä olevien standardien mukaisesti. Näytteenotossa tulisi edellyttää käytettäväksi ulkopuolista asiantuntijaa.

15 Vesilaitosyhdistys ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä: Teollisuusjätevesiöpas, Asumajätevesistä poikkeavien jätevesien johtaminen viemäriin. Vesilaitosyhdistyksen julkaisusarja nro 50. Helsinki 2016.

3.9 Kirjanpito ja raportointi

Jätelain 118 ja 119 § edellyttävät, että romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelypaikkojen tulee pitää kirjaa jätteistään. Kirjanpitovelvollisuus koskee myös romuajoneuvojen ammattimaista kuljetus- ja keräystoimintaa.

Kirjanpitoon on toiminnan luonteen mukaan sisällytettävä tiedot syntyneen, kerätyn, kuljetetun, välitetyn tai käsitellyn jätteen lajista, laadusta, määrästä, alkuperästä ja toimituspaikasta sekä jätteen kuljetuksesta ja käsittelystä. Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee sisällyttää kirjanpitoon tiedot ominaisjättemäärästä (toiminnassa syntyvän jätteen määrä jaettuna liikevaihdon tai työntekijämäärällä). Kirjanpidon sisältövaatimuksia on tarkennettu jäteasetuksen 20-23 §:ssä. Kirjanpitotiedot on säilytettävä kirjallisesti tai sähköisesti kuusi vuotta (JäteL 119 §).

Ympäristöluvanvaraisten toimijoiden, kuten romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelypaikkojen, tulee raportoida jätetietonsa vuosittain valvontaviranomaiselle. Koska autopurkamojen ympäristöluvut kuuluivat syyskuuhun 2014 saakka aluehallintovirastojen toimivaltaan, ovat kaikki esikäsittelytoimijat aiemmin raportoineet tiedot ELY-keskusten ylläpitämään YSL 222 §:n mukaiseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (VAHTI).

Kaikkien esikäsittelytoimijoiden olisi suositeltavaa jatkaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmän raportointikäytännön mukaista raportointia, vaikka laitoksen lupa- ja valvontaviranomaisena toimisi jatkossa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Myös vastaanotto- ja varastointipaikkojen varastointitiedot suositellaan tehtäväksi VAHTI-lomakkeilla, jotka ovat ladattavissa ympäristöhallinnon Internet-sivuilta¹⁶.

Raportointia koskevat määräykset on sisällytettävä ympäristölupaan. Jätehuollon vuosiyhteenvedossa tulisi edellyttää raportoitavaksi jätelajeittain vähintään:

- vuoden aikana vastaanotetut jätteet (kg, t tai kpl)
- vuoden aikana muualle toimitetut jätteet (kg tai t) (myös minne toimitettu)
- jätteiden varastotilanne vuoden lopussa (kg, t tai kpl)
- paljonko esikäsittelemättömiä romuajoneuvoja on varastossa (t tai kpl)
- paljonko esikäsiteltyjä romuajoneuvoja on varastossa (t tai kpl)
- paljonko romuajoneuvoista on irrotettu purkuosia (t tai kpl)

Tuottajayhteisöllä (Suomen Autokierrätys Oy) on velvollisuus toimittaa uudelleenkäyttöön valmistettujen, kierrätettyjen ja muutoin hyödynnettyjen tai loppukäsiteltyjen romuajo-

¹⁶ VAHTI-vuosiraportointilomakkeet ovat saatavissa osoitteesta: www.ymparisto.fi > Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi > Lomakkeet > Valvonta- ja kuormituslomakkeet – VAHTI, alaotsikko ”Jätteet ja jätehuolto”

neuvojen ja niiden osien määrätiedot vuosittain tuottajavastuun valvontaviranomaisena toimivalle Pirkanmaan ELY-keskukselle (romuajoneuvoasetus, 17 §). Toiminnanharjoittajan olisi suositeltavaa ilmoittaa tiedot romuajoneuvoista irrotettujen ja uudelleenkäyttöön toimitettujen osien määrästä Suomen Autokierrätys Oy:lle.

Jätteet on raportoitava jäteasetuksen liitteen 4 jäteluettelon jätenimekkeiden kuusinumeroitasolla. Romuajoneuvojen esikäsittelyssä tyypillisesti syntyvien jätelajien jätenimikkeitä on lueteltu taulukossa 1 sivuilla 34–35. Tarvittaessa toiminnanharjoittajien on käytettävä raportoinnissaan myös muita jäteluettelon nimikkeitä.

Jätteen käsittelyn raportoinnissa tulee käyttää jäteasetuksen liitteiden 1 ja 2 mukaisia jätteenkäsittelykoodeja. Jäteasetuksen hyödyntämiskodeihin on esitetty tarkentavia alakoodeja VAHTI-tietorekisterin jätetietojen kehittämissyöryssä vuonna 2014 (Ympäristöministeriö, 2014). Uudet alakoodit on tarkoitus ottaa käyttöön ympäristönsuojelun tietojärjestelmässä vuonna 2017.

Tärkeimmät romuajoneuvoalan raportoinnissa käytettävät käsittelykoodit ovat R12B (romuajoneuvojen esikäsittely) tai R13 (romuajoneuvojen varastointi):

R12 Jätteiden vaihtaminen jonkin toiminnoista R01–R11 soveltamiseksi jätteeseen.

Tätä koodia käytetään, kun on kyse alustavista toimista ennen varsinaista hyödyntämistä, ml. esikäsittely.

Alakoodi R12B Jätteiden esikäsittely kuten lajittelu, yhdistäminen, paloittelu, murskaus ja paalaus, ennen jätteen varsinaista hyödyntämistä (esim. R03, R04, R05, R10).

Mm. romuliike- ja autopurkamotoiminta (metalliromun lajittelu, yhdistäminen, paloittelu, murskaus, paalaus jne.)

R13 Jätteiden varastointi ennen toimittamista johonkin toiminnoista R01–R12, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla ennen poiskuljetusta.

Hyödynnettäväksi toimitettavan jätteen (esim. erilliskerätyt paperi- ja kartonkijätteet, -lasijätteet, -metallijätteet, romurenkaat, romuautot, sähkö- ja elektroniikkalaiteromu jne.) varastointi esimerkiksi jäteasemalla tai muulla jätteen vastaanottoasemalla.

Raportoinnin yhteydessä toiminnanharjoittajien tulee esittää VAHTI-lomakkeilla esitettyjen tietojen lisäksi myös lyhyt sanallinen yhteenveto kuluneesta vuodesta. Sanallisen yhteenvedon tulisi sisältää:

- vähintään kuvaus toiminnasta ja mahdollisista muutoksista
- tehdyt (ympäristö)investoinnit (esimerkiksi maaperän haitta-ainetutkimukset ja kunnostukset, rakenteiden ja vesienhallintajärjestelmien uusiminen, uudet laitteet ja rakennukset),
- öljynerotuskaivojen toiminta, tarkkailu ja tyhjennykset,
- pinta- ja pohjavesien tarkkailutiedot,
- häiriö- ja poikkeustilanteet.

Jokaisen toiminnanharjoittajan on tehtävä oma raporttinsa, laitoksen raportointivastuuta ei voi siirtää esimerkiksi romuajoneuvojen vastaanotto- ja keräysjärjestelmän ylläpitoon osallistuvalla operaattorille. Mikäli toiminnanharjoittajalla on useita toimipaikkoja, tulee raportointi tehdä erillisenä jokaisesta ympäristöluvanvaraisesta toiminnosta.

Toiminnanharjoittajien on suositeltavaa pitää omaa varastokirjanpitoaan sähköisesti ja jatkuvasti ajan tasalla, jolloin tiedot ovat helposti saatavissa raportointia varten tai muuten pyydettyäessä.

3.10 Mallilupamääräykset

Romuajoneuvojen kuljetus-, varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelun kehittämistä koskevassa hankkeessa laadittiin myös romuajoneuvojen esikäsittelytoiminnan ja varastoinnin ympäristölupien mallilupamääräykset.

Mallilupamääräykset romuajoneuvojen esikäsittelytoiminnalle on esitetty tämän ohjeen liitteessä 2. Romuajoneuvojen varastoinnin mallilupamääräykset on puolestaan esitetty tämän ohjeen liitteessä 3.

4 Toiminnan valvonta

Ympäristönsuojelu- ja jätelainsäädännön mukaista valvontaa ja siihen liittyviä hallinnollisia menettelyjä on käsitelty yksityiskohtaisesti vuonna 2016 uudistetussa ympäristövalvonnan ohjeessa (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2016), jota on täydennetty ympäristönsuojelulain laillisuusvalvontaoppaalla (Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014). Tässä ohjeessa on käsitelty ainoastaan romuajoneuvojen esikäsittelytoiminnan valvontaan liittyviä erityiskysymyksiä.

4.1 Romuajoneuvoihin liittyvien toimintojen sisällyttäminen kuntien ja ELY-keskusten valvontasuunnitelmiin

Ympäristönsuojelulain luvanvaraiset tai rekisteröitävät toiminnot tulee sisällyttää ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaiseen valvontasuunnitelmaan. Romuajoneuvojen osalta tällaisiin toimintoihin kuuluvat romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelylaitokset. Ne on sisällytettävä joko kunnan tai ELY-keskuksen valvontasuunnitelmaan, riippuen siitä kumman tahon valvontaan laitos kuuluu.

Lisäksi jätelain 124 § edellyttää, että valvontaviranomaiset laativat valvonta- ja tarkastussuunnitelman sellaisista jätteiden käsittelystä, välitystä ja kuljetusta harjoittavista toiminnoista, tai toiminnoista joissa syntyy vaarallista jätettä, ja joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Jätelain mukainen valvontasuunnitelma voidaan yhdistää ympäristönsuojelulain 168 §:n valvontasuunnitelman kanssa yhdeksi suunnitelmaksi. Kuntien valvontasuunnitelmista tulee (romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelylaitosten lisäksi) löytyä jätelain 100 §:n ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluva romuajoneuvojen keräystoiminta, johon saattaa liittyä jätteiden kansainvälisiä siirtoja. ELY-keskusten valvontasuunnitelmien tulisi puolestaan sisältää myös romuajoneuvojen ammattimaiset kuljettajat, kuljetusyritykset ja välittäjät, jotka mahdollisesti tekevät romuajoneuvojen kansainvälisiä siirtoja. Lupa- tai ilmoitusmenettelyiden ulkopuolella olevien toimintojen (esimerkiksi autokorjaamot) osalta valvontavastuu on jätelaissa jakamaton.

Jos niihin liittyy jätteiden kansainvälisiä siirtoja, tulisi ELY-keskuksen ja kunnan sopia niiden tarkastamisesta keskenään.

Romuajoneuvoihin liittyvien jätteiden kansainvälisten siirtojen valvonnassa kuntien ja ELY-keskusten tulee tehdä yhteistyötä EU:n jätteensirtoasetuksen mukaisena valtakunnallisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimivan Suomen ympäristökeskuksen kanssa (ks. luku 4.5). Lisäohjeita jätteiden kansainvälisten siirtojen valvonta- ja tarkastussuunnitelmasta löytyy Suomen ympäristökeskuksen laatimasta kansallisesta kansainvälisten jätesiirojen tarkastussuunnitelmasta vuosille 2017-2019¹⁷.

4.2 Romuajoneuvojen esikäsittelytoiminnan valvonta

Romuajoneuvojen esikäsittelytoimintaa harjoittavan toimijan toimipaikan tarkastuksella on varmistuttava, että toiminta vastaa sille myönnettyä ympäristölupaa ja täyttää romuajoneuvoasetuksessa (123/2015) sekä muussa lainsäädännössä käsittelylle asetetut vähimmäisvaatimukset. Tarkastuksen apuna voidaan käyttää hyväksi laitoksen toiminnasta laadittua jätelain 120 §:n mukaista seuranta- ja tarkailusuunnitelmaa.

Valvontaviranomaisen tulee seurata osana säännöllistä ja muuta valvontaa luvan muuttamisen perusteiden olemassaoloa, kuten toiminnan muutoksia, toiminnan aiheuttamaa pilaantumisen vaaraa, toiminnan ulkopuolisten olojen aiheuttamaa muutostarvetta sekä luvan myöntämisen jälkeen lainsäädännössä asetettuja uusia vaatimuksia. Yksi peruste luvan uusimiselle on myös parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittyminen niin, että päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia. Jos perusteet luvan muuttamiselle ovat olemassa, on valvontaviranomaisen käynnistettävä luvan muuttamisprosessi. (YSL 89 §)

Valvontakäynnin yhteydessä toiminnanharjoittajan kanssa tulee käydä läpi, millaista toimintaa alueella nykyisin harjoitetaan. Valvontakäynnillä on tehtävä kattava katselmus ja laitospöytäkirja keskustelun lisäksi. Katselmuksella on hyvä ottaa kattavasti valokuvia sekä tarkastuksen kohteena olevasta kohteesta (esimerkiksi epäasianmukaisesti varastoidut jätteet) että yleiskuvia alueesta. Valokuva-aineisto tulee arkistoida asianmukaisesti ja valokuvista tulee ilmetä ajankohta ja kuvan ottaja. Valokuvia voidaan tarvittaessa hyödyntää myös todistusaineistona tapahtumien kulun selvittämisessä, mikäli siihen tulee tarvetta esimerkiksi rikostutinnan vuoksi. Dokumentoitu aineisto (mm. valokuvat) palvelee myös

17 Suomen ympäristökeskus. Kansainvälisten jätesiirojen tarkastussuunnitelma 2017–2019. 29.12.2016. www.ymparisto.fi > Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi > Luvat, ilmoitukset ja rekisteröinti > Jätteiden kansainväliset siirrot > Jätesiirojen valvonta ja tarkastukset.

toiminnanharjoittajaa esimerkiksi tapauksissa, joissa on tehty mahdollisesti aiheeton ilmoitus.

4.2.1 Autopurkamion tarkastuksella vähintään selvitettävät asiat

Toiminnan yleinen järjestäminen

Tarkastuksella tulee arvioida, pysyvätkö vastaanotettujen ja varastoitujen jätteiden määrät ympäristölupa mukaisissa rajoissa ja ovatko toiminnot pysyneet sillä alueella, jolle ympäristölupa on myönnetty. Tarkastuksella tulee myös selvittää, otetaanko toimipaikassa vastaan myös muuta jätettä kuin romuajoneuvoja. Jos otetaan, tulee varmistua, että ympäristölupa kattaa myös kyseisten jätteiden vastaanoton.

Tarkastuksella tulee varmistaa, että jätteenkäsittelypaikan toiminnanharjoittaja on nimenyt jätelain 141 §:n mukaisesti vastuuhenkilön, joka vastaa toiminnan asianmukaisesta hoidosta.

Tuottajayhteisön lukuun toimiminen

Tarkastuksella tulisi varmistua, että romuajoneuvojen vastaanottopiste toimii tuottajayhteisön lukuun. Toiminnanharjoittajalla tulee olla yhteistoimintasopimus tuottajayhteisön (Suomen Autokierätys Oy) kanssa romuajoneuvojen vastaanotosta.

Lisäksi tulee varmistua, että toiminnanharjoittaja on tehnyt esikäsittelystä peräisin olevien renkaiden ja lyijyakkujen osalta tarvittavat sopimukset tuottajayhteisön ja/tai tuottajan lukuun toimivan operaattorin kanssa. Jos laitoksella otetaan vastaan myös muualta kuin omasta ajoneuvojen esikäsittelytoiminnasta peräisin olevia akkuja tai renkaita, on varmistettava, että vastaanotosta on tehty sopimus tuottajayhteisöjen (Suomen Akkukierätys Pb Oy ja Suomen Rengaskierätys Oy, sekä tuleva sähkö- ja hybridiajoneuvojen akkujen tuottajayhteisö) kanssa.

Mikäli valvonnassa käy ilmi, että romuajoneuvojen vastaanotto tai esikäsittely tapahtuu ilman yhteistoimintasopimusta tuottajayhteisön kanssa, valvontaviranomaisen tulee ilmoittaa asiasta Pirkanmaan ELY-keskukselle. Samoin Pirkanmaan ELY-keskukselle tulee ilmoittaa, jos tarpeelliset sopimukset tuottajayhteisön ja/tai tuottajan lukuun toimivan operaattorin kanssa puuttuvat akkujen tai renkaiden osalta.

Esikäsitlemättömien ajoneuvojen varastointi

Valvontakäynnillä tulisi selvittää mistä esikäsitlemättömät autot tulevat vastaanottopisteeseen. Valvonnan yhteydessä tulee tarkastaa, missä ja miten esikäsitlemättömät romuajoneuvot varastoidaan ja tapahtuuko varastointi romuajoneuvoasetuksen mukaisesti. Alue tulee olla siististi aidattu ja varustettu lukittavalla portilla.

Varastointialueella tulee olla nestetiivis pohjarakenne. Nestetiiviiden rakenteiden kunto tulee tarkastaa ja arvioida pinnoitteen mahdollinen uusimistarve. Nestepinnoitteen uusimistarpeen voivat laukaista esimerkiksi painumat tai halkeamat asfaltissa. Toiminnanharjoittaja on velvoitettava korjaamaan havaitut vauriot viipymättä.

Mikäli esikäsitlemättömien romuajoneuvojen varastointipaikan pinnoite ei ole vähintään luvussa 3.2.2 esitetyn BAT-vähimmäistason mukainen, tulisi toiminnanharjoittajaa vaatia kohtuullisen ajan kuluessa tekemään selvitys valvontaviranomaiselle pinnoitteen laadusta ja nestetiivyydestä ja tarvittaessa uusimaan pinnoite vastaamaan vähintään luvun 3.2.2 vaatimuksia. Kohtuullisena aikana voidaan pitää 1-2 vuotta.

Samoin mikäli nestetiiviin varastointikentän vesien käsittely ei täytä luvussa 3.2.2 esitettyä BAT-vähimmäistasoa, tulee toiminnanharjoittaja velvoittaa korjaamaan tilanne.

Jos olemassa olevassa ympäristöluvassa ei ole edellytetty esikäsitlemättömien romuajoneuvojen varastointipaikalta luvun 3.2.2 BAT-vähimmäistason mukaista nestetiivistä pinnoitetta tai vesienhallintajärjestelmää, tulee valvontaviranomaisen tehdä aloite luvan muuttamisesta YSL 89 §:n mukaisesti parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi.

Romuajoneuvojen esikäsittely

Tarkastuksella tulee selvittää, täyttävätkö esikäsittelytilan pohjan pinnoite ja vesienhallintajärjestelmä luvussa 3.3 (alaotsikko "esikäsittelytilat") esitetyt vaatimukset. Tarvittaessa toiminnanharjoittaja on velvoitettava korjaamaan tilanne. Jos olemassa olevassa ympäristöluvassa ei ole edellytetty esikäsittelytiloissa luvun 3.3 BAT-vähimmäistason mukaista nestetiivistä pinnoitetta tai vesienhallintajärjestelmää, tulee valvontaviranomaisen tehdä aloite luvan muuttamisesta YSL 89 §:n mukaisesti parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi.

Tarkastuksella tulee myös selvittää, poistetaanko esikäsittelyssä kaikki romuajoneuvoasetuksen liitteen 2 kohdassa 3 mainitut vaaralliset nesteet tai osat asetuksen edellyttämällä tavalla. Erityisesti turvatyynyjen ja muiden räjähdysvaarallisten osien poistamisessa esikäsittelyssä on esiintynyt puutteita.

Jäteasetuksen liitteen 4 jäteluettelon mukaan romuajoneuvo voidaan katsoa vaarattomaksi jätteeksi vain, jos siitä on poistettu vaaralliset nesteet ja osat (jäteluettelon nimike 16 01 06). Ajoneuvo, josta on poistettu vain osa romuajoneuvoasetuksen liitteen 2 kohdassa 3 mainituista vaarallisista nesteistä tai osista on jäteluettelon mukaan edelleen nimikkeeseen 16 01 04* kuuluvaa vaarallista jätettä. Bromattuja palonsuoja-aineita sisältävien muoviosien purkamatta jättäminen ei kuitenkaan yksin tee romuajoneuvosta vaarallista jätettä. Jäteluettelossa ajoneuvoista erilleen purettavia muoviosia ei ole luokiteltu vaaralliseksi jätteeksi (nimike 16 01 19).

POP-yhdisteiksi luokiteltuja palonsuoja-aineita sisältäviä muoveja ja muita osia ei ole mahdollista kovin helposti tunnistaa ajoneuvoista, ellei esikäsittelijällä ole käytössään esimerkiksi ajoneuvon valmistajan tai maahantuojan antamaa yksityiskohtaista tietoa osien koostumuksesta. POP-yhdisteitä sisältävien osien ja materiaalien poistaminen esikäsittelyssä ei POP-jätteen käsittelyvaatimuksia koskevan ympäristöministeriön oppaan mukaan ole välttämätöntä, mikäli murskauslaitos, johon romuajoneuvot toimitetaan jatkokäsittelyyn, huolehtii POP-yhdisteitä sisältävien jakeiden asianmukaisesta käsittelystä (Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2016).

Tarkastuksella tulee selvittää myös, erotellaanko esikäsittelyssä kierrätystä varten katalysaattorit, kuparia, alumiinia ja magnesiumia sisältävät metalliosat, renkaat ja isot muoviosat, sekä lasi (romuajoneuvoasetuksen liitteen 2 kohdan 4 mukaisesti). Erityisesti lasin erottelua kierrätystä varten tulisi tehostaa nykyisestä. Ajoneuvoista peräisin oleva tasolasi kelpaa esimerkiksi vaahtolasin ja lasivillan valmistukseen.

Tarkastuksella on varmistettava, että romuajoneuvoista kierrätykseen erotellut muoviosat toimitetaan sellaiselle vastaanottajalle, joka erottelee bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit erilleen kierrätykseen menevästä muovijakeesta. Vastaanottajan on toimitettava bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit käsiteltäväksi POP-jätteenä jätteenpolttoasetuksen vaatimukset täyttävässä polttolaitoksessa. Vaihtoehtoisesti erottelu voidaan tehdä jo autopurkamolla mittaamalla yksittäisen osan bromipitoisuutta XRF-analysaattorilla.

Tarkastuksella tulee selvittää, mitä osia romuajoneuvoista irrotetaan varaosiksi, missä ne säilytetään, ja miten niitä toimitetaan eteenpäin. Mikäli toiminnassa harjoitetaan moottorien tai muiden eroteltujen osien pesua, on varmistettava, ettei pesussa käytettyjä tavallista autonpesutoimintaa voimakkaampia liuottimia eikä osienpesukoneen pesunesteitä ja sakkaa päästetä viemäriin, vaan ne kerätään erikseen ja toimitetaan käsiteltäväksi vaarallisenä jätteenä.

Tarkastuksella tulee varmistaa, että toiminnanharjoittaja on nimennyt laitokselle ympäristönsuojelulain 161 §:n edellyttämän kylmäaineiden talteenoton vastuuhenkilön. Lisäksi on selvitettävä, onko toiminnanharjoittajan palveluksessa henkilöstöä, jolla on ympäristönsuojelulain 159 §:n edellyttämä pätevyys kylmäaineiden talteenottoon, ja onko laitoksessa huoltotyöhön tarvittavat asianmukaiset laitteet ja välineet.

Esikäsiteltyjen ajoneuvojen ja purkuosien varastointi

Tarkastuksella selvitetään, missä ja miten esikäsitellyt romuajoneuvot varastoidaan. Varmistetaan, että varastointi tapahtuu luvassa määritellyllä tavalla siten, että varastointimäärät eivät ylitä sallittua enimmäismäärää, eikä kasoista aiheudu romahdusvaaraa tai maise-mahaittoja. Alue tulee olla siististi aidattu ja varustettu lukittavalla portilla.

Tarkastuksella tulisi kiinnittää huomiota siihen, että esikäsiteltyjen ajoneuvojen varastointiin tarkoitettulla alueella ei varastoida esikäsittelemättömiä tai osittain esikäsiteltyjä romuajoneuvoja.

Tarkastuksella tulee selvittää, minne ja millä tavoin esikäsitellyt ajoneuvot kuljetetaan jatkokäsittelyyn.

Tarkistetaan, että uudelleenkäytettävät ja hyödynnettävät materiaalit säilytetään niin, ettei niiden laatu huonone varastoinnin seurauksena. Purkuosien varastointipaikan tulee olla siisti ja hyvässä järjestyksessä.

Jätteiden käsittely

Tarkastuksella tulee käydä toiminnanharjoittajan kanssa läpi toiminnassa syntyvien jätteiden varastointi ja toimitus eteenpäin. Erityisesti kiinnitetään huomiota vaarallisten jätteiden sekä POP-yhdisteitä sisältävien jätteiden varastointiin.

Varmistetaan, että kukin jätejäte toimitetaan sellaiselle vastaanottajalle, jolla on tarvittava lupa kyseisen jäte-erän vastaanottoon. Bromattuja palonsuoja-aineita sisältävien muovien osalta kiinnitetään huomiota siihen, että ne toimitetaan sellaiselle vastaanottajalle, joka käsittelee muovit EU:n POP-asetuksen mukaisesti jätteenpolttoasetuksen vaatimukset täyttävässä polttolaitoksessa.

Vakuuden riittävyyden arviointi

Tarkastuksella tulee arvioida vakuuden suuruuden suhdetta kiinteistöllä olevien jätteiden käsittelymaksuihin.

Jättemääriä voidaan arvioida esimerkiksi askelmitalla ja kasojen korkeutta arvioimalla tai valokuvien perusteella. Mikäli on kyse erittäin suurista jätekasoista, voidaan kokoa arvioida kauko-ohjattavalla pienoishelikopterilla kuvaamalla. Näin saadaan selvempi kuva romukasojen laajuudesta ja laadusta.

Muut tarkastuksella huomioitavat asiat

Tarkastuksella tulee käydä läpi yrityksen jätekirjanpito ja raportointikäytännöt, laitoksen vesienhallinta ja –tarkkailu sekä öljyn- ja hiekanerotuskaivojen tarkastukset ja tyhjennykset.

Tarkastuksen yhteydessä tulee selvittää mahdolliset erityis- ja poikkeustilanteet, joita toiminnassa on ollut, sekä mitä toimia vahinkojen estämiseksi ja uusien tapausten ehkäisemiseksi on tehty.

Tarkastuksen yhteydessä olisi syytä arvioida yhdessä toiminnanharjoittajan kanssa, onko jätelain 120 §:n mukainen laitoksen seuranta- ja tarkkailusuunnitelma edelleen ajantasainen. Tarvittaessa toiminnanharjoittajan on tarkistettava suunnitelmaa.

Tarkastuksella tulisi käydä läpi myös muut mahdolliset toimintaan liittyvät asiat. Niitä voivat olla esimerkiksi muiden lupien tarve, sekä mahdollisen ammattimaisen keräys- tai kuljetustoiminnan merkitseminen jätehuoltorekisteriin.

Tarkastuksella tulee myös selvittää liittykö toimintaan kansainvälisiä siirtoja. Ulkomaille vietävien tai sieltä tuotavien materiaalien osalta on syytä tarkastaa niiden mahdollinen jätteenkierrätyksen määräytyminen ja varmistaa, että yritys on selvillä jätteiden siirtoihin liittyvistä menettelyistä, ja että siirtoon mahdollisesti vaadittavat luvat ovat olemassa (ks. luku 4.5).

4.2.2 Tarkastuksen johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Tarkastuksella kirjataan ylös kaikki oleelliset havainnot ja puutteet. Niiden perusteella tehdään johtopäätelmä siitä, onko toiminta edelleen luvan mukaista. Jos toiminnassa on puutteita, on toiminnanharjoittajaa kehotettava korjaamaan toiminta lainsäädännön ja luvan mukaiseksi.

Mikäli voimassa olevassa ympäristöluvassa toiminnalta ei ole edellytetty romuajoneuvoasetuksessa asetettujen vähimmäisvaatimusten täyttämistä tai lukujen 3.2.2 ja 3.3 BAT-vähimmäistasoa, tulisi valvontaviranomaisen esittää lupaviranomaiselle luvan muuttamista YSL 89 §:n mukaisesti. Perusteluna muutostarpeelle olisi tällöin luvan myöntämisen jälkeen lainsäädännössä annetun sitovan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan vaatimuksen täyttäminen tai parhaan käytökelpoisen tekniikan kehittyminen.

Toiminnanharjoittajan kanssa käydään läpi tarkastuksella esille tulleet asiat, jotka edellyttävät toimenpiteitä, ja sovitaan toimenpiteiden toteuttamisesta ja toteuttamisaikataulusta. Tarkastuskäynnistä laaditaan tarkastusmuistio tai tarkastuspöytäkirja, josta selviävät läpi käydyt asiat ja vaadittavat toimenpiteet aikatauluineen. Muistio toimitetaan tiedoksi toiminnanharjoittajalle.

Valvontaviranomaisen on arvioitava, aiheutuuko toiminnassa mahdollisesti ilmenneistä muutoksista tarve muuttaa olemassa olevaa ympäristölupaa. Kunnan valvontaviranomaisen on myös arvioitava, kuuluuko toiminta edelleen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan (ks. luku 2.1). Mikäli alueella harjoitettava muuttunut toiminta kuuluisi vastaanotettavien ja käsiteltävien jätteiden laadun tai toiminnan kokoluokan vuoksi aluehallintoviraston luvitettavaksi, on toiminnanharjoittaja ohjattava hakemaan AVI:n lupaa.

4.3 Kuljettajien valvonta

ELY-keskuksen tulee jätelain 124 §:n mukaan valvoa jätteen kuljettajia määräaikaistarkastuksin. Tarkastusten piiriin kuuluvat myös sellaiset yritykset, joissa toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Tarkastukseen suositellaan sisällytettäväksi vähintään seuraavat asiat:

- Tarkastetaan kaluston asianmukaisuus, kuten kaluston tyyppi ja tekninen kunto
- Varmistetaan, että yrityksen kuljetuksissa pidetään jäterekeeriotte aina kuljetuksen mukana
- Tarkastetaan yrityksen jätekirjanpito (kuljetetun tai välitetyn jätteen laji, laatu, määrä, alkuperä ja toimituspaikka päivämäärineen)
- Tarkastetaan tarkastushetkellä mahdollisesti kuljetettavan vaarallisen jätteen siirtoasiakirjat, mukaan lukien jätteiden kansainvälisten siirtojen asiakirjojen tarkastus
- Varmistetaan, että kuljettaja ei tee alueella laitonta varastointi- tai purkutoimintaa; mahdollisesta laittomasta purkutoiminnasta ilmoitetaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle
- Selvitetään kuljetetaanko esikäsittelemättömiä romuajoneuvoja ehjinä ja miten nestevuotoihin varaudutaan kuljetuksessa
- Valokuvataan alue ja kalusto

Määräaikaistarkastuksesta laaditaan muistio tai tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan tiedoksi toiminnanharjoittajalle. Mikäli toiminnassa on huomautettavaa, tulee pöytäkirjaan

sisällyttää tarvittavat korjaustoimenpiteet ja aikataulu niiden toteuttamiseksi. ELY-keskuksen tulee myös valvoa, että toimenpiteet on toteutettu määräajassa.

Kuljettajan varikon tai muun toimipaikan tarkastus ei kuulu ELY-keskuksen toimivaltaan, koska jätehuoltorekisteriin hyväksyntä ei koske jätteenkuljettajan toimipaikkaa. Tällaisen paikan valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen yleiseen valvontatoimivaltaan. Mikäli ELY-keskuksen tarkastuksella kuitenkin havaitaan, että toiminnanharjoittaja esimerkiksi varastoi ajoneuvoja tai purkaa niistä osia ilman ympäristölupaa, tulee toiminnanharjoittajaa heti ohjeistaa lopettamaan kyseinen toiminta sekä ilmoittaa havainnoista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka jatkaa valvontaa. Tarvittaessa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi suorittamansa tarkastuksen perusteella antaa jätelain 125 §:n nojalla yksittäisen määräyksen roskaantumisen estämiseksi tai asianmukaisen jätehuollon järjestämiseksi.

Kuljetustoimintaan liittyvissä roskaamistapauksissa ELY-keskukset voivat toteuttaa valvontaa myös yhteistyössä kuntien kanssa. Tällöin kohdekäynneillä ELY-keskuksen valvoja keskittyisi siihen, onko kuljetustoiminta päätöksen mukaista ja kuljetuskalusto asianmukaista. Kunnan ympäristöviranomainen puolestaan ottaa kantaa alueen siisteyteen ja muihin kiinteistön ympäristöseikkoihin. Sekä ELY-keskuksen että kunnan tulee laatia kohdekäynniltä tarkastusmuistiot.

Romuajoneuvojen ammattimaisten kuljettajien valvonta perustuu pitkälti myös toiminnanharjoittajien omavalvontaan ja siihen, että toiminnanharjoittajien on ilmoitettava toiminnan oleellisista muutoksista. Olennainen muutos voi olla esimerkiksi toiminta-alueen laajentuminen, merkittävät muutokset kuljetettavien jätteiden nimikkeissä tai määrissä, merkittävä (suuruusluokaltaan noin 20–30 %) kasvu kuljetettavien jätteiden määrissä, muutokset, joilla on vaikutusta toiminnalta vaadittavan vakuuden määrään, tai muut muutokset, joiden vuoksi toiminnalle annettuja määräyksiä on tarkistettava.

4.4 Laittoman toiminnan ja roskaantumistapausten valvonta

Romuajoneuvojen käsittelyyn liittyvää laitonta toimintaa voi olla esimerkiksi romuajoneuvojen purkaminen ilman tarvittavaa ympäristölupaa tai toiminnan järjestäminen niin, ettei se täytä romuajoneuvojen käsittelylle lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia.

Romuajoneuvoihin liittyvä laitton toiminta tulee usein ilmi roskaantumistapauksena yleisöilmoitusten perusteella. Roskaantumistapausten valvonta kuuluu ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan.

Roskaantuneella alueella olevat romuajoneuvot ja muut jätteet saattavat aiheuttaa maaperän pilaantumista tai sen vaaraa. Maaperän pilaantuneisuusasioissa valvovana viranomaisena toimii alueellinen ELY-keskus. Kunnan ja ELY-keskuksen olisikin hyvä toteuttaa romuajoneuvojen aiheuttamissa roskaantumistapauksissa valvontaa yhteistyössä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontakäynnillä alueelle, jolla harjoitetaan laitonta toimintaa tai luvanvaraista toimintaa ilman lupaa, tulisi kiinnittää huomiota vähintään seuraaviin asioihin ja kirjata niitä koskevat asiat tarkastusmuistioon:

- Asian vireilletulo: tutkitaanko asiaa yleisöilmoituksen perusteella vai jostakin muusta syystä
- Roskaantumisen tai laittoman toiminnan kuvaus
- Tiedot toiminnanharjoittajasta (nimi, yhteystiedot, mahdollinen Y-tunnus tai henkilöturvatonus)
- Tiedot maanomistajasta, ja onko maanomistaja tietoinen alueella tapahtuvasta toiminnasta
- Tiedot alueella olevista jätteistä, erityisesti onko alueella vaaralliseksi jätteeksi luokiteltuja jätteitä kuten esikäsittlemättömiä ajoneuvoja
- Ympäristön pilaantuminen: Vaikuttaako maaperä pilaantuneelta ja onko mahdollisissa vesistöissä tai ojissa havaittavissa öljyä
- Tehdäänkö alueella luvatonta purkua, kuten esimerkiksi akkujen poistoa
- Mitä muuta toimintaa tai muita toimijoita alueella on
- Onko toiminnassa viitteitä jätteiden laittomista siirroista
- Jatkoimenpiteet
 - Sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa, mitä alueella on tehtävä ja mihin mennessä
 - Neuvonta esimerkiksi ympäristöluvan hakemiseksi

Laitonta toimintaa koskevalla valvontakäynnillä tulisi aina ottaa valokuvia, sillä niistä voidaan jälkikäteen tarkistaa olosuhteet valvontakäynnin aikana.

Valvontakäynnin jälkeen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee tehdä tarvittavat toimet laittoman tilanteen korjaamiseksi:

- Ilmoitus paikalliselle ELY-keskukselle mahdollisesta maaperän tai vesistön pilaantumisesta
- Hallintopakkokeinot
- Tutkintapyyntö poliisille

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka val-

vontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräyksen on oltava kohtuullinen ottaen huomioon toiminnan luonne ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys. Määräys ei voi koskea luvanvaraista toimintaa, vaan sellaista toimintaa harjoittava toimija on velvoitettava hakemaan ympäristölupaa tai muuta laissa edellytettyä hyväksyntää. Määräystä voidaan hyödyntää esimerkiksi harrastetoimijoiden tai autokorjaamoiden valvonnan yhteydessä.

Jos lupavelvolliselle toiminnalle ei ole haettu lupaa, viranomaisen voi siitä huolimatta tarvittaessa antaa ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaisen kiellon tai määräyksen rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi, 176 §:n mukaisen määräyksen vesistön merkittävän pilaantumisen tai luontovahingon korjaamiseksi tai 181 §:n mukaisen määräyksen toiminnan keskeyttämiseksi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi myös määrätä jätelain 75 §:n nojalla roskaantuneen alueen siivoamisvelvollisen täyttämään velvollisuutensa. Yksittäinen määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi (JäteL 125 §). Jätelain roskaamissäännöksiä (JäteL luku 8) voidaan soveltaa ympäristöön jätettyihin ajoneuvoihin. Roskaamissäännösten soveltaminen tulee kysymykseen esimerkiksi silloin, kun auton omistaja on jättänyt käytöstä poistetun auton omalle pihalleen roskaantumisseuraamuksin. Roskaajan velvollisuus on poistaa roskaava esine tai aine ympäristöstä ja siivota roskaantunut alue. Jätelain 125 §:n mukainen yksittäinen määräys voidaan antaa vain muulle kuin luvanvaraiselle toimijalle. Luvanvarainen toimija tulee velvoittaa hakemaan ympäristölupaa tai muuta laissa edellytettyä hyväksyntää.

Jätelain 131 § antaa toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle oikeuden määrätä laiminlyöntimaksun eräistä romuajoneuvojen käsittelyyn tai kuljetukseen liittyvistä rikkeistä:

- hakemuksen tekemättä jättämisestä jätteen kuljettajan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin (JäteL 94 §);
- jätehuoltorekisteriotteen jätekuljetuksen mukana pitämistä koskevan velvoitteen laiminlyönnistä (JäteL 98§);
- vaarallisen jätteen siirtoasiakirjan laatimatta jättämisestä, sen mukana pitämisen laiminlyönnistä tai jätteen vastaanoton vahvistamatta jättämisestä (JäteL 121 §);
- romuajoneuvojen keräystoimintaa koskevan ilmoituksen tekemättä jättämisestä (JäteL 100 §);
- vihreän jäteluettelon jätteiden kansainvälisissä siirroissa vaaditun siirtoasiakirjan laatimista ja kuljetuksen mukana pitämistä koskevien velvollisuuksien laiminlyönnistä (jätteensiirtoasetus 18 artikla)

Maksun suuruus näistä laiminlyönneistä voi olla 500–10 000 euroa (JäteL 132 §). Maksun suuruudesta päätettäessä on otettava huomioon laiminlyönnin laatu ja laajuus sekä sillä saavutettu taloudellinen etu. Maksua ei voi määrätä toimijalle, joka on jo tuomittu ran-

gaistukseen samaa asiaa koskevasta rikkomuksesta. Maksua ei voi myöskään määrätä, jos samaan rikkomukseen liittyvä asia on vireillä esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa. Asian kannalta tarkoituksenmukaisin käsittelytapa tulee siksi harkita ennen toimenpiteeseen ryhtymistä.

Valvontaviranomaisten keinoja lainvastaisen tilanteen oikaisemiseksi on käsitelty yksityiskohtaisesti ympäristövalvonnan ohjeessa (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2016), ja sitä täydentävässä ympäristönsuojelulain laillisuusvalvontaoppaassa (Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014). Lisäohjeita laiminlyöntimaksun määräämisestä ja täytäntöönpanosta löytyy jätelain säännösten tulkintaa koskevasta ympäristöministeriön muistiosta¹⁸.

4.5 Romuajoneuvojen ja niiden osien viennin ja tuonnin valvonta

Suomen kansallisessa jätteiden kansainvälisten siirtojen valvontasuunnitelmassa¹⁹ romuajoneuvojen ja niiden osien sekä lyijyakkujen viennissä laittoman toiminnan riskin on arvioitu olevan merkittävä erityisesti jätteiden keräys-, kuljetus- ja käsittelyvaiheessa. Romuajoneuvojen ja niiden osien laittomat siirrot suuntautuvat erityisesti Baltiaan ja Afrikkaan, lyijyakkujen puolestaan Baltian maihin. Kyseiset jätteet on valvontasuunnitelmassa asetettu yhdeksi jätteiden keräykseen ja kuljetukseen liittyvien tarkastusten painopisteeksi. ELY-keskusten ja kuntien tulisi huomioida ne omassa ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaisessa valvonnassaan.

Jätteeksi katsottavan romuajoneuvon maasta toiseen tapahtuvaan siirtoon sovelletaan EU:n jätteesiirtoasetusta (EY N:o 1013/2006). Mikäli romuajoneuvoja tai niiden osia vietään Suomesta käsiteltäväksi toiseen maahan, saattaa vienti vaatia EU:n jätteesiirtoasetuksen mukaisen luvan. Sama lupavelvollisuus koskee myös toisesta maasta Suomeen käsiteltäväksi tulevia romuajoneuvoja ja niiden osia. On syytä huomata, että myös purettavaksi tuotavaa tai vietävää ajoneuvoa koskee jätteesiirtoasetuksen mukainen lupamenettely.

Jätteiden kansainvälisten siirtojen valtakunnallisena lupa- ja valvontaviranomaisena Suomessa toimii Suomen ympäristökeskus. Valvontaa toteutetaan yhteistyössä tullin ja poliisin kanssa. Lisäksi jätelain valvontaviranomaisten, eli ELY-keskusten ja kuntien ympä-

18 Muistio. Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto 19.12.2014. www.ym.fi > Ympäristö > Lainsäädäntö ja ohjeet > Jätelainsäädäntö > Ohjeet ja oppaat

19 Suomen ympäristökeskus. Kansainvälisten jättesiirtojen tarkastussuunnitelma 2017–2019. 29.12.2016. www.ymparisto.fi > Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi > Luvat, ilmoitukset ja rekisteröinti > Jätteiden kansainväliset siirrot > Jättesiirtojen valvonta ja tarkastukset.

ristönsuojeluviranomaisten, tulee valvoa jätteiden kansainvälisiin siirtoihin mahdollisesti osallistuvia laitoksia ja kuljetusyhtiöitä omalta osaltaan. Viranomaisten velvollisuutta laatia tarkastussuunnitelmat jätteiden siirtojen ja niihin liittyvien hyödyntämis- ja loppukäsittelytoimien tarkastusten toteuttamiseksi on käsitelty luvussa 4.1.

Jos romuajoneuvosta ei ole poistettu vaarallisia osia tai nesteitä romuajoneuvoasetuksen edellyttämällä tavalla, se katsotaan vaaralliseksi jätteeksi, jonka vientiin EU:n, ETA:n tai OECD:n jäsenvaltioihin vaaditaan Suomen ympäristökeskuksen myöntämä jätesiirtolupa. Lupa vaaditaan myös ajoneuvoista purettujen vaarallisten jätteiden kuten lyijyakkujen vientiin. Vaarallisen jätteen vienti EU-, ETA- tai OECD-maiden ulkopuolelle (kuten esimerkiksi Venäjälle tai Afrikan maihin) on kokonaan kielletty.

Romuajoneuvoasetuksen mukaisesti esikäsitellyt romuajoneuvot kuuluvat jätteensiirtoasetuksen ns. vihreään jäteluetteloon. Vihreän jäteluettelon jätteiden vientiin hyödynnettäväksi ei yleensä vaadita jätesiirtolupaa. Vienti yksittäisiin OECD:n ulkopuolisiin maihin saattaa kuitenkin edellyttää maakohtaista jätesiirtojen lupamenettelyä. Romuajoneuvoista irrotetuista osista vihreään luetteloon kuuluvat esimerkiksi puhdas metalliromu, vanteettomat romurenkaat ja katalysaattorit.

Jos maakohtaista lupaa vihreään jäteluetteloon kuuluvien esikäsiteltyjen romuajoneuvojen vientiin ei vaadita, on jäte-erän mukana oltava jätteensiirtoasetuksen liitteen VII mukainen asiakirja. Lisäksi jätteen viejän ja vastaanottajan välillä on oltava kirjallinen sopimus, joka täyttää jätteensiirtoasetuksen 18 artiklan mukaiset vaatimukset. Vihreän luettelon jätteen siirron järjestäjän on kuuluttava lähtömaan lainkäyttövaltaan, siksi Suomesta vietävän vihreän jätteen jätesiirron järjestäjän on oltava suomalaisyritys tai Suomessa pidempään asunut henkilö. Siten esimerkiksi vihreään jäteluetteloon kuuluvia katalysaattoreita ja renkaita ei saa luovuttaa ulkomaisille toimijoille vientiä varten.

Kunnan ja ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvia tarkastuskohteita, joihin voi liittyä jätesiirtoja, voivat olla jätteitä tuottavat tai käsittelevät laitokset, siirtojen lähtöpaikat (esimerkiksi romuajoneuvojen ilmoitusvelvollinen keräystoiminta) tai kuljetukset.

Käytettyjen ajoneuvojen ja auton varaosien viejän pitää pystyä osoittamaan, että kyseessä ei ole jätevientä. Käytetty ajoneuvo voidaan luokitella jätteeksi, ellei ole riittäviä todisteita siitä, että kyseessä on toimiva tai korjattavissa oleva ajoneuvo. Valvova viranomainen voi pyytää asiasta selvityksen, joka tulee toimittaa annetussa määräajassa. Jos selvitystä ei ole annettu tai se on puutteellinen, kuljetusta tai siirtoa käsitellään laittomana jätesiirtona. EU:n komissio on laatinut tulkintaohjeita siitä, milloin ajoneuvo tai sen osa on katsottava jätteeksi, ja milloin kyseessä on käytetyn ajoneuvon tai varaosiksi katsottavien osien vienti (liite 4) (Euroopan komissio, 2011).

Tarkastuksiin osallistuvat viranomaiset voivat annettujen todisteiden perusteella päättää luokitellaanko (romu)ajoneuvo tai sen osa jätteeksi. Jos viranomainen katsoo, että kyseessä on jäte, siitä on ilmoitettava Suomen ympäristökeskukselle, joka käsittelee kuljetuksen laittomana jätesiertona.

Lisäohjeita romuajoneuvojen ja niiden osien viennistä löytyy Suomen ympäristökeskuksen jätesierrojen verkkosivuilta: www.ymparisto.fi/kvjatesierrot/ > "Tiedotteita ja ohjeita." Vihreän luettelon jätteiden siirtoihin tarvittavat jätteesiirtoasetuksen liitteen VII lomake ja sopimusmalli löytyvät verkkosivujen kohdasta "Lomakkeet ja malliasiakirjat". Kansainvälisten jätesierrojen tarkastussuunnitelma vuosille 2017-2019 on saatavissa verkkosivuilta osoitteesta: www.ymparisto.fi > Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi > Luvat, ilmoitukset ja rekisteröinti > Jätteiden kansainväliset siirrot > Jättesierrojen valvonta ja tarkastukset.

5 Lainsäädännön tulkinnasta annettuja viranomaisohjeita

Jätelain tulkinta

Muistio. Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto 19.12.2014. www.ym.fi > Ympäristö > Lainsäädäntö ja ohjeet > Jätelainsäädäntö > Ohjeet ja oppaat

Ympäristönsuojelulain ja jätelain mukainen valvonta

Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2016. Markku Hietämäki, Laura Siili-Hakkarainen, Juha Lahtela, Kaija Järvinen, Terhi Vanala, Katariina Serenius ja Kari Leinonen: Ympäristövalvonnan ohje. Ympäristöministeriö, Helsinki 2016.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74989>

Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014. Elina Linnove (toim.): Ympäristölainsäädännön laillisuusvalvontaopas 2014. Ympäristöministeriö. Helsinki 2014.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/153474>

Maaperän ja pohjaveden suojeleminen

Muistio. Maaperän ja pohjaveden suojeleminen ympäristöluvanvaraisessa toiminnassa. Ympäristönsuojelulain toimeenpanoprojektin maaperä- ja pohjavesi –alaryhmä. 9.9.2014.

www.ym.fi > Ympäristö > Lainsäädäntö ja ohjeet > Ympäristönsuojelun valmisteilla oleva lainsäädäntö > Ympäristönsuojelulain uudistaminen > Ympäristönsuojelulain uudistuksen toimeenpano

Ympäristöhallinnon ohjeita 8/2014. Ympäristönsuojelulain mukainen perustilaselvitys, Ohje toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille. Ympäristöministeriö, Helsinki 2014. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/136558>

Pohjaveden suojeleminen pienteollisuudessa –esite 2016.

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Pohjaveden_suojelu/Esitteet/Pienteollisuus

Pohjavesien suojeleminen osana maankäytön suunnittelua –esite 2016.

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Pohjaveden_suojelu/Esitteet/Maankaytto

Öljyn- ja hiekanerottimet

D1 Rakentamismääräyskokoelma. Kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistot, Määräykset ja ohjeet 2007. Ympäristöministeriön asetus kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistoista, annettu 24.1.2007. http://www.finlex.fi/data/normit/28208/D1_2007.pdf

POP-yhdisteet

Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2016. Pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältävien jätteiden käsittelyvaatimukset – EU:n POP-asetuksen jätteitä koskevat määräykset ja niiden soveltaminen sähkölaiteromuun ja romuajoneuvoihin. Ympäristöministeriö, Helsinki 2016.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75462>

ATEX-tilat

Opas. ATEX Räjähdyksenvaarallisten tilojen turvallisuus. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes 2015. http://tukes.fi/Tiedostot/vaaralliset_aineet/esitteet_ja_opaat/ATEX_opas.pdf

SFS-käsikirja 59: Räjähdyksenvaarallisten tilojen luokittelu. Palavat nesteet ja kaasut. Julkaisupäivä 31.08.2012.

EU:n komission ohjeellinen opas (ns. Vademecum):

Euroopan yhteisöjen komissio: Ohjeellinen toimintaopas vähimmäisvaatimuksista räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttamalle vaaralle mahdollisesti alttiiksi joutuvien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojeleminen parantamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/92/EY täytäntöönpanemiseksi. KOM(2003) 515 lopullinen. 25.8.2003.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0515:FIN:FI:PDF>

Melu

Ympäristöministeriön ohje 1/1995. Ympäristömelun mittaaminen. Mätning av omgivningsbuller. Ympäristöministeriö, Helsinki 1995.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/42692>

Ympäristöopas 18/1997. Jyrki Tiihonen ja Otto Hänninen: Meluntorjunnan perusteet, Meluntorjunnan koulutusaineisto ja käsikirja. Ympäristöministeriö ja Pohjois-Savon ympäristökeskus, Kuopio 1997.

Ympäristöopas 101/2003. Tapio Lahti: Ympäristömelun arviointi ja torjunta. Ympäristöministeriö, Helsinki 2003.

Jätteiden luokittelu

Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2016. Eevaleena Häkkinen: Jätteen luokittelu vaaralliseksi jätteeksi. Ympäristöministeriö, Helsinki 2016.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74873>

Vakuusvaatimukset

Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2012. Jätevakuusopas, Opas jätehuollon toimijoilta vaadittavista vakuuksista. Ympäristöministeriö, Helsinki 2012.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/41529>

Tuottajavastuun valvonta

Ohje tuottajavastuun ottamiseksi huomioon ympäristölupapäätöksissä ja niiden valvonnassa. PIRELY/26/07.00/2015, 12.5.2015. Ohje on toimitettu postitse kuntien ja valtion ympäristölupa- ja valvontaviranomaisille.

Jätteiden kuljetus-, välitys- ja keräystoiminnan ilmoittaminen jätehuoltorekisteriin

Muistio. Jätteen keräystoiminnan merkitseminen jätehuoltorekisteriin. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto 5.4.2013. www.ym.fi > Ympäristö > Lainsäädäntö ja ohjeet > Jätelainsäädäntö > Ohjeet ja oppaat

Muistio. Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia (luku 9). Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto 19.12.2014. www.ym.fi > Ympäristö > Lainsäädäntö ja ohjeet > Jätelainsäädäntö > Ohjeet ja oppaat

Lomakkeet:

- Ilmoitus jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin
 - www.yrityssuomi.fi Etusivu > Ilmoitus jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin
 - suora linkki <http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/lomake?docid=17651>

- Hakemus jätteen ammattimaisen kuljettamisen tai välittämisen hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin
 - www.yrityssuomi.fi Etusivu > Hakemus jätteen ammattimaisen kuljettamisen tai välittämisen hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin
 - suora linkki <https://yrityssuomi.fi/web/guest/lomake?docid=16849>

Romuajoneuvojen ja niiden osien kansainväliset siirrot

Suomen ympäristökeskuksen jätesierrojen verkkosivut: www.ymparisto.fi/kvjatesiirrot/ > tiedotteita ja ohjeita:

- Käytettyjen ajoneuvojen vienti Suomesta. Suomen ympäristökeskus 11.4.2016.
- Käytettyjen auton varaosien vienti Suomesta. Suomen ympäristökeskus 21.3.2016.
- EU:n yhteyshenkilöiden ohje romuajoneuvojen siirroista. Yhteyshenkilöiden ohjeet N:o 9. Euroopan komissio 8.7.2011.
- Lyijyakkujen vientiohje. Pohjoismaiden ministerineuvosto 2016:1101.

Vihreän luettelon jätteiden siirtoihin tarvittavat jätteensiirtoasetuksen liitteen VII lomake ja sopimusmalli: www.ymparisto.fi/kvjatesiirrot/ > "Lomakkeet ja malliasiakirjat".

Kansainvälisten jätesierrojen tarkastussuunnitelma 29.12.2016.

www.ymparisto.fi > Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi > Luvat, ilmoitukset ja rekisteröinti > Jätteiden kansainväliset siirrot > Jätesierrojen valvonta ja tarkastukset.

Viitteet

- AGA, 2016. AGA Teollisuuskaasut Suomi. Kaasupullojen varastointi
http://www.aga.fi/fi/safety_health_ren/cylinder_safety/storing_gas_cylinders/index.html,
 viitattu 8.12.2016.
- Euroopan komissio, 2011. Yhteyshenkilöiden ohjeet N:o 9 romuajoneuvojen siirroista.
 Hyväksytty 8.7.2011.
- JRC, 2015. Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Waste Treatment.
 JRC Science for Policy Report. European Commission Joint Research Centre. Draft 1
 (December 2015).
- Lautkaski R., 2016. Litiumioniakut autopalossa. Pelastustieto, Operatiivinen toiminta.
 30.3.2016. <http://pelastustieto.fi/pelastustoiminta/operatiivinen-toiminta/litiumioniakut-autopalossa/>
- Pirkanmaan ELY-keskus, 2016. Tuottajarekisteriin hyväksytyt yritykset.
<http://www.ymparisto.fi/tuottajavastuu>. Viitattu 14.10.2016.
- Pirkanmaan ELY-keskus, 2017. Johanna Alakerttula, kirjallinen tiedonanto 11.1.2017.
- SFS, 2011. SFS-EN 858-1 + A1. Kevyiden nesteiden (esim. öljy ja bensiini) erotinjärjestelmät. Osa 1: Tuotesuunnittelun perusteet, suoritus ja testaus, merkintä ja laadunvalvonta. Vahvistettu 27.6.2005. Suomen standardisoimisliitto, Helsinki, 2011.
- Stena Recycling Oy, 2016. Lyijyakkujen kerääminen ja kuljetus. Asiakasohje 2016.
- Suomen Rengaskierrätys Oy. Noutopalvelu sopimuskumppaneille
http://www.rengaskierratys.com/renkaiden_kierratys/noutopalvelu (viitattu 6.10.2016)
- Vesilaitosyhdistys, 2016. Vesilaitosyhdistys ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä: Teollisuusjätevesiö, Asumajätevesistä poikkeavien jätevesien johtaminen viemäriin. Vesilaitosyhdistyksen julkaisusarja nro 50. Helsinki 2016
- Ympäristöministeriö, 2009. Käytettyjen ajoneuvoakkujen vastaanottoaikkojen ympäristöluvan tarpeesta. Muistio 22.1.2009, Dnro YM19/42/2008.
- Ympäristönsuojelulain toimeenpanoprojekti 5, 2014. Laitosluettelon muutokset ja tulkinnat. Ympäristönsuojelulain toimeenpanoprojekti 5, Laitosluetteloerienryhmä. 9.12.2014.
- Ympäristöministeriö, 2014. Muistio. Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto 19.12.2014.

YMrä 4/2016. Haapaniemi J. ja Lukkari T., 2016. Romuajoneuvojen kuljetus-, varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelun kehittäminen. Ympäristöministeriön raportteja 4/2016. Ympäristöministeriö. Helsinki 2016.

Öljy- ja biopolttoaineala ry, 2015. Ajoneuvojen pesutoiminta huoltoasemilla ja muissa vastaavissa kohteissa, Käytettävät pesuaineet, pesumenetelmät sekä jätevesien puhdistuslaitteet. 4. sähköinen julkaisu, 01.2015. http://www.oil.fi/sites/default/files/ajoneuvojen_pesutoiminta_jakeluasemilla_ja_muissa_vastaavissa_kohteissa_julkaisu_liitteinen_012015.pdf

Liite 1: Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja aluehallintoviraston toimivallan rajaus romuajoneuvoja käsittelevien laitosten ympäristölupa-asioissa

Luvanvarainen jätteen käsittelytoiminto	Ympäristölupa- viranomainen		Perustelu, YSA
	AVI	Kunta	
Autopurkamo, jossa ei vastaanoteta, varastoida tai käsitellä muuta jätettä kuin romuajoneuvoja: <ul style="list-style-type: none"> • <i>esikäsitellään</i> ajoneuvoja romuajoneuvoasetuksen mukaisesti, ja • <i>varastoidaan</i> esikäsittelemättömiä ja esikäsiteltyjä romuajoneuvoja 		X	2 §, 12 kohta, d-alakohhta
Pää- tai sivutoimenaan autopurkamotoimintaa harjoittava laitos, jossa otetaan vastaan myös muuta jätettä kuin romuajoneuvoja: <ul style="list-style-type: none"> • <i>esikäsitellään</i> ajoneuvoja romuajoneuvoasetuksen mukaisesti, ja • <i>varastoidaan</i> esikäsittelemättömiä ja esikäsiteltyjä romuajoneuvoja, ja • <i>varastoidaan</i> kotitalouksissa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyneitä vaarallista jätettä tai sähkö- ja elektroniikkalaitteitä, yhtäaikainen varastointikapasiteetti yhteensä enintään 50 tn 		X	2 §, 12 kohta, c- ja d-alakohdat
Pää- tai sivutoimenaan autopurkamotoimintaa harjoittava laitos, jossa otetaan vastaan myös muuta jätettä kuin romuajoneuvoja: <ul style="list-style-type: none"> • <i>esikäsitellään</i> ajoneuvoja romuajoneuvoasetuksen mukaisesti, ja • <i>varastoidaan</i> esikäsittelemättömiä ja esikäsiteltyjä romuajoneuvoja, ja • <i>varastoidaan</i> kotitalouksissa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyneitä vaarallista jätettä tai sähkö- ja elektroniikkalaitteitä, yhtäaikainen varastointikapasiteetti yhteensä yli 50 tn 	X		1 §, 13 kohta, g-alakohhta
Pää- tai sivutoimenaan autopurkamotoimintaa harjoittava laitos, jossa otetaan vastaan ja käsitellään myös muuta jätettä kuin romuajoneuvoja: <ul style="list-style-type: none"> • <i>esikäsitellään</i> ajoneuvoja romuajoneuvoasetuksen mukaisesti, ja • <i>varastoidaan</i> esikäsittelemättömiä ja esikäsiteltyjä romuajoneuvoja, ja • <i>varastoidaan</i> kotitalouksissa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyneitä vaarallista jätettä ja/tai sähkö- ja elektroniikkalaitteitä, yhtäaikainen varastointikapasiteetti yhteensä enintään 50 tn, ja/tai • <i>käsitellään, esikäsitellään ja/tai varastoidaan</i> pilaantumaton maa-ainesjätettä, betoni-, tiili- tai asfalttijätettä tai pysyvää jätettä yhteensä alle 50 000 tn/v, ja/tai • <i>käsitellään, esikäsitellään ja/tai varastoidaan</i> muita tavanomaisiksi jätteiksi luokiteltuja jätteitä, kuten metallijätettä, yhteensä alle 20 000 tn/v 		X	2 §, 12 kohta, b-, c-, d- ja f-alakohdat

Luvanvarainen jätteen käsittelytoiminto	Ympäristölupa- viranomaisen		Perustelu, YSA
	AVI	Kunta	
<p>Pää- tai sivutoimenaan autopurkamotoimintaa harjoittava laitos, jossa otetaan vastaan ja käsitellään myös muuta jätettä kuin romuajoneuvoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>esikäsitellään</i> ajoneuvoja romuajoneuvoasetuksen mukaisesti, ja • <i>varastoidaan</i> esikäsittelemättömiä ja esikäsiteltyjä romuajoneuvoja, ja • <i>varastoidaan</i> kotitalouksissa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyneitä vaarallista jätettä ja/tai sähkö- ja elektroniikkalajajätettä, yhtäaikainen varastointikapasiteetti yhteensä yli 50 tn, tai • <i>käsitellään, esikäsitellään ja/tai varastoidaan</i> pilaantumaton maa-ainesjätettä, betoni-, tiili- tai asfalttijätettä tai pysyvää jätettä vähintään 50 000 tn/v, tai • <i>käsitellään, esikäsitellään ja/tai varastoidaan</i> muita tavanomaisiksi luokiteltuja jätteitä, kuten metallijätettä, vähintään 20 000 tn/v, tai • <i>varastoidaan</i> muuta vaarallista jätettä kuin kotitalouksissa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyneitä vaarallista jätettä, romuajoneuvoja tai sähkö- ja elektroniikkalajajätettä (esimerkiksi jäteluokan 17 04 09* vaarallisten aineiden saastuttamia metallijätteitä, jäteluokan 17 04 10* öljyä, kivihiilitervaa tai muita vaarallisia aineita sisältäviä kaapeleita tai jäteluokan 17 02 04* kyllästettyä puuta), tai • <i>käsitellään tai esikäsitellään</i> muuta vaarallista jätettä kuin romuajoneuvoja 	X		1 S, 13 kohta, f-, g- ja h-ala-kohdat

Liite 2: Mallilupamääräykset autopurkamon ympäristöluvalle

Toiminta

1. Toiminnassa saa vastaanottaa ja esikäsitellä romuajoneuvoja (valtioneuvoston asetuksen jätteistä (179/2012) liitteen 4 jättekoodit 16 01 04*, 16 01 06) yhteensä enintään xxx t/v. Kiinteistöllä saa kerralla varastoida enintään xxx romuajoneuvoa, joista esikäsittelemättömiä saa olla enintään xxx kappaletta.

Mikäli laitokselle tuodaan jätettä, jonka vastaanottoa ei ole hyväksytty ympäristöluvassa, on jäte viipymättä toimitettava paikkaan, jonka ympäristöluvassa vastaavan jätteen vastaanotto on hyväksytty tai jäte on palautettava jätteen haltijalle.

- *Jos kiinteistöllä, johon lupaa haetaan, on ennestään romuajoneuvoja, voidaan lisätä määräys: Ylimääräiset autonromut on poistettava piha-alueelta vuoden xxx loppuun mennessä.*
 - *Lisäksi tulee listata jätenimikkeiden kuusinumeroilla myös kaikki muut mahdollisesti vastaanotettavat jätteet.*
 - *Vuosittain vastaanotettavan jätteen enimmäismäärä on sisällytettävä lupamääräyksiin.*
 - *Kerrallaan varastossa pidettävien esikäsiteltyjen ja esikäsittelemättömien romuajoneuvojen enimmäismäärä tulee sisällyttää lupamääräyksiin. Varastointimäärien tulee olla hyvin perusteltuja ja varastointimäärä tulee huomioida vakuuden suuruudessa.*
2. Toiminta-alueen yleisestä siisteydestä on huolehdittava. Toiminta, mukaan lukien alueella tapahtuva liikennöinti, tulee järjestää niin, ettei siitä aiheudu roskaantumista, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista taikka ympäristön, pinta- ja pohjavesien tai maaperän pilaantumista tai pilaantumisvaaraa. Toiminta ei saa aiheuttaa muutaakaan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Mikäli ympäristö roskaantuu toiminnan vuoksi, se on siivottava välittömästi.
 3. Asiaton pääsy ja luvaton jätteen tuominen alueelle on estettävä aitauksella ja lukittavalla portilla. Aita ja portit on pidettävä kunnossa ja portit on pidettävä lukossa muutoin kuin toiminta-aikana.
 - *Lupamääräyksiin pitää sisällyttää määräjat, joihin mennessä toimenpiteet (alueen aitaaminen) on tehtävä, jos alue ei ole aidattu.*
 - *Mikäli alue on jo aidattu ja varustettu lukittavalla portilla, voidaan määrätä vain näiden kunnossapidosta ja lukitsemisesta.*

- *Tarvittaessa (jos tavoitteena on esim. näkösuoja) määrätään myös aidan korkeudesta ja muista vaatimuksista. Tarvittaessa voidaan määrätä siitä, että aidan tulee olla kaavamääräysten mukainen.*
4. Toimintaa saa harjoittaa maanantaista perjantaihin klo xx:xx - xx:xx, ei kuitenkaan arkipyhinä.
- *Toiminta-aikoihin liittyvä määräys on tarpeen, mikäli toiminta on melua aiheuttavaa ja lähistöllä on häiriintyviä kohteita. Toiminta-aikoja rajaava lupamääräys voidaan antaa myös erikseen vain melua aiheuttaville toiminnoille.*
5. Tuottajavastuun piiriin kuuluvien jätteiden kuten romuajoneuvojen vastaanotto on tehtävä yhteistoiminnassa tuottajan kanssa. Luvan saajan on tehtävä kyseisen tuottajan tai tuottajayhteisön kanssa kirjallinen sopimus tai vastaava asiakirja, josta selviää yhteistyökumppanin nimi ja yhteistoiminnan alkamispäivä. Asiakirjasta on myös selvittävä, mitä tuottajavastuun piiriin kuuluvaa jätettä sopimus koskee. Asiakirjat on pyydettyä esitettävä valvontaviranomaiselle.
6. Romuajoneuvoille on suoritettava vastaanottotarkastus heti niiden tultua laitokselle mahdollisten nestevuotojen toteamiseksi. Vuotavat ajoneuvot on käsiteltävä välittömästi.
7. Esikäsittelemättömät romuajoneuvot tulee vastaanottaa ja varastoida nestetiiviiksi (tyhjättila <3 %) pinnoitetuilla alueilla. Mikäli nestetiivis pinnoite toteutetaan yksikerrosrakenteena, saumat tulee bitumoida huolellisesti. Esikäsittelemättömien ajoneuvoja ei saa säilyttää edes väliaikaisesti pelkällä maapohjalla. Esikäsittelemättömien romuajoneuvojen varastoalueen pintavedet tulee johtaa hallitusti sulkuventtiilillä varustetun SFS-EN-858-1 mukaisen luokan I öljynerotuskaivon kautta ennen niiden johtamista maastoon. Öljynerotuskaivot on mitoitettava valumavesien määrän mukaisesti.
- *Mikäli vedet johdetaan viemäriverkostoon, on edellytettävä vähintään SFS-EN-858-1 mukaista luokan II öljynerotinta ja teollisuusjätevesisopimusta viemärlaitoksen kanssa.*
 - *Öljynerotinjärjestelmään tulee kuulua erillinen tai erotintilaan liittyvä hiekanerotin, joka erottaa hiekan, lietteen ja kiintoaineet.*
 - *Öljynerottimien mitoitusohjeita on annettu rakentamismääräyskokoelman (D1) osassa "Kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistot, Määräykset ja ohjeet 2007"*

8. Romuajoneuvojen esikäsittely on tehtävä mahdollisimman pian niiden saavuttua laitokselle. Esikäsittelyssä romuajoneuvoista on poistettava
- akku ja mahdolliset nestekaasusäiliöt
 - räjähdysvaaralliset osat, kuten turvatyyny (tai tehtävä ne muutoin vaarattomiksi)
 - polttoaine, moottoriöljy, vaihteistoöljy, voimansiirtolaitteiden öljy, hydraulikkaöljy, jäähdytysnesteeet, jäätymisenestoaine, jarrunesteet, ilmastointijärjestelmän nesteet tai mikä tahansa muu romuajoneuvoon sisältyvä neste
 - siinä määrin kuin on mahdollista kaikki ne osat, joiden tiedetään sisältävän elohopeaa
 - siinä määrin kuin on mahdollista ne osat, joiden tiedetään sisältävän pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP-yhdisteitä)
 - katalysaattorit
 - kuparia, alumiinia ja magnesiumia sisältävät metalliosat, jos näitä metalleja ei erotella murskaamossa
 - renkaat ja isot muoviosat, esimerkiksi puskurit, kojelauta, nestesäiliöt, jos näitä materiaaleja ei eroteta murskaamisessa siten, että ne voidaan tehokkaasti kierrättää materiaaleina
 - lasi

Esikäsittelyssä tulee ottaa talteen ajoneuvojen ilmastointijärjestelmän sisältämät kylmäaineet. Kylmäaineen talteenottoa varten esikäsittelijällä tulee olla pätevä vastuuhenkilö ja pätevät työntekijät sekä kylmäaineiden talteenotossa tarvittavat työvälineet. Pätevyyttä tulee hakea Turvatekniikan keskukselta vuoden xxx loppuun mennessä.

Mikäli esikäsiteltäviksi osoitettuja ajoneuvoja ei esikäsitellä edellä esitettyssä laajuudessa, on ajoneuvot toimitettava mahdollisimman pian esikäsiteltäväksi laitokseen, jolla on ympäristölupa esikäsittelytoimintaan. Esikäsitlemättömiä romuajoneuvoja ei saa käsitellä siten (esimerkiksi kasaaminen, kattojen sisään painaminen tai pakkaaminen kuljetusvälineeseen), että niiden osien uudelleenkäyttö ja esikäsittely vaikeutuu.

- *Osa poistettavista materiaaleista on romuajoneuvoasetuksessa edellytetty poistettavaksi kierrätyksen edistämiseksi. Jos osien poistamista ei tehdä asetuksen edellyttämällä tavalla, tämä on perusteltava. Erityisesti lasin kierrätystä tulisi tehostaa nykyisestä.*
- *Kylmäaineiden poiston vastuuhenkilö ja kylmäaineita talteen ottavat työntekijät voivat osoittaa pätevyytensä joko ajoneuvojen ilmastointilaittehuollon pätevyyksikseen tai jätehuoltotoimintaan tarkoitetun koulutuksen suorittamisella.*

9. Esikäsittely tulee tehdä sisätiloissa, jotka on pinnoitettu nestetiiviiksi. Esikäsittelypaikan vedet tulee johtaa SFS-EN-858-1 mukaisen luokan I öljynerotuskaivon kautta ennen niiden johtamista maastoon. Uudelleenkäyttöön soveltuvat romuajoneuvojen osat ja purkutuotteet on varastoitava järjestelmällisesti siten, että ne voidaan toimittaa uudelleenkäyttöön, kierrätykseen tai muuten hyödynnettäväksi. Öljyiset varaosat on säilytettävä nestetiiviiksi pinnoitetussa tilassa. Renkaille on oltava kiinteistöllä asianmukainen varastointipaikka erillään muista jätteistä ja rakennuksista palovaaran estämiseksi.
- *Lattia voi olla myös viemäröimätön.*
 - *Lattian nestetiiveysvaatimus voidaan toteuttaa alle 3 %:n tyhjätalalla tai pinnoitteella (esim. epoksinnoite)*
 - *Mikäli vedet johdetaan viemäriverkostoon, on edellytettävä vähintään SFS-EN-858-1 mukaista luokan II öljynerotinta ja teollisuusjätevesisopimusta viemärlaitoksen kanssa.*
 - *Moottorin ja muiden osien pesussa käytettyjä tavallista autonpesutoimintaa voimakkaampia liuottimia sekä osienpesukoneen pesunesteitä ja sakkaa ei saa päästää viemäriin, vaan ne on kerättävä erillään ja toimitettava vaarallisenä jätteenä asianmukaiseen käsittelyyn.*
 - *Öljynerottimien mitoitusohjeita on annettu rakentamismääräyskokoelman (D1) osassa "Kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistot, Määräykset ja ohjeet 2007"*
 - *Esikäsittelyn ja öljyisten purkuosien varastoinnin voi toteuttaa myös katokses- sa, mikäli se muilta osin täyttää edellä mainitut vaatimukset*
10. Esikäsitellyt romuajoneuvot tulee varastoida tähän tarkoitukseen osoitetulla rakennetulla ja kantavalla alueella.
- *Pinnoitusta ei vaadita (ellei se ole erityisestä syystä tarpeen), mutta alueen tulee olla tähän tarkoitukseen sopiva, esim. murskepohja.*
 - *Varastoalueen vesienhallinta tulee toteuttaa niin, ettei alueelle muodostu vetä keräviä painanteita. Pohjavesialueella tulee harkita öljynerotuksen tarve tapauskohtaisesti.*
11. Toimintaa tulee harjoittaa ammattitaitoisella henkilökunnalla ja henkilökunta tulee pitää ajan tasalla ympäristönsuojeluun liittyvistä seikoista hakemuksen mukaisesti. Laitoksen asianmukaista hoitoa, käyttöä ja niihin liittyvää toiminnan tarkkailua varten on määrättävä näistä tehtävistä vastuussa oleva vastaava hoitaja. Vastaavan hoitajan nimi ja yhteystiedot on ilmoitettava xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle xxx mennessä. Mikäli vastaavan hoitajan nimi tai yhteystiedot muuttuvat, on muutos saatettava viipymättä tiedoksi edellä mainitulle viranomaiselle.

12. Toiminnanharjoittajien tulee olla selvillä toimialansa parhaasta käytettävissä olevasta tekniikasta (BAT) sekä varauduttava tällaisten tekniikoiden käyttöönottoon koko toiminnan osalta.

Melu

13. Toiminnasta aiheutuva melu ei saa sen vaikutusalueella ulkona, lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, ylittää A-painotetun ekvivalenttitason (LA_{eq}) päiväohjearvoa (klo 7.00–22.00) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22.00–7.00) 50 dB. Mikäli melutaso ylittyy, tulee toiminnanharjoittajan ryhtyä toimenpiteisiin meluhaitan vähentämiseksi. Valvontaviranomainen voi tarvittaessa määrätä toiminnanharjoittajan selvittämään toiminnan aiheuttaman melutason laitoksen ympäristössä ja ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin meluhaitan vähentämiseksi.

- *Melua koskevia määräyksiä annettaessa tulee huomioida autopurkamion sijaintipaikka ja sen läheisyydessä olevat melusta mahdollisesti häiriintyvät toiminnot. Melutason ohjearvoista erityyppisillä alueilla on säädetty valtioneuvoston päätöksessä 993/1992.*
- *Jos toiminnasta aiheutuva melu on impulssimaista, tulee melutason ohjearvo alittaa 5 desibelillä.*

Jätehuolto

14. Toiminnasta muodostuvat jätteet on lajiteltava ja säilytettävä toisistaan erillään. Jätelain mukainen etusijajärjestys on huomioitava toiminnassa mahdollisuuksien mukaan ja jätteen haltijan on ensisijaisesti valmisteltava jäte uudelleenkäyttöä varten. Uudelleenkäyttöön kelpaamattomat jättejakeet on ensisijaisesti toimitettava laitokseen, jossa hyödynnetään jätteen sisältämä aine (kierrätys) ja toissijaisesti laitokseen, jossa hyödynnetään jätteen sisältämä energia. Vain hyötykäyttöön kelpaamattomat jätteet voidaan toimittaa kaatopaikalle, mikäli ne eivät sisällä vaarallisia aineita siinä määrin, että kyseessä olevat jätteet on luokiteltava vaarallisiksi jätteiksi, ja ne täyttävät valtioneuvoston asetuksessa kaatopaikoista (331/2013) säädetty kaatopaikkakelpoisuuden arviointiperusteet.

- *Toiminnanharjoittajalta edellytetään lupahakemuksessa ja viranomaisilta lupaharkinnassa aiempaa selvästi perusteellisempaa selvitystä jätteiden eri käsittelyvaihtoehdoista. Materiaalien käytön tehokkuus on otettava huomioon ympäristöluvan lupamääräyksissä.*

15. Romuajoneuvoista kierrätystä varten erotellut muoviosat saa toimittaa vain sellaiselle vastaanottajalle, joka erottelee bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit erilleen kierrätykseen menevästä muovijakeesta, ja toimittaa bromattuja palonsuoja-aineita sisältävän muovijakeen edelleen käsiteltäväksi pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP) sisältävänä jätteenä valtioneuvoston asetuksen jätteenpoltosta (151/2013) vaatimukset täyttävässä polttolaitoksessa.
 - *Luvassa on varmistettava, että romuajoneuvoista kierrätykseen erotellut muoviosat toimitetaan sellaiselle vastaanottajalle, joka erottelee bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit erilleen kierrätykseen menevästä muovijakeesta. Vastaanottajan on toimitettava bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit käsiteltäväksi POP-jätteenä jätteenpolttoasetuksen vaatimukset täyttävässä polttolaitoksessa.*
 - *Vaihtoehtoisesti erottelu voidaan tehdä myös autopurkamolla esimerkiksi mittaamalla yksittäisen osan bromipitoisuutta kannettavalla XRF-analysaattorilla.*
16. Pysyviksi orgaanisiksi yhdisteiksi (POP) luokiteltuja aineita sisältävät jätteet on säilytettävä omissa säilytysastioissaan erillään muista jätteistä kuivassa, sateelta suojatussa tilassa. Säilytyspaikkaan ja mahdollisiin säilytysastioihin on tehtävä selkeät merkinnät, että jäte sisältää pysyviä orgaanisia yhdisteitä.
17. Vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään tai muihin jätteisiin. Vaarallisten jätteiden leviäminen ympäristöön on estettävä säilyttämällä ne tiiviisti suljetuissa kullekin jätetyypille tarkoitetuissa astioissa, säiliöissä tai pakkauksissa katetussa ja lukitussa tilassa tai muulla tavoin huolehtimalla siitä, että haitallisia aineita ei pääse ympäristöön. Nestemäiset vaaralliset jätteet on varastoitava varoaltain varustetuissa astioissa tai tiiviillä reunuksellisella tai reunakorokkein varustetulla alustalla siten, että mahdollisissa vuototapauksissa ne saadaan keräytyksi talteen. Suoja-altaan tilavuuden on oltava vähintään samansuuruinen kuin suurimman säiliön tilavuus.
18. Vaarallisten jätteiden pakkauksissa on oltava jätteiden laatua ja vaarallisuutta osoittavat merkinnät. Vaarallisten jätteiden siirroista on laadittava erillinen siirtoasiakirja, joka on mukana jätteiden kuljetuksen aikana ja luovutetaan jätteiden vastaanottajalle.
 - *Myös öljyn- ja hiekanerotuskaivojen tyhjennyslietteiden kuljetuksista tulee laatia siirtoasiakirjat.*

19. Jätteet on toimitettava käsiteltäviksi riittävän usein varastointitilojen riittävyyden varmistamiseksi. Vaaralliset jätteet ja pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP) sisältävät jätteet tulee toimittaa vähintään kerran vuodessa voimassa olevan jätelain 29 § mukaisen hyväksynnän saaneille vastaanottajille. POP-yhdisteitä sisältävät jätteet on toimitettava käsiteltäviksi EU:n pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevan asetuksen (EU) N:o 850/2004 edellyttämällä tavalla valtioneuvoston asetuksen jätteenpoltosta (151/2013) vaatimukset täyttävässä polttolaitoksessa.

Jätteet saa luovuttaa kuljetettavaksi vain sellaiselle kuljettajalle, joka on jätelain 29 §:n mukaisesti hyväksytty jätehuoltorekisteriin ja jonka jätehuoltorekisteriin hyväksymispäätöksessä on hyväksytty kyseisten jätteiden kuljetus.

- *Lisäohjeita jätteen kuljettajien hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin löytyy ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosaston jätelain tulkintaa koskevasta muistiosta "Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia" (19.12.2014). Ulko-maisten jätteenkuljettajien hyväksyntää on käsitelty muistion luvussa 9.4.*

Häiriö- ja poikkeustilanteet

20. Toiminta tulee järjestää siten, että häiriöt, onnettomuudet ja poikkeukselliset tilanteet pystytään suunnitelmallisesti estämään jo ennakolta. Käytettyjen renkaiden varastoinnissa on otettava huomioon paloturvallisuus. Vahinko- ja onnettomuustilanteiden, kuten erilaisten neste- ja polttoainevuotojen, varalle on alueella oltava riittävä määrä imeytysmateriaalia aina saatavilla. Vuotoina ympäristöön päässeet vaaralliset jätteet, polttoaineet ja muut aineet on kerättävä välittömästi talteen.

Häiriötilanteissa ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa on aiheutunut tai uhkaa aiheutua määrältään tai laadultaan tavanomaisesta poikkeavia päästöjä, on viivytyksettä ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin tällaisten päästöjen estämiseksi, päästöistä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi ja tapahtuman toistumisen estämiseksi. Kyseisistä tilanteista on ilmoitettava viivytyksettä xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Toiminnanharjoittajalla tulee olla valmiina ohjeet onnettomuustilanteiden varalle ja laitoksella työskentelevien tulee olla tietoisia näistä ohjeista.

Tarkkailu ja raportointi

21. Ympäristönsuojelurakenteiden kuntoa, kuten pinnoitteiden halkeilua ja painumia, on tarkkailtava säännöllisesti ja havaitut viat korjattava viipymättä.

22. Hiekan- ja öljynerottimia on huollettava ja niiden toiminta on tarkistettava säännöllisesti vähintään kerran kuukaudessa. Huolloista ja tarkistuksista tulee pitää kirjaa.
23. Öljynerottimesta lähteviä vesiä tulee tarkkailla kahdesti vuodessa keväisin ja syksyisin näytteenotokaivosta tapahtuvalla näytteenotolla. Näytteistä tulee analysoida pH, sähkönjohtavuus ja mineraaliöljypitoisuus (C10-40). Tulokset on toimitettava viipymättä tiedoksi xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Näytteenotto ja analysointi on tehtävä CEN-, ISO-, SFS- tai sitä vastaavan kansallisen tai kansainvälisesti yleisesti käytössä olevan standardin mukaisesti ja suoritettava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta.

- *Lisäksi voi olla tarpeen tarkkailla alueen pinta- ja pohjavesiä. Vesientarkkailutarve ja tarkkailutiheys ratkaistaan kohdekohtaisesti toiminnan, sen laajuuden ja toimipaikan ympäristöolosuhteiden perusteella. Tarkkailumääräyksiä annettaessa tulisi huomioida myös toiminnassa syntyvissä jätevesissä mahdollisesti olevat vesiliukoiset haitta-aineet, jotka eivät pidäy öljynerottimeen.*
 - *Vesien johtamisessa ja tarkkailumääräysten asettamisessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetuksessa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) annetut tarkkailua koskevat säännökset sekä säädetyt haitallisia aineita koskevat päästökiellot, -raja-arvot ja ympäristölaatumerkit.*
 - *Lisätietoja jätevesien haitta-aineista ja vesien johtamisesta viemäriin on esimerkiksi Vesilaitosyhdistyksen julkaisussa "Teollisuusjätevesiopas, Asumajätevesistä poikkeavien jätevesien johtaminen viemäriin".*
24. Toiminnanharjoittajan tulee noudattaa toiminnassaan laitokselle laadittua jätelain 120 §:n mukaista jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaa. Jos käsiteltävän jätteen laatu tai määrä taikka käsittelyn järjestelyt muuttuvat, toiminnanharjoittajan on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava suunnitelmaa, ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle.
- *Seuranta- ja tarkkailusuunnitelman sisällöstä riippuen lupaviranomainen voi antaa tarkempia määräyksiä sen noudattamisesta.*
25. Toiminnasta on pidettävä käyttöpäiväkirjaa, josta käy ilmi muun muassa:
- toiminnassa vastaanotetut ja esikäsittelyt romuajoneuvot, niiden määrä, laatu, alkuperä, tuoja ja vastaanottoajankohta
 - tiedot romuajoneuvoista irrotettujen ja uudelleenkäyttöön toimitettujen purkuosien määrästä

- toiminnasta muodostuvat jätteet, vaaralliset jätteet ja muut jätemateriaalit, niiden määrä, laatu, toimitusajankohta, toimituspaikka ja kuljettaja
- vaarallisten jätteiden siirroista laaditut siirtoasiakirjat
- varastossa olevien käytöstä poistettujen esikäsittelemättömien ja esikäsitteltyjen romuajoneuvojen määrä sekä vaarallisten jätteiden ja muiden jätemateriaalien määrä ja laatu toimintavuoden lopussa
- tiedot nestetiiviiden pinnoitusten tarkastuksista, kunnosta ja korjaustoimenpiteistä
- tiedot hiekan- ja öljynerotuskaivojen tarkastuksista ja tyhjennyksistä
- tiedot ympäristönsuojelun kannalta merkityksellisistä tapahtumista, kuten häiriö- ja onnettomuustilanteista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä.

Jätteet tulee luokitella kirjanpidossa valtioneuvoston asetuksen jätteistä (179/2012) liitteen 4 mukaisesti.

Kirjanpito on pyydettyä esitettävä ympäristöluvan valvontaviranomaiselle. Yhteenveto edellisen vuoden toimintaa koskevasta kirjanpidosta on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ko. viranomaisen hyväksymällä tavalla. Yhteenvedon perusteena olevat asiakirjat ja tallenteet on säilytettävä vähintään kuusi (6) vuotta.

Toiminnan lopettaminen

26. Toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista, pitkäaikaisesta keskeyttämisestä tai lopettamisesta on hyvissä ajoin ilmoitettava xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Jätteen vastaanoton, välivarastoinnin ja käsittelyn lakattua toiminnanharjoittajan on tyhjennettävä alue jätteestä sekä tarvittaessa kunnostettava ja puhdistettava alueen maaperä. Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kolme kuukautta ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Ilmoituksessa on esitettävä tarvittavat maaperänsuojeluun, vesiensuojeluun ja jätehuoltoon liittyvät jälkitoimet, kuten selvitys varastossa olevien jätteiden toimituspaikoista, alueen maaperän puhtaudesta, käsittely- ja varastointialueen puhdistamisesta sekä toimenpiteiden aikataulu.

Vakuus

27. Laitoksella on oltava xxx euron vakuus asianmukaisen jätehuollon, tarkkailun ja toiminnan lopettamiseksi tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi kuukauden kuluessa siitä, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Vakuudeksi hyväksytään ammattimaisen rahoituslaitoksen takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Lupapäätökset, lupamääräykset mukaan lukien, on perusteltava hallintolain (434/2003) 45 §:n edellyttämällä tavalla. Perusteluissa on mainittava päätökseen vaikuttaneet seikat ja selvitykset sekä sovelletut säännökset.

Liite 3: Mallilupamääräykset romuajoneuvojen varastoinnin ympäristöluvalle

Toiminta

1. Toiminnassa saa vastaanottaa romuajoneuvoja (valtioneuvoston asetuksen jätteistä (179/2012) liitteen 4 jätenumerot 16 01 04*, 16 01 06) yhteensä enintään xxx t/v. Kiinteistöllä saa kerralla varastoida enintään xxx romuajoneuvoa.

Mikäli laitokselle tuodaan jätettä, jonka vastaanottoa ei ole hyväksytty ympäristöluvassa, on jäte viipymättä toimitettava paikkaan, jonka ympäristöluvassa vastaavan jätteen vastaanotto on hyväksytty tai jäte on palautettava jätteen haltijalle.

- *Jos kiinteistöllä, johon lupaa haetaan, on ennestään romuajoneuvoja, voidaan lisätä määräys: Ylimääräiset autonromut on poistettava piha-alueelta vuoden xxx loppuun mennessä.*
 - *Lisäksi tulee listata jätenimikkeiden kuusinumeroilla myös kaikki muut mahdollisesti vastaanotettavat jätteet.*
 - *Vuosittain vastaanotettavan jätteen määrä on sisällytettävä lupamääräyksiin.*
 - *Kerrallaan varastossa pidettävien romuajoneuvojen enimmäismäärä tulee sisällyttää lupamääräyksiin. Varastointimäärien tulee olla hyvin perusteltuja ja varastointimäärä tulee huomioida vakuuden suuruudessa.*
2. Toiminta-alueen yleisestä siisteydestä on huolehdittava. Toiminta, mukaan lukien alueella tapahtuva liikennöinti, tulee järjestää niin, ettei siitä aiheudu roskaantumista, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista eikä myöskään ympäristön, pinta- ja pohjavesien tai maaperän pilaantumista tai pilaantumisvaaraa. Toiminta ei saa aiheuttaa muutakaan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Mikäli ympäristö roskaantuu toiminnan vuoksi, se on siivottava välittömästi.
 3. Asiaton pääsy ja luvaton jätteen tuominen alueelle on estettävä aitauksella ja lukittavalla portilla. Aita ja portit on pidettävä kunnossa ja portit on pidettävä lukossa muutoin kuin toiminta-aikana.
 - *Lupamääräyksiin pitää sisällyttää määräajat, joihin mennessä toimenpiteet (alueen aitaaminen) on tehtävä, jos alue ei ole aidattu.*
 - *Mikäli alue on jo aidattu ja varustettu lukittavalla portilla, voidaan määrätä vain näiden kunnossapidosta ja lukitsemisesta.*
 - *Tarvittaessa (jos tavoitteena on esim. näkösuoja) määrätään myös aidan korkeudesta ja muista vaatimuksista. Tarvittaessa voidaan määrätä siitä, että aidan tulee olla kaavamääräysten mukainen.*

4. Toimintaa saa harjoittaa maanantaista perjantaihin klo xx:xx - xx:xx, ei kuitenkaan arkipyhinä.
 - *Toiminta-aikoihin liittyvä määräys on tarpeen, mikäli toiminta on melua aiheuttavaa. Toiminta-aikoja rajaava lupamääräys voidaan antaa myös erikseen vain melua aiheuttaville toiminnoille.*

5. Tuottajavastuun piiriin kuuluvien jätteiden kuten romuajoneuvojen vastaanotto on tehtävä yhteistoiminnassa tuottajan kanssa. Luvan saajan on tehtävä kyseisen tuottajan tai tuottajayhteisön kanssa kirjallinen sopimus tai vastaava asiakirja, josta selviää yhteistyökumppanin nimi ja yhteistoiminnan alkamispäivä. Asiakirjasta on myös selvittävä, mitä tuottajavastuun piiriin kuuluvaa jätettä sopimus koskee. Asiakirjat on pyydettäessä esitettävä valvontaviranomaiselle.

6. Romuajoneuvoille on suoritettava vastaanottotarkastus heti niiden tultua laitokselle mahdollisten nestevuotojen toteamiseksi. Vuotavat ajoneuvot on toimitettava välittömästi käsiteltäväksi laitokseen, jolla on ympäristölupa esikäsittelytoimintaan.

7. Esikäsittelemättömät romuajoneuvot tulee vastaanottaa ja varastoida nestetiiviiksi (tyhjätila <3 %) pinnoitetuilla alueilla. Mikäli nestetiivis pinnoite toteutetaan yksikerrosrakenteena, saumat tulee bitumoida huolellisesti. Esikäsittelemättömiä ajoneuvoja ei saa säilyttää edes väliaikaisesti pelkällä maapohjalla. Esikäsittelemättömien romuajoneuvojen varastoalueen pintavedet tulee johtaa hallitusti sulkuventtiilillä varustetun SFS-EN-858-1 mukaisen luokan I öljynerotuskaivon kautta ennen niiden johtamista maastoon. Öljynerotuskaivot on mitoitettava valumavesien määrän mukaisesti.
 - *Mikäli vedet johdetaan viemäriverkostoon, on edellytettävä vähintään SFS-EN-858-1 mukaista luokan II öljynerotinta ja teollisuusjätevesisopimusta viemärlaitoksen kanssa.*
 - *Öljynerotinjärjestelmään tulee kuulua erillinen tai erotintilaan liittyvä hiekanerotin, joka erottaa hiekan, lietteen ja kiintoaineet.*
 - *Öljynerottimien mitoitusohjeita on annettu rakentamismääräyskokoelman (D1) osasta "Kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistot, Määräykset ja ohjeet 2007"*

8. Romuajoneuvoista ei saa purkaa tai poistaa mitään osia (esimerkiksi akkuja tai katalyysaattoreita). Romuajoneuvot on toimitettava mahdollisimman pian esikäsiteltäväksi laitokseen, jolla on ympäristölupa esikäsittelytoimintaan. Romuajoneuvoja ei saa käsitellä siten (esimerkiksi kasaaminen, kattojen sisään painaminen tai pakkaa-

minen kuljetusvälineeseen), että niiden osien uudelleenkäyttö ja esikäsittely vaikeutuu.

9. Toimintaa tulee harjoittaa ammattitaitoisella henkilökunnalla ja henkilökunta tulee pitää ajan tasalla ympäristönsuojeluun liittyvistä seikoista hakemuksen mukaisesti. Laitoksen asianmukaista hoitoa, käyttöä ja niihin liittyvää toiminnan tarkkailua varten on määrättävä näistä tehtävistä vastuussa oleva vastaava hoitaja. Vastaavan hoitajan nimi ja yhteystiedot on ilmoitettava xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle xxx mennessä. Mikäli vastaavan hoitajan nimi tai yhteystiedot muuttuvat, on muutos saatettava viipymättä tiedoksi edellä mainitulle viranomaiselle.
10. Toiminnanharjoittajien tulee olla selvillä toimialansa parhaasta käytettävissä olevasta tekniikasta (BAT) sekä varauduttava tällaisten tekniikoiden käyttöönottoon koko toiminnan osalta.

Melu

11. Toiminnasta aiheutuva melu ei saa sen vaikutusalueella ulkona, lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, ylittää A-painotetun ekvivalenttitason (LA_{eq}) päiväohjearvoa (klo 7.00–22.00) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22.00–7.00) 50 dB. Mikäli melutaso ylittyy, tulee toiminnanharjoittajan ryhtyä toimenpiteisiin meluhaitan vähentämiseksi. Valvontaviranomainen voi tarvittaessa määrätä toiminnanharjoittajan selvittämään toiminnan aiheuttaman melutason laitoksen ympäristössä.

- *Melua koskevia määräyksiä annettaessa tulee huomioida laitoksen sijaintipaikka ja sen läheisyydessä olevat melusta mahdollisesti häiriintyvät toiminnot. Melutason ohjearvoista erityyppisillä alueilla on säädetty valtioneuvoston päätöksessä 993/1992.*
- *Jos toiminnasta aiheutuva melu on impulssimaista, tulee melutason ohjearvo alittaa 5 desibelillä.*

Jätehuolto

12. Toiminnasta muodostuvat jätteet on lajiteltava ja säilytettävä toisistaan erillään. Vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään tai muihin jätteisiin. Vaarallisten jätteiden kuljetuksista on laadittava erillinen siirtoasiakirja, joka on mukana jätteiden siirron aikana ja luovutetaan jätteiden vastaanottajalle.

Jätteet saa luovuttaa kuljetettavaksi vain sellaiselle kuljettajalle, joka on jätelain 29 §:n mukaisesti hyväksytty jätehuoltorekisteriin ja jonka jätehuoltorekisteriin hyväksymispäätöksessä on hyväksytty kyseisten jätteiden kuljetus.

- *Myös öljyn- ja hiekanerotuskaivojen tyhjennyslietteiden kuljetuksista tulee laatia siirtoasiakirjat.*
- *Lisäohjeita jätteen kuljettajien hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin löytyy ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosaston jätelain tulkintaa koskevasta muistiosta "Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia" (19.12.2014). Ulko- maisten jätteenkuljettajien hyväksyntää on käsitelty muistion luvussa 9.4.*

Häiriö- ja poikkeustilanteet

13. Toiminta tulee järjestää siten, että häiriöt, onnettomuudet ja poikkeukselliset tilanteet pystytään suunnitelmallisesti estämään jo ennakolta. Vahinko- ja onnettomuustilanteiden, kuten erilaisten neste- ja polttoainevuotojen, varalle on alueella oltava riittävä määrä imeytysmateriaalia aina saatavilla. Vuotoina ympäristöön päässeet vaaralliset jätteet, polttoaineet ja muut aineet on kerättävä välittömästi talteen.

Häiriötilanteissa ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa on aiheutunut tai uhkaa aiheutua määrältään tai laadultaan tavanomaisesta poikkeavia päästöjä, on viivytyksettä ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin tällaisten päästöjen estämiseksi, päästöistä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi ja tapahtuman toistumisen estämiseksi. Kyseisistä tilanteista on ilmoitettava viivytyksettä xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Toiminnanharjoittajalla tulee olla valmiina ohjeet onnettomuustilanteiden varalle ja laitoksella työskentelevien tulee olla tietoisia näistä ohjeista.

Tarkkailu ja raportointi

14. Ympäristönsuojelurakenteiden kuntoa, kuten pinnoitteiden halkeilua ja painumia, on tarkkailtava säännöllisesti ja havaitut viat korjattava viipymättä.
15. Hiekan- ja öljynerottimia on huollettava ja niiden toiminta on tarkistettava säännöllisesti vähintään kerran kuukaudessa. Huolloista ja tarkistuksista tulee pitää kirjaa.
16. Öljynerottimesta lähteviä vesiä tulee tarkkailla kahdesti vuodessa keväisin ja syksyisin näytteenottokaivosta tapahtuvalla näytteenotolla. Näytteistä tulee analysoida pH, sähkönjohtavuus ja mineraaliöljypitoisuus (C10-40). Tulokset on toimitettava viipymättä tiedoksi xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Näytteenotto ja analysointi on tehtävä CEN-, ISO-, SFS- tai sitä vastaavan kansallisen tai kansainvälisesti yleisesti käytössä olevan standardin mukaisesti ja suoritettava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta.

- *Lisäksi voi olla tarpeen tarkkailla alueen pinta- ja pohjavesiä. Vesientarkkailutarve ja tarkkailutiheys ratkaistaan kohdekohtaisesti toiminnan, sen laajuuden ja toimipaikan ympäristöolosuhteiden perusteella. Tarkkailumääräyksiä annettaessa tulisi huomioida myös toiminnassa syntyvissä jätevesissä mahdollisesti olevat vesiliukoiset haitta-aineet, jotka eivät pidäty öljynerottimeen.*
- *Vesien johtamisessa ja tarkkailumääräysten asettamisessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetuksessa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) annetut tarkkailua koskevat säännökset sekä säädetyt haitallisia aineita koskevat päästökiellot, -raja-arvot ja ympäristölaatunormit.*
- *Lisätietoja jätevesien haitta-aineista ja vesien johtamisesta viemäriin on esimerkiksi Ve-silaitosyhdistyksen julkaisussa "Teollisuusjätevesiöpas, Asumajätevesistä poikkeavien jätevesien johtaminen viemäriin".*

17. Toiminnanharjoittajan tulee noudattaa toiminnassaan laitokselle laadittua jätelain 120 §:n mukaista jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaa. Jos varastoitavan jätteen laatu tai määrä taikka varastoinnin järjestelyt muuttuvat, toiminnanharjoittajan on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava suunnitelmaa, ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle.

- *Seuranta- ja tarkkailusuunnitelman sisällöstä riippuen lupaviranomainen voi antaa tarkempia määräyksiä sen noudattamisesta.*

18. Toiminnasta on pidettävä käyttöpäiväkirjaa, josta käy ilmi muun muassa:

- toiminnassa vastaanotetut romuajoneuvot, niiden määrä, laatu, alkuperä, tuoja ja vastaanottoajankohta.
- toiminnasta muodostuvat jätteet, vaaralliset jätteet ja muut jätemateriaalit, niiden määrä, laatu, toimitusajankohta, toimituspaikka ja kuljettaja
- vaarallisten jätteiden siirroista laaditut siirtoasiakirjat
- varastossa olevien käytöstä poistettujen romuajoneuvojen määrä sekä vaarallisten jätteiden ja muiden jätemateriaalien määrä ja laatu toimintavuoden lopussa
- tiedot nestetiiviiden pinnoitusten tarkastuksista, kunnosta ja korjaustoimenpiteistä
- tiedot hiekan- ja öljynerotuskaivojen tarkastuksista ja tyhjennyksistä

- tiedot ympäristönsuojelun kannalta merkityksellisistä tapahtumista, kuten häiriö- ja onnettomuustilanteista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä.

Jätteet tulee luokitella kirjanpidossa valtioneuvoston asetuksen jätteistä (179/2012) liitteen 4 mukaisesti.

Kirjanpito on pyydettyä esitettävä ympäristöluvan valvontaviranomaiselle. Yhteenveto edellisen vuoden toimintaa koskevasta kirjanpidosta on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ko. viranomaisen hyväksymällä tavalla. Yhteenvedon perusteena olevat asiakirjat ja tallenteet on säilytettävä vähintään kuusi (6) vuotta.

Toiminnan lopettaminen

19. Toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista, pitkäaikaisesta keskeyttämisestä tai lopettamisesta on hyvissä ajoin ilmoitettava xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Jätteen vastaanoton ja välivarastoinnin lakattua toiminnanharjoittajan on tyhjennettävä alue jätteestä sekä tarvittaessa kunnostettava ja puhdistettava alueen maaperä. Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava xxx kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kolme kuukautta ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Ilmoituksessa on esitettävä tarvittavat maaperänsuojeluun, vesiensuojeluun ja jätehuoltoon liittyvät jälkitoimet kuten selvitys varastossa olevien jätteiden toimituspaikeista, alueen maaperän puhtaudesta, käsittely- ja varastointialueen puhdistamisesta sekä toimenpiteiden aikataulu.

Vakuus

20. Laitoksella on oltava xxx euron vakuus asianmukaisen jätehuollon, tarkkailun ja toiminnan lopettamiseksi tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi kuukauden kuluessa siitä, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Vakuudeksi hyväksytään ammattimaisen rahoituslaitoksen takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Lupapäätökset, lupamääräykset mukaan lukien, on perusteltava hallintolain (434/2003) 45 §:n edellyttämällä tavalla. Perusteluissa on mainittava päätökseen vaikuttaneet seikat ja selvitykset sekä sovelletut säännökset.

Liite 4: Toiseen maahan vietävien ajoneuvojen tai niiden osien luokittelu jätteeksi

Kokonaisten ajoneuvojen luokittelu jätteiden kansainvälisissä siirroissa:

Jätteesiirtoasetuksen tulkintaohjeissa (Euroopan komissio, 2011) on annettu ohjeita siitä, milloin ajoneuvo tulisi katsoa jätteeksi. Ohjeiden mukaan ajoneuvo luokitellaan jätteeksi, mikäli ainakin yksi seuraavista kriteereistä täyttyy:

- Romutustodistus on olemassa
- Ajoneuvo on peräisin jätteiden keruu- tai käsittelyjärjestelmästä
- Ajoneuvo on matkalla purettavaksi ja käytettäväksi varaosina tai paloitettavaksi/romutettavaksi
- Ajoneuvon osat sisältävät materiaalia, joka on poistettava käytöstä tai jonka vienti on kielletty Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön nojalla (esim. ilmastointijärjestelmien CFC- ja HCFC-yhdisteet EU:n otsoniasetuksen (EY) N:o 1005/2009 mukaisesti)
- Ajoneuvo on romutettu tai pieniin korjauksiin kelpaamaton, sen keskeiset osat ovat vahingoittuneet pahasti (esim. onnettomuuden seurauksena) tai se on kappaleina

Myös seuraavat seikat voivat osoittaa ajoneuvon olevan jätettä:

- Ajoneuvoa ei ole katsastettu kahden vuoden kuluessa viimeisestä katsastuksen määräajan umpeutumisesta
- Ajoneuvolla ei ole valmistenumeroa ja sen omistaja on tuntematon
- Ajoneuvo on luovutettu jätteidenkäsittelylaitokseen (esim. autopurkamoon)
- Korjauskulut ylittävät ajoneuvon nykyisen arvon eikä korjaaminen ole todennäköistä (poikkeus: antiikkiautot ja -ajoneuvot)
- Ajoneuvo on hitsattu umpeen tai suljettu eristysvaahdolla

Ajoneuvojen osien luokittelu jätteiden kansainvälisissä siirroissa:

EU:n komission tulkintaohjeiden mukaan käytettyjä auton varaosia ei luokitella jätteiksi, mikäli kaikki seuraavat kriteerit täyttyvät:

- osat ovat käyttökelpoisessa kunnossa,
- osat on merkitty tai ne ovat muuten tunnistettavissa pakkauslistasta,
- kuljetuksen mukana on pakkauslista, josta ilmenee varaosien malli, tyyppi ja hinta,
- osat on pakattu siten, että ne eivät vaurioidu kuljetuksen aikana, ja
- nesteet on poistettu tai varmistettu, että ne eivät vuoda varaosista kuljetuksen aikana (esim. polttoaine, moottoriöljy, vaihteistoöljy, voimansiirto-

laitteiden öljy, hydraulioöljy, jäähdytysnesteet, jäätymisenestoaine, jarrunesteet, ilmastointijärjestelmän nesteet)

Esimerkkejä tulkintaohjeiden mukaan jätteiksi tulkittavista auton osista:

- Puolikkaat autot
- Renkaat, jotka eivät täytä Suomen lainsäädännön vaatimuksia esimerkiksi kulutuspinnasta (vähintään 1,6 mm) tai ovat pakatut siten, että niiden vaurioituminen on oletettavaa (esimerkiksi kaksi tai kolme samankokoista rengasta sisäkkäin)
- Renkaat, jotka ovat yli 10 vuotta vanhoja
- Osa sisältää aineita tai osia, jotka tulee hävittää tai joiden vieni on kielletty kansallisen tai EU-lainsäädännön perusteella (esimerkiksi PCB, CFC-yhdisteet)
- Merkitsemättömät, pakkaamattomat, osin rikkinäiset varaosat
- Osat viedään käsiteltäviksi (esimerkiksi romutettaviksi tai kaatopaikalle) eikä uudelleenkäyttöön

Lisätietoja:

Suomen ympäristökeskuksen jätesiirottojen verkkosivut www.ymparisto.fi/kvjatesiirrot/ > Tiedotteita ja ohjeita.

Romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelytoiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristönlupaa silloin, kun se katsotaan ammattimaiseksi tai laitospaiseksi jätteen käsittelytoiminnaksi. Vuonna 2014 autopurkamoiden lupa- ja valvontaviranomaiseksi vaihtui kuntien ympäristönsuojeluviranomainen aiemmin lupaviranomaisena toimineen aluehallintoviraston sijaan. Lupaviranomaisen muutos lisäsi tarvetta yhtenäisten toimintaohjeiden ja menettelytapojen laatimiselle romuajoneuvojen varastointi- ja esikäsittelytoiminnalle, jotta turvattaisiin ympäristönsuojelun hyvä taso ja toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu sekä tehostettaisiin viranomaisten työtä.

Tämä ohje autopurkamoiden luvittamisesta ja valvonnasta pohjautuu vuosina 2014-2015 toteutetussa romuajoneuvojen kuljetus-, varastointi- ja esikäsittelytoiminnan ympäristönsuojelun kehittämistä koskevassa hankkeessa tuotettuun aineistoon ja suosituksiin ympäristönsuojelun vähimmäistasosta, jota voidaan pitää parhaana käyttökelpoisena tekniikkana romuajoneuvojen varastoinnille ja esikäsittelytoiminnalle. Lisäksi ohjeessa on käsitelty romuajoneuvojen keräys- ja kuljetustoiminnan ilmoitusmenettelyä sekä kuljetustoiminnan valvontaan liittyviä kysymyksiä.

Ohje on tarkoitettu kuntien ja valtion viranomaisille, jotka myöntävät romuajoneuvojen esikäsittelyä harjoittavien laitosten ympäristölupia sekä valvovat romuajoneuvojen käsittelyyn ja kuljetukseen liittyvää toimintaa.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ISBN 978-952-11-4701-2 (nid.)

ISBN 978-952-11-4702-9 (PDF)

ISSN 1796-1645 (pain.)

ISSN 1796-1653 (verkkokj.)